

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALARDA HAZIR NESNENİN
ÖĞRENCİ UYGULAMA SÜRECİNE ETKİSİ

Funda ŞİŞCİ

BOLU-2016

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALARDA HAZIR NESNENİN ÖĞRENCİ
UYGULAMA SÜRECİNE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Funda ŞİŞCİ

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Canan DEMİR

BOLU, HAZİRAN-2016

ONAY FORMU

Etik İlkelerle Uyulduğuna İlişkin Beyan

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “Üç Boyutlu Çalışmalarda Hazır Nesnenin Öğrenci Uygulama Sürecine Etkisi” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. 13/06/2016

İmza
Funda ŞİŞCİ

TEŞEKKÜR

Tezin gerçekleşmesinde, başlangıcından sonuna kadar bana rehberlik eden, sonsuz desteğini gördüğüm, içtenlikle ve sabırla bilgi birikimini teze yansıtan danışman hocam Yrd.Doç.Dr. Canan Demir’e yürekten teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimin boyunca, bana hiçbir zorluk çıkarmayan, desteğini esirgemeyen, çalıştığım kurumun müdürü Haşim Çakır’a ve okul müdür yardımcılara minnet borçluyum. Bu alanda öğrenimime devam ederken bana her türlü çalışma ortamı sağlayan, hayatımı düzene sokan, beni yüreklendiren Emine Ablam’a teşekkürü borç bilirim.

Annesi olmaktan gurur duyduğum, ondan çaldığım tüm zamanlarda ders çalıştığım, kirpikleriyle yolumu aydınlatan, bana ışık olan kızım Deniz Şişci’ye gösterdiği sonsuz sabır için teşekkür ederim.

Funda Şişci

İÇİNDEKİLER

ETİK İL YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU.....	ii
ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER	.v
TABLolar DİZİNİ.....	vii
RESİMLER DİZİNİ	ix
ÖZET	xi
ABSTRACT.....	xiii
ÖNSÖZ	xv
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3.Problem cümlesi:	5
1.4.Alt Problemler:	5
1.5.Sayıtlılar:.....	6
1.6. Sınırlılıklar.....	6
BÖLÜM II	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ LİTERATÜR	7
2.1. Hazır nesne	7
2.2. Sanat Eğitimi	26
2.3. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları	27
2.4.Üç Boyutlu Sanat Eğitimi.....	32
2.5.Yaratıcılık	33

BÖLÜM III	35
3. YÖNTEM.....	35
3.1. Araştırma Modeli	35
3.2. Çalışma Grubu.....	36
3.3. Verilerin Toplanması.....	36
3.3.1. Alanyazın(Literatür) tarama	36
3.3.2. Veri toplama araçları	37
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik:	40
3.6 Verilerin Kodlanması ve Uzmanlar Arası Güvenilirlik... ..	41
3.7 Uzman Değerlendirme.....	44
BÖLÜM IV	46
4. BULGULAR VE YORUMLAR	46
4.1. Ana Tema ve Alt Temalar	46
4.1.1 1.Alt tema: Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeyleri ile İlgili B... ..	47
4.1.2 2.Alt Tema: Öğrencilerin Hazır Nesne (Uyg. Süreç.)İle İlgili B.....	50
4.1.3.1 3.Alt Tema: Öğrencilerin Hazır Nesne (Duy. Süreç.)İle İlgili B.....	59
4.1.3.2 3.Alt Tema: Öğrencilerin Gözlem Formu (Duyuşsal) Süreçleri İle İlgiliBulgular.....	75
4.2. Olumlu ve Olumsuz İfadeler (Duyuşsal)	92
BÖLÜM V	95
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	96
5.1. Sonuç	96
5.1.1 1.Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	96
5.1.2 2.Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	97
5.1.2 3.Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	99
5.2. Öneriler.....	100

KAYNAKÇA.....	101
EKLER.....	105
EK 1. UZMAN DEĞERLENDİRME FORMU	105
EK 2. GÖRÜŞME FORMU (HAZIRBULUNUŞLUK)	106
EK 3. GÖRÜŞME FORMU (DUYUŞSAL)	107
EK 4. GÖRÜŞME FORMU (UYGULAMA SÜRECİ)	108
EK 5. GÖZLEM FORMU (DUYUŞSAL)	109
EK 6. ÖĞRENCİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ.....	110
EK 7. VELİ İZİN BELGESİ ÖRNEĞİ.....	111
EK 8. ÖĞRENCİ UYGULAMA SÜRECİ FOTOĞRAFLARI.....	112
EK 9. GÖRSEL SANATLAR DERSİ 10. SINIF YILLIK PLAN ÖRNEĞİ .	113
EK 10. MİLLİ EĞİTİM İZİN.....	114
EK 11. ETİK KURUL ONAYI	115
EK 13 KOD LİSTESİ... ..	116
EK 14. ÖZGEÇMİŞ .	121

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Alt Problemler ve Veri Toplama Araçları.....	6
Tablo 2.1. Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme Alanları.....	31
Tablo 3.1 Veri Toplama Araçları Güvenilirlik.....	42
Tablo 3.2. Görüşme Formu (Hazırbulunuşluk) Uzmanlar Arası Güvenirlik.....	45
Tablo 3.3. Görüşme Formu (Uygulama Süreci) Uzmanlar Arası Güvenirlik.....	43
Tablo 3.4. Görüşme Formu (Duyuşsal) Uzmanlar Arası Güvenirlik.....	44
Tablo 3.5. Gözlem Formu (Duyuşsal) Uzmanlar Arası Güvenirlik.....	42
Tablo 3.6. Uzman Değerlendirme Ortak Tablo.....	43
Tablo 4.1. Ana Tema ve Alt temalar.....	47
Tablo 4.2. Hazırbulunuşluk Kodları ve Kullanım Sıklıkları.....	48
Tablo 4.3. Görüşme Formu (Uygulama süreci) Kodları ve Kullanım Sıklıklar.....	52
Tablo 4.4. Görüşme Formu (Duyuşsal) Kodları ve Kullanım Sıklıkları	61
Tablo 4.5. Gözlem Formu (Duyuşsal) Kodları Ve Kullanım Sıklıkları.....	78
Tablo 4.6. Uygulamaya İlişkin Olumlu ve Olumsuz Görüşlerin Yüzdelik Dağılım...93	

RESİMLER DİZİNİ

Resim 2.1. M. Duchamp, Bisiklet Tekerliği.....	8
Resim 2.2. Marcel Duchamp, Şişe Kurutucusu	8
Resim 2.3. Marcel Duchamp, Çeşme	9
Resim 2.4. M. Oppenheim, Kürkle Kaplı Fincan.....	10
Resim 2.5. P. Picasso, Boğa Başı.....	11
Resim 2.6. Robert Rauschenberg, Monogram.....	12
Resim 2.7. Arman, Evim Güzel Evim.....	13
Resim 2.8. Daniel Spoerri, Tuzak Tablo.....	14
Resim 2.9. Andy Warhol, Campbell Çorba Konserveleri.....	15
Resim 2.10. Richard Hamilton, Günümüz Evlerini Bu Denli Farklı ve Bu Denli Cazip Kılan Nedir?.....	16
Resim 2.11. Piero Manzoni Sanatçı Boku.....	17
Resim 2.12. Jasper Johns, Bira Kutuları.....	17
Resim 2.13. Joseph Beuys, Şişman Sandalye.....	18
Resim 2.14. Joseph Kosuth, Üç Tabure.....	19
Resim 2.15. Michelangelo Pistoletto, Paçavraların Altın Venüs'ü.....	19
Resim 2.16. Nur Koçak, Doğal Harikalar ya da Fetiş Nesneler.....	20
Resim 2.17. Füsün Onur, Sabah Jimnastiği.....	21
Resim 2.18. Tracey Emin , Benim Yatağım.....	21
Resim 2.19. Damien Hirst, Köpek Balığı.....	22

Resim 2.20. Jeff Koons , Can Kurtaran Botu.....	22
Resim 2.21. Jeff Koons, Çatlak Yumurta (Magenta).....	23
Resim 2.22. Daniel Buren, Rüzgar Ölçeği.....	24
Resim 4.1. Ö1'in hazır nesne uygulama çalışması.....	77
Resim 4.2. Ö2'nin hazır nesne uygulama çalışması.....	78
Resim 4.3. Ö3'ün hazır nesne uygulama çalışması.....	78
Resim 4.4. Ö4'ün hazır nesne uygulama çalışması.....	79
Resim 4.5. Ö5'in hazır nesne uygulama çalışması.....	79
Resim 4.6. Ö6'nın hazır nesne uygulama çalışması.....	80
Resim 4.7. Ö7'nin hazır nesne uygulama çalışması.....	80
Resim 4.8. Ö8'in hazır nesne uygulama çalışması.....	81
Resim 4.9. Ö9'un hazır nesne uygulama çalışması.....	81
Resim 4.10. Ö10'un hazır nesne uygulama çalışması.....	82

ÖZET

ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALARDA HAZIR NESNENİN ÖĞRENCİ UYGULAMA SÜRECİNE ETKİSİ

ŞİŞÇİ Funda

Yüksek Lisans Tezi

Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Canan DEMİR

Mayıs-2016, 121 sayfa

Görsel Sanatlar Dersi; plastik sanatların farklı alanlarını harmanlayarak zenginleştirilmesi gereken bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak çoğu zaman görsel sanatlar dersi, belli alanların ağırlığıyla eğitim-öğretim dönemini tamamlamaktadır. Çoğunlukla ihmal edilen alanlardan birisi de üç boyutlu çalışmalardır. Derslerinde üç boyutlu çalışmaları tercih etmeyen görsel sanatlar öğretmenleri uygulamanın gerçekleştirilmesi, çalışmaların yapılabileceği uygun atölye ortamına sahip olmaması ve çalışmaların saklanması gerekliliği gibi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu dersin öğretmenleri çoğu zaman basit teknikler ve kolay ulaşılabilir-uygulanabilir malzemelere yönelmektedir. Hazır malzeme olanaklarının tanınmasının, üç boyutlu uygulama alanına yönelimi arttıracığı düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı; Görsel Sanatlar dersi içeriğini zenginleştirmek ve öğrencide heykel deneyimi oluşturmak adına, üç boyutlu çalışmalarda hazır nesne kullanım olanaklarını tanımadır. Hazır nesnenin sanat objesine dönüşümü, öğrencilerin sanat

eğitimi sürecini daha istekli ve daha verimli kılma adına önemli bir yere sahiptir. Araştırmanın lekleri hazırlanarak pilot uygulama gerçekleştirmiş, yapılan bu n çalışma ışığında ölçeklerdeki eksiklikler/yanlışlar giderilerek alanında uzman bir ğretim üyesine ve etik kurul onayına sunulmuştur. Gerekli izinler alındıktan bir yıl sonra, aynı şubede eğitim gören 10. Sınıf, 10 gönüllü öğrencinin katılımıyla 6 hafta süren bir uygulama yapılmıştır. Gözlem ve görüşmelerle hazır nesne ve kullanımına yönelik öğrencilerin tasarımı ve uygulama süreçleri izlenmiştir. Süreç de ortaya çıkan veriler; içerik analizi ve betimsel analiz ile çözümlenmiş, % hesaplaması ile yorumlanmıştır.

Üç boyutlu çalışmalarda hazır nesne kullanımına yönelik ortaya çıkan bulgulara göre; öğrencilerin derse istekle katıldıkları, yaratıcı tasarımlar ortaya koydukları, yaptıkları bu uygulamalardan duyuşsal haz aldıkları ve kendi performanslarına güvenen pozitif bir tutum sergiledikleri gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Bu araştırma ışığında, elde edilen sonuçlara bağlı olarak, bu alanda çalışacak araştırmacılara ve eğitimcilere bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hazır Nesne,  Boyutlu alışmalar, Görsel Sanatlar Eğitimi

ABSTRACT

THE EFFECT OF ARTICLE ON STUDENT APPLICATION PROCESS IN THREE DIMENSIONAL STUDIES

ŞİŞÇİ, Funda

Postgraduate Thesis

Abant İzzet Baysal University

Faculty of Educational Sciences

Fine Arts Education Main Science Branch

Artwork Education Science Branch

Thesis Consultant Assistant Professor Dr. Canan DEMİR

May-2016, 121 pages

Visual Artsclass is a field which needs to be enriched by gathering different fields. However, most of the time Visual Arts class completes education term with the gravity of certain fields. One of the fields that is often neglected is three dimensional studies. Visual Art stutors who do not prefer three dimensional studies in their classes have difficulties like carrying out the practice, not having the convenient workplace atmosphere in which the studies will be carried out, and the necessity of hiding the studies. The tutors of this class usually tend to basic techniques and easy accessible – applicable materials. It is thought that being aware of the opportunities of the ready materials will increase the tendency to three dimensional application field.

The aim of the study is to enrich Visual Art class and provide to opportunity to use ready article on three dimensional on the purpose of creating sculpture experience for students. Inventory of the ready article to art article, it has important pacefor students to be eager during the art education period. Research scale has been prepared and pilot

scheme has been applied, in the light of the study, mistakes on the scale has been corrected by a lecturer and has been presented it to the council. A year after taking necessary permission . An implement has been done by ten volunteer students who are at the same class. During observations, the age of the ready article on students designs has been followed up. Data obtained during the process, it has been analyzed with the content analysis and descriptive analysis of percentage resolved.

According to data figured out on three dimensional ready articles usage, students willing to participate in the course, creative designs, emotional pleasure they obtain from this findings and they concluded that they exhibit a positive attitude on their performance. In the light of these study, obtained results, it gives advise to people who are going to study on this area.

Key Words: Ready Article, Three Dimensional Studies, Visual Arts Education Education

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında, lise düzeyinde öğrenim yapan okullardaki görsel sanatlar derslerinde, üç boyutlu çalışmalarda hazır nesne kullanımının öğrenci uygulama sürecine etkisi üzerine odaklanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazır nesnenin sanat formu olarak kullanımı geçmişten günümüze incelenmiş ve sanatçıların eserleri üzerinden literatür tarama yapılmış, sanat eğitime de değinilerek alanyazın genişletilmiştir.

Sanat eğitiminde atık ve hazır nesnelerin kullanımının genellikle ilköğretim ikinci kademedede, teknoloji ve tasarım dersi uygulama örneklerinde karşımıza çıkmaktadır. Görsel sanatlar dersinde, öğretmenlerin iki boyutlu çalışmalara daha fazla yöneldikleri görülmüştür. Görsel sanatlar öğretmenlerinin üç boyutlu çalışmalar yaparken hazır nesnenin avantajlarından faydalanabilecekleri bir etkinlik planlanarak uygulama yapılmış ve çeşitli ölçme araçlarıyla bazı bulgular elde edilmiştir. Veriler, bir alan uzmanı ve deneyimli öğretmenlerce değerlendirilmiş, çalışmanın sonuçları açıklanmıştır.

Görseller ve yazılı kaynaklardan faydalanılan bu araştırmada en sık başvuru kaynakları; kitap, makale, dergi ve internettir. Sanatçılara ait eserlerin görsellerine çeşitli internet siteleri ziyaret edilerek ulaşılmıştır. Çalışma sonuna eklenen öneriler bölümünde, bu alanda araştırma yapan kişilere ve görsel sanatlar öğretmenlerine bazı önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Geleneksel resim ve heykel sanatının kökten değişimini tetikleyen, 20. Yüzyıl başlarında Zürih, Berlin ve Paris olmak üzere, Avrupa'nın çoğu ülkesinde etki bulan Dadaizm ya da Dada hareketinin en tanınan figüranlarından biri Marcel Duchamp'tır (1887-1968). 1917 tarihli “Çeşme” adlı eseriyle hazır nesne kavramının, yeni ifade araçlarıyla sanat-sanatçı-sanat eseri-yaratıcı süreç-zanaat gibi kavramların yeni baştan sorgulanmasının önünü açmıştır.

Sergilenmek üzere imzalanan ve estetiği reddeden tavrıyla endüstriyel bir ürün olan pisuar 20.yüzyılın en önemli sanatsal çıkışlarından biridir. Bu tavır sayesinde nesne sıradan bir nesne olmaktan çıkmış, bir sanat nesnesi haline dönüşmüştür. Sanat nesnesi olarak hazır nesnenin kullanılması, görsel sanatlar eğitiminde sık sık karşılaşılan bir durumdur.

Demir (2009)'a göre, Görsel Sanatlar eğitimi kapsamındaki konular arasında yer alan *sanat eleştirisi* ve *üç boyutlu çalışmalar*, öğrencilerin görsel algılamalarını ve psikomotor becerilerini geliştirirken; bir esere ve kendi üç boyutlu çalışmalarına yönelik sanat eleştirisi çalışması ile öğrencilerin eleştirel düşünebilme becerilerine de katkı sağlayabilecektir. İki çalışmanın bir arada kullanılmasının öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenmelerine ve becerilerine de etki edeceği düşünülmektedir.

Yaratıcı süreç, başlı başına uygulamanın kendisi değildir. Öğrencinin özgün düşünme, tasarım yapma, organize etme ve düşüncelerini ortaya koyma gelişimine de kapsayan bir süreçtir. Ancak, görsel sanatlar eğitiminde sınıf içerisinde etkinliklerin uygulanması ve uygulanabilirliğin denenmesi ihmal edilmemelidir.

Günümüz görsel sanatlar dersi, içeriğinin zenginleştirilmesi, dersin verimli ve keyifli yürütülmesi, konuların müfredatta belirtilen amaçlara uygun ve doğru işlenmesi zor olsa da yürütülebilmektedir. Uygulama aşamasında ortaya çıkan engeller, görsel sanatlar derslerinde üç boyutlu çalışmaların yapılmasını zorlaştırmaktadır.

Derslerinde üç boyutlu çalışmaları tercih etmeyen görsel sanatlar öğretmenlerinin bu tutumunun sebeplerinin en başında ders saatinin haftada bir ders saati (40 dk.) olmasıdır. Yalnız uygulamanın gerçekleştirilmesi değil, çalışmaların yapılabileceği uygun atölye ortamına sahip olunmaması ve öğrenci uygulamalarının kurutulması, saklanması gibi zorunluluklar da görsel sanat eğitimcisini kısıtlayan etmenlerdir. Kısa süre içerisinde uygulamanın yapılması, sınıf içi düzenlemesi, araç-gereçlerin hazırlanması, öğrenciyi motive edici etkinlikler uygulanması ve nihayetinde çalışmasının gerçekleştirilmesi süreci oldukça zordur. Görsel sanatlar öğretmenleri çoğu zaman basit teknikler ve kolay ulaşıp uygulanabilir malzemeler seçmek zorunda kalmaktadırlar. Bu durum öğretmenleri iki boyutlu, kolay ulaşılabilir, ucuz tekniklere yönlendirmektedir.

Ders saati içinde yapılacak uygulamada öğrencinin yaratıcılığını ortaya çıkarabilecek etkinlikler planlamak, uygun malzeme seçimi gibi etkenler görsel sanatlar dersinin çözüm bekleyen problemlerinin başında gelir. Özellikle üç boyutlu çalışmalar yok denecek kadar azdır. Hiç kuşkusuz her ders, hatta her konu o ders ya da konuya uygun ortamlarda uygulanırsa amaçların gerçekleşmesi mümkün olur (Aşılıoğlu, 2012).

Bu çalışma, görsel sanatlar dersi içeriğini zenginleştirme, öğrencide farkındalık yaratma adına, üç boyutlu çalışmalarda hazır nesne kullanımı üzerinden yürütülmüştür. Gözlem ve görüşmelerle öğrencilerin uygulama süreçleri izlenmiştir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada temel amaç , “Hazır Nesne” kavramı üzerinden öğrencide “Ben yaptım.”, “Ben tasarladım.” anlayışını geliştirebilecek bir etkinlik tasarlanmaktadır. Bu çerçevede, günlük kullanım eşyalarından ayakkabı seçilmiş ve öğrencilerden ellerindeki eşyayı kişiye özel olarak yeniden tasarlamaları istenmiştir.

Bu çalışma sürecinde hazır nesnenin öğrenciler tarafından bir sanatsal ifade aracı olarak kullanılması amaçlanmıştır. Öğrenci, ayakkabı gibi hazır bir nesneyi, farklı dokuda materyaller ile yeniden tasarlamıştır.

Dersin, işlenişini ilgi çekici hale getirecek öğrenme- öğretme yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilmesi temelinde oluşturulan bu araştırmada, lise düzeyinde, görsel sanatlar derslerinde, alışlagelmiş malzemeler dışında her gün karşımıza çıkan, birebir kullandığımız bir nesne olan ayakkabı seçilmiştir. Ayrıca ayakkabıyı çeşitli materyaller kullanarak bir sanat nesnesine dönüştürme sürecinde, öğrencinin farklı dokular araştırmasının, çivi, cam, kapak, pamuk, taş, ağaç dalları gibi organik ya da inorganik yapıları kullanmasının uygulama sürecinde, öğrencinin ilgisini arttırdığı ve öğrenciyi olumlu etkilediği gözlemlenmiştir.

Bu bağlamda görsel sanatlar dersinin genel amaçlarından, bireysel, toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlardan konu ile ilişkilendirilen hedefler seçilmiştir. Bu yönde hazırlanan ünite ve günlük planlarla eğitim-öğretim süreci planlanmış ve düzenli ilerlemesi sağlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Görsel sanatlar eğitimi bireyin kendisinden hareket ettiği takdirde güç kazanır. Buradan yola çıkılarak günlük yaşamlarını etkileyen güncel bir konu ile sanata yaklaşımları amaçlanmıştır. Öğrencinin yaptığı işten haz alması ve kendini biçimlendirdiği nesne ile özgürleştirilmesi gerekmektedir.

Ortaöğretim programında yer alan baskı resim teknikleri ile üç boyutlu sanat eğitimi verilmesi oldukça zordur. “Bunun yanı sıra dört yıllık lise müfredatında üç boyutlu sanat eğitiminin sadece 10. sınıfta işlenen tek alt öğrenme alanı (Görsel Sanatlarda Biçimlendirme) olduğu göz önüne alındığında, çözüm önerileri üretmek kaçınılmazdır. Genellikle atık materyaller, geri dönüşüm malzemeleri (pet şişe, tel, kağıt çeşitleri, poşetler veya strafor gibi) ile birim tekrarı anlayışıyla dizayn edilen çalışmalar yapılmaktadır.” (Demir, 2015) Burada amaç; öğrencide çevre bilinci oluşturmak, geri dönüşümün önemini kavratmak, atık malzemeleri kullanım alanı dışında yapı bozumuna giderek yeni formlar inşa etmektir. Bu yöntem sanat eğitimcisinin en çok başvurduğu yöntemlerdendir. Öğrencide heykel anlayışını oluşturacak malzeme arayışı ve sanat eğitimcilerini yeni arayışlara yönlendirmektedir.

Bu aşamada sanat eğitiminde hazır nesne kullanımı sınıf içi uygulamalarında özgün tasarım olanaklarını önemli derecede desteklemektedir. Kimi zaman pet şişe kimi zaman kürdan kullanılarak yapılan çalışmalar öğrencilerin kolay ulaşabilecekleri, taşıyabilecekleri ve sunabilecekleri malzemelerdir. Öğrenci aynı malzemeyi farklı teknikler kullanarak uygulayabildiği gibi aynı tekniği farklı materyallerle yeniden dönüştürme yeteneğini de geliştirebilir. Uygulama sırasında karşılaştığı problemlere çözüm üretme cesareti kazandırmak, materyali doğru kullanma becerisini geliştirmek, uygulamadan elde edilen sonuçtan zevk alabilmesini sağlamak ve en nihayetinde öğrencide duygu ve düşüncelerini farklı yollarla kurgulayabilme alışkanlığı edindirmek, bir öğretmen için temel amaç olmalıdır.

Hazır nesneyi tüketim alanından tamamen kopararak onu sanatsal bir obje halinde yeniden tasarlamak başlı başına farklı bir süreci de beraberinde getirmektedir. Nesnenin dış gerçekçiliğinden sıyrıp bilinçaltını dışavurma, duygularını yansıtırma, yaptığı tasarımla endüstriyel bir ürünü kişiselleştirme gibi çabalar, öğrenciye, yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisini kazandıracaktır.

Tasarım; öğrenciye seçme, ayıklama, birleştirme ve yeniden organize etme becerisi kazandırmanın yanında görsel biçimlendirme elemanlarını kullanarak kendini ifade etme olanağını da sunar (MEB,2007).

1.2.Problem cümlesi:

Üç boyutlu çalışmalarda, hazır nesnenin, öğrenci uygulama sürecine etkisi nedir? sorusuna yanıt aranmıştır.

1.3. Alt Problemler:

- 1-Üç boyutlu çalışmalarda, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi nasıldır?
- 2-Hazır nesne kullanımının öğrencilerin uygulama sürecine ne tür bir etkisi vardır?
- 3-Hazır nesne kullanımının öğrencilerin duyuşsal süreçlerine ne tür etkisi vardır?

Tablo 1.1. Alt Problemler ve Veri Toplama Araçları

Alt Problemler	Veri Toplama Araçları	Analiz
1- Üç boyutlu çalışmalarda, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi nasıldır?	1. Görüşme Formu (Hazırbulunuşluk)	İçerik Analizi Betimsel Analiz
2-Hazır nesne kullanımının öğrencilerin uygulama sürecine ne tür bir etkisi vardır?	2. Görüşme Formu 3. Görüşme Formu (Uygulama Süreci) 4. Üç Boyutlu Uygulama	İçerik Analizi Betimsel Analiz
3-Hazır nesne kullanımının öğrencilerin duyuşsal süreçlerine ne tür etkisi vardır?	5. Gözlem Formu (Duyuşsal)	İçerik Analizi Betimsel Analiz

1.4. Sayıtlar:

- 1-Gözlemlere dayalı araştırma yapılacağından değerlendirmelerin objektif ve güvenilir olması beklenmektedir.
- 2-Çalışmaya katılacak öğrencilerin kendi istekleri doğrultusunda uygulamada yer almalarına özen gösterilmiştir.
- 3-Lise öğrencileri ile yapılacak görüşmelerde öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların gerçek düşüncelerini yansıtır nitelikte olduğu varsayılmıştır.
- 4- Görüşmelerde, çalışma grubunun, baskı altında kalmadan yanıt vermeleri sağlanmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- 1-Bu araştırma 14-15 yaş aralığında, 10 kişilik, gönüllü katılımcı bir grup ile sınırlıdır.
- 2-Uygulama yapılacak okulun ders programını aksatmamak amacıyla aynı sınıfta eğitim-öğretim gören öğrenciler tercih edilmiştir.
- 3-Araştırma “Hazır Nesne” konusuyla sınırlıdır.
- 4-Uygulama süresi 6 haftadır.

BÖLÜM II

2. Kuramsal Çerçeve İle İlgili Literatür

2.1. Hazır nesne

(Yılmaz,2006) “Her sanatçının kendine göre bir heykel tanımı olabilir. Bu onun yaklaşımının bir sonucudur. “Heykel, güzel sanatlar bünyesinde, plastik sanatlar alt başlığında incelenebilen, örneğin, taştan yontularak, kilin birbirine eklenmesiyle yığılarak ya da sanatçının amacına uygun olarak seçtiği malzemelerin şu ya da bu şekilde yan yana, üst üste getirilmesiyle inşa edilerek yapılabilen üç boyutlu, dokunulabilen, uzayda yer kaplayan bir biçimdir (p.14)”

Heykelde kusursuz form, denge, uyumlu oranlar uzunca bir süre egemen olmuştur. 20. yüzyılın getirdiği savaş, sosyal bunalım, endüstriyel gelişmeler ve toplumdaki yerleşik değerlerin dönüşümü sanatta ve sanatçının iç dünyasında klasik anlayıştan kopmalar ve kimi zaman anarşist bulunan tepkilerle kendini göstermiştir.

Avangart sanatçılar, resmi, tuvalin dışına çıkarmış ve her türlü malzemeye kapılarını açarak sanatta yeni olanakların ortaya çıkarılmasında köklü bir değişime zemin hazırlamıştır. Bu sanatçılardan Marcel Duchamp’ın, günlük hayat içinde hiçbir değer vermediğimiz çeşitli nesneleri kullanarak bu nesneleri sanat objesine dönüştürmesi sanatsal bir devrime olanak sağlamıştır.

Çalıkoglu (2012)’ye göre; Hazır nesneler, kendine özgün anlamını yitiren, kimlikleri değiştirilmiş, basit ve alaycı bir tavırla sanat nesnesi mertebesine yükseltilen bir sanat yapıtına dönüştürülmüş nesnelerdir. Artık her hangi bir şey sanat yapıtı olabilmektedir. Ancak bunu gerçekleştirebilmek için yani bir ‘şey’in yapıt haline dönüşebilmesi için, bir sanatçıya ve onun mevcudiyetine bağlı olması gerekmektedir.

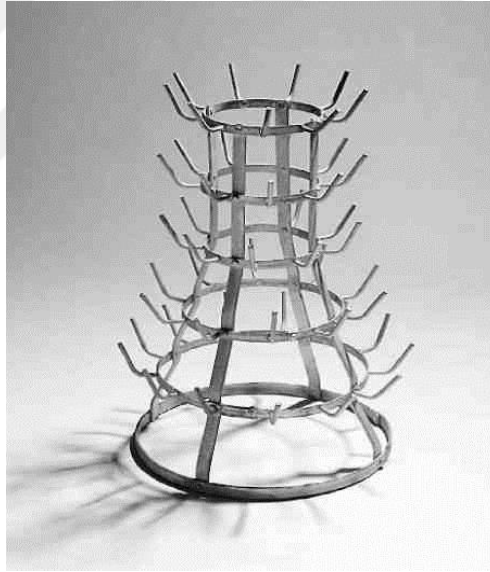
Antmen'in de belirttiği gibi; Dadacılar sanatı, bu tür tepkilerin dile geldiği bir özgürlük alanı olarak algılamışlardır. Bu özgürlük alanını belirleyen kurallardan kuralsızlıktır ve öncelikli hedef, Dadaizmin o güne kadar gelişen tüm sanat akımlarından başka olduğunu, farklı kaygılarla ortaya çıktığını ortaya koyabilmektir. 1918 tarihli Dada manifestosunda, “ Yeterince Kübist ve Fütürist akademilerimiz var! Zaten bunlar biçimsel düşünce laboratuvarlarından başka bir şey değil” diyen Tzara’ nın sözlerinden de anlaşılabileceği gibi, Dadacılar daha radikal bir sanatsal tavırdan yanadır. Tzara’ nın yazdığı metinlerde kullandığı kırık dökük dilbilgisi, tuhaf söz dizini ve anlaşılmaz sözcükler, kural bozucu özelliği açısından yeni sanatsal arayışlara yönelik bir ipucu olarak nitelendirilebilir (Antmen, 2012).

Foster (2009)’a göre; her ne kadar anarşist bir yaklaşım olsa da Duchamp’ın hazır yapıtlarının çoğu, kullanım değeri olan nesnelerin estetik veya değişim/sergi değeri olan nesnelerin yerine geçebileceğini gösterir. Sanat alanında hazır nesne kullanımı Duchamp’tan sonra birçok sanatçı tarafından kullanılmıştır. Bunlardan bazıları Andy Warhol, Richard Hamilton, Tom Wesselman, Robert Rauschenberg, Joseph Beuys gibi sanatçılardır.

Marcel Duchamp’ın yaptığı ilk “*ready-made*” çalışması “Bisiklet Tekerleği” dir. Bisiklet tekerleği ve tabureyi alarak ve onları kullanım alanlarından sıyrarak bir araya getirmiştir. Bisiklet tekerleği tabure üzerine yerleştirilmiş ve oluşturulan bu form işlevsellikten koparılmıştır. Duchamp, “Ready-made’nin diğer bir özelliği benzersiz yanının olmayışdır” diyerek ready-made kavramını açıklar(Batur,1999). Yine Duchamp’ın “Kömür Çuvalları” adlı enstalasyonunda galeri mekanı ters yüz edilerek izleyiciyi “tepetaklak” etmiştir. Tavan zemin, zemin de tavan olmuştur (O’Doherty,2013).

Resim 1. M. Duchamp, *Bisiklet Tekerliği*, Fotoğraf, 126,5x 31,5x 63,5 cm, 1913

Resim 2. Marcel Duchamp, *ŖiŖe Kurutucusu*, Galvenize elik ve Demir, fotoğraf, 1914

Duchamp, 1914'te “ŖiŖelik” ya da “ŖiŖe Kurutucusu” olarak bilinen hazır nesne serisine bir yenisini daha eklemiŖtir.

Resim 3. Marcel Duchamp, ‘Çeşme’ Porselen Pisuar, 33x42x52 cm, 1917 Moderna Museet, Stockholm

Marcel Duchamp’ın 1917 yılında kaleme aldığı ‘Richard Mutt Davası’ yazısında ‘Çeşme’ adlı eserin serüvenini anlatır;

Richard Mutt Davası (1917)

Altı dolar ödeyen her sanatçının katılabileceğini söylemişlerdi Bay Richard Mutt, sergiye bir pisuar gönderdi. Bu nesne, üzerinde hiç tartışılmadan ortadan kayboldu ve hiç sergilenmedi. Bay Mutt’ın pisuarının reddedilmesinin nedenleri neydi?

1. Bazıları, ahlaksızlık, kabalık olduğunu ileri sürdü.
2. Diğerleri bunun bir tür intihal olduğunu, basit bir tesisat nesnesi olduğunu söyledi.

Bay Mutt’ın pisuarını ahlaksız bulmak son derece saçma, yani bir küvet de ahlaksız bir nesnedir o zaman. Sonuçta bu nesne, tesisatçıların vitrininde her gün görebileceğiniz bir şeydir. (Antmen, 2012: 127).

Nesnelerin statüsünün ve işlevinin tamamen yerle bir edildiği bu bakış açısı, M.Duchamp’ tan bugüne etkisini hala göstermektedir. Günümüzde Marcel Duchamp’ın endüstriyel nesneleri sanatsal uygulamaların merkezinde yer almaktadır. İfade aracı olarak ‘ready-made’ in kullanımı başta Pop-art olmak üzere avangart birçok avangard akım ve bunun yanında Kavramsal Sanat, Performans Sanatı, Yoksul Sanat, Fluxus,

Happenings ve Süreç Sanatı gibi akımlarda kullanılmıştır. Sanatın, sanatçının tavrının ne olması konusunda köklü deneyimlerin kapısını aralamıştır. Güzel sanatın yer aldığı birçok mekan ve etkinlikte hazır nesneyi sıkça görebilmekteyiz.

İpşiroğlu (2000)'ne göre; yenilikçi sanat, benimsediği çok anlamlılık, çok seslilik ve açık biçim nitelikleriyle alımlayanı (izleyici) öylesine etkin kılıyor ki, anlama ancak alımlamayla bütünleşerek gerçekleşebiliyor. Yenilikçi sanatın diğer bir örneği ise Meret Oppenheim'dir (1913-1985).

Antmen, “Sıradan nesneleri gündelik işlevlerinden soyutlayarak onlara gizem katmak... Gerçeküstücü akım içinde adı anılan az sayıdaki kadın sanatçıdan biri olan Meret Oppenheim’ in “ Tüylü Kahvaltı” sı, Gerçeküstücü Nesne’nin başlıca örneklerinden biri olarak nitelendirilmiştir.” görüşünü belirtmiştir (Antmen, 2012).

Resim4. M. Oppenheim, *Kürklerle Kaplı Fincan*, 1936.

Meret Oppenheim’ in sıradan nesnesi günlük işlevinden tamamen sıyrılmış, hazır nesne tüylerle kaplanarak bir tür deformasyona uğramış, gerçek görüntüsünü yitirerek gerçeküstü bir nitelik kazanmıştır. Gerçeküstü sanatçılar, nesnenin gerçekliğine yönelerek, dönüştürülmüş nesnelerle sanat algılarını görünür hale getirmişlerdir.

20. yüzyılın hemen başında hazır nesnenin sanat dünyasında uyandırdığı yankı, heykel sanatında yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Pablo Picasso'nun sürdürdüğü deneysel çalışmalar hem resimde hem de heykelde kendini gösterir. Geliştirdiği kolaj tekniği resim sanatına farklı mecralar açarken, buluntu nesneleri montaj ederek oluşturduğu heykeller, sanatsal eğilimlerin ve geleneklerin değişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Kandinsky (2005), “Sanatta Ruhsallık Üstüne” adlı kitabında, “İspanyol Pablo Picasso’ nun eserlerinde geleneksel güzelliğin izine asla rastlanmaz. Kendini ifade etme ihtiyacıyla bir yandan öbür yana atılan Picasso, bir üsluptan diğerine koşar” demektedir (p.67). Sanatçı çalışmalarında sepet, çatal, bisiklet gidonu, musluk, kürek gibi nesneleri tel, kağıt ve tahta gibi materyallerle birlikte kullanarak formlar oluşturmuştur.

Resim 5. P. Picasso, ‘Boğa Başı’, 1942

Picasso, atölyesinde bulunan sıradan nesnelerden dökümler yapar. Picasso’nun sadeleştirmeye olan eğilimi en köklü olarak, bir bisikletin oturağından ve direksiyon çubuğundan 1942 yılında monte ettiği “Öküz Başı” adlı metal heykelde görülür. Picasso’nun kendi ifadesi ile, “Günün birinde, eski bir hırdavat yığınının içinde bir bisiklet selesi ve paslanmış bir direksiyonu buldum. Aniden hayalimde yıldırım gibi bu iki parça bir araya geldi... Bu öküz başı düşüncesi hayalimde yıldırım gibi parlamıştı kafamda...(Şenyapılı, 2003).

Hazır nesne ve atık malzeme Pop Sanatının kullandığı ifade araçlarının başında gelir. Amerika’ da Jasper Johns (1930-), Roy Lichtenstem (1923-1997), Cleas Oldenburg (1929-), Andy Warhol (1928-1987), George Segal (1934) gibi sanatçılar hazır nesne kavramını başlıca enstrüman olarak kullanmışlardır. Pop Sanatının çıkış noktası; hızlı tüketilen ve geniş kitlelerce desteklenen gündelik, gerçek anlamda sıradan sayılan (tüketim nesnelerini) eşyaları izleyiciye yeniden sorgulatmaktır. 1960’lı yılların geçirdiği hızlı değişimlerin bireylerde yarattığı nesnelere sahip olma isteği, yeni ikon oluşumları, reklam sektörünün bireyler üzerindeki bilinçli etkileri gibi dinamikler sanatçılar için yeni içsel yaklaşımları beraberinde getirmiştir.

Amerikan Pop Sanatı’ nın önemli temsilcilerinden biri de Robert Rauschenberg’ tir (1925-2008). Yeni Dada, Soyut Dışavurumculuk ya da Pop Sanat içinde kendine yer bulan sanatçı, 1950 sonrası yaptığı eserlerle çağdaş sanatın önemli sanatçılarından. 1950’ li yıllardan itibaren oluşturduğu resimlerde, birçok nesneden yararlanarak kolajlar oluşturmuştur. Rauschenberg’ in eserlerinde boyanmış tuvaler üç boyutlu günlük nesnelerle birleştirmiş ve “kombine resim” leri yaratmıştır.

Resim6. Robert Rauschenberg, *Monogram* , 1950.

Yukarıdaki çalışmada görüldüğü gibi Rauschenberg, dondurulmuş keçi, boyanmış araba lastiği ve yağlı boya tuval kullanarak kompozisyonlar oluşturmuştur.

Heykelle resmi birleştiren, alışılmadık malzemeleri bir arada kullanmayı tercih eden sanatçı, bu çalışmasının benzerlerinde yine bisiklet lastiği, sandalye, dondurulmuş kartal, tenis topu, sokak tabelaları, tenekeler, tahtalar, borular, alüminyum plakalar, pleksiglas, kumaş gibi farklı nesnelerle yeni arayışların peşinde çeşitli düzenlemeler yaratmıştır.

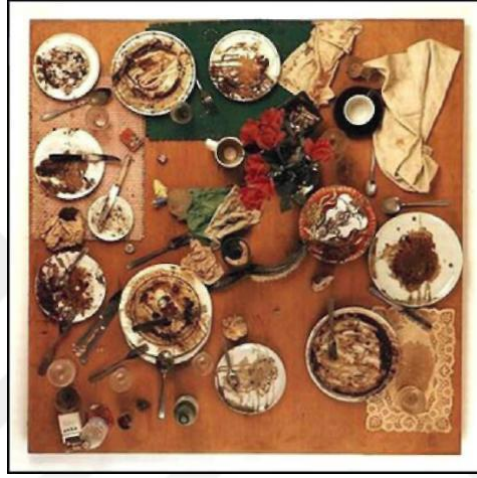
Yeni Gerçekçilik akımının öncülerinden ve Fernandez Arman (1928-2005) enstalasyonlarıyla 1960 sanat etkinliklerine bir yenisini daha eklemişlerdir. Paris'teki Iris Clert Galerisi, 1960 yılında Arman'ın yerleştirmesiyle tıka basa doldurulmuştur. Bu, iki yıl önce Yves Klein'in Boşluk adlı çalışmanın devamı niteliğindedir. Antmen (2012)'de şöyle açıklar; “İzleyici galeriye giremeyecek, vitrinden görünen o yığılmış nesnelerde belki de kendi gelip geçici varlığının bir yansımasını bulacaktı. Arman, bu enstalasyonda ortaya koyduğu biriktirme merakını çerçeveli vitrinler içinde çok çeşitli nesneleri bir araya getirerek gerçekleştirdiği ambalajlarında da sürdürdü.”

Arman'ın yığma tekniğiyle oluşturduğu “*Evim Güzel Evim*” adlı eseri savaş sonrası, sanatçı dışavurumun en çarpıcı örneklerindendir.

Resim 7. Arman, *Evim Güzel Evim*, 1960.

Hazır ve atık nesnenin kullanıldığı bir diğer akım” *Eat-Art*” tır. Yemek Sanatı olarak dilimize çevirebildiğimiz bu yaklaşımın en tanınan sanatçısı Daniel Spoerri’dir (1930). Sanatçı, tablolarında yemek sonrası atıkların yüzeyde oluşturduğu kompozisyonu izleyiciye sunar. Sanatçı bunu yaparken, atıklara müdahale etmeden, onları oldukları yerde sabitleyerek, duvara bir tuval misali asar. Burada yemek artıklarının ve mutfak gereçlerinin düşüyor izlenimi uyandırması, izleyicide oldukça etkili bir gerilim oluşturmuştur.

Resim8. Daniel Spoerri, *Tuzak Tablo*, 1965

20. yüzyılın en önemli Amerikalı sanatçılarından Andy Warhol’un (1928-1987) çalışmalarında kullandığı nesneler tamamen gündeliktir, hayatın içindendir. Oluşturduğu görüntüyü baskı ve montaj yöntemleriyle çoğaltması, birim tekrarları ile bütüne uzanış ve sanatın özgünlüğünü parçalama tavrı Warhol’un sanatının temel dinamikleridir.

Danto (2010) ‘a göre; Pop Art 1960’ların başında, o zamanların sanatsal meşrutiyetin sembolü olan soyut dışavurumculuğa benzer bir biçimde alttan alta başladı. Oysa 1964’e gelindiğinde, ardında gizlendiği maskeleri atmış ve tüm gerçekçiliği ile ayağa durmuştu.

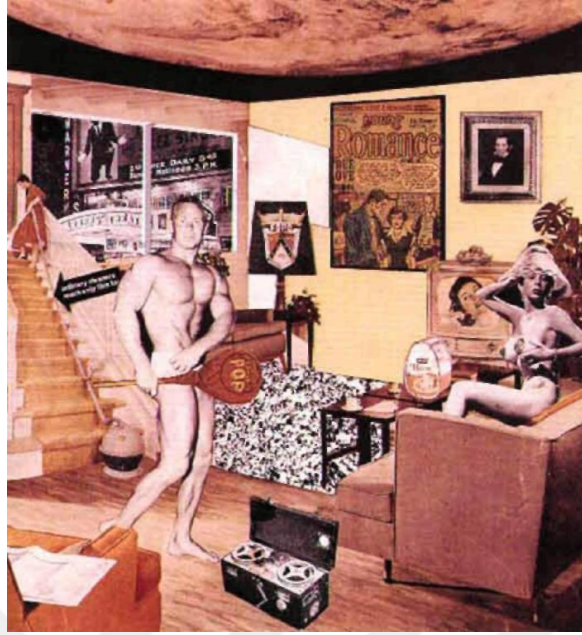
Kandemir (2014)'e göre; ...günlük tüketim nesnelerini, pop ikonlarını, müzisyenleri, tarihsel kişilerin resimlerini ve daha birçok konuyu kullanıp, bunlara yeniden sanatsal bağlam kazandırarak çalışmalarına yansıtmıştır.

Resim9. Andy Warhol, *Campbell Çorba Konserveleri*, 1962

Andy Warhol'un “Yeşil Coca-Cola Şişeleri”, “Marilyn Monroe”, “Triple Elvis”, “Campbell Çorba Konserveleri”, “Brillo Kutusu”, “İki Dolar Tahvilleri” gibi çalışmaları ile popüler kültürün sıradan imgelerini sanat eseri kimliği ile izleyiciye yeniden sunar.

Antmen (2012)'ye göre, Richard Hamilton' ın 1956 yılında Londra'daki Whitechapel Galerisinde açılan “ İşte Yarn” sergisi için gerçekleştirdiği kolaj, pop akımının başlıca yapıtı olarak nitelendirilmesine karşın gerçekte serginin kataloğunda yer alacak bir illüstrasyon olarak tasarlanmıştır. 1950'li yılların popüler kültür öğelerine göndermeler içeren kolaj, sonraki yıllarda, pop sanatçılarının ilgileneceği hemen tüm konuları içerir: sinema, televizyon ve genel olarak gösteri dünyası, afişler, çizgi filmler, reklamlar ve kitle kültürüne ilişkin hemen her şey.

Resim 10. Richard Hamilton, “Günümüz Evlerini Bu Denli Farklı ve Bu Denli Cazip Kılan Nedir?” Kolaj, 26x25 cm, 1956

II. Dünya savaşı sonrası endüstriyel gelişmelerin, daha çok Amerikan toplumu üzerinde görülen tüketim temelli kentsel yaşam sürecinin bir yansımasını aktaran “Günümüz Evlerini Bu Denli Farklı ve Bu Denli Cazip Kılan Nedir?” adlı kolaj çalışması pop sanat akımına İngiliz bakış açısının göstergesidir. Kolajda (1965) çok sayıda hazır nesne imajı kullanılmıştır.

1960’larda Pierro Manzoni’nin (1933-1963) “Sanatçının Boku” adlı çalışması dikkat çeken işler arasında sayılmaktadır. Sanatçı 1961’de 90 adet sanatçı dışkısı konservesi imal etmiştir. Birden doksana kadar numaralandırılan konservelerin etiketlerinde de İngilizce, Almanca, Fransızca ve İtalyanca olarak: “İçindekiler: Sanatçı dışkısı, 30gr. Net Mayıs 1961” yazmıştır (Türkmençalıkoğlu, 2012).

Resim 11. Piero Manzoni “Sanatçı Boku”1961 Karton kutu içinde kâğıt üzerine mürekkep, metal kutu. 4. 8 x 6. 5cm

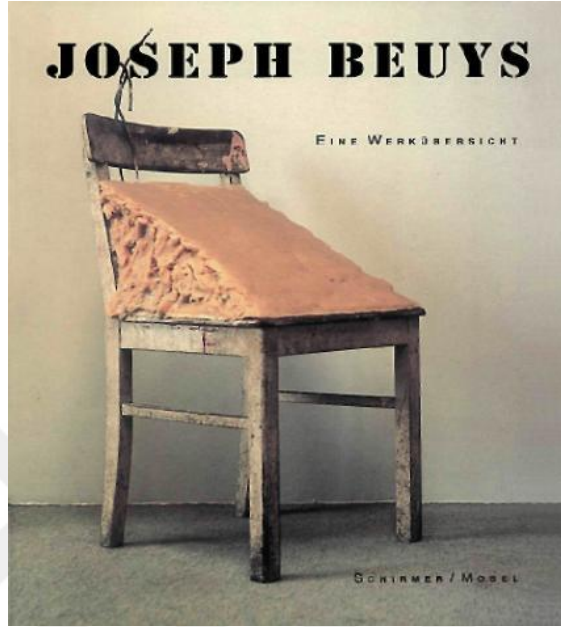
Pop kültürün yansımalarını aktaran diğer bir sanatçı ise Jasper Johns’tur(1930-). Sanat dışı hazır nesnelerden bira kutularını kullanarak kopya ettiği renkli bronz heykelleri ve bayrak Johns’ un en tanınmış eserlerinin başında yer alır.

Resim 12. Jasper Johns, “Bira Kutuları”, 1964

Hazır nesne kavramı incelenirken, Alman sanatçı Joseph Beuys (1921-1986), performans sanatı ve hazır nesne kullanımı yöntemleriyle, hem Alman çağdaş sanatını hem de Avrupa sanatını derinden etkilemiş bir figür olarak karşımıza çıkar. Happening etkinliklerinde kullandığı keçe, yağ ve bakırı tinsel öğeler olarak kavramsallaştıran

Beuys, “Şişman Sandalye” çalışmasında ahşap sandalye ve tereyağını bir arada kullanarak gündelik nesnelerde süreç-değişim faktörlerini de görünür hale getirmiştir.

Resim 13. Joseph Beuys, *Şişman Sandalye*, 1964

Akgün (2012)’ye göre; 1945 doğumlu Amerikalı sanatçı Joseph Kosuth, çalışmalarında kullandığı nesneleri, nesnenin sözlükteki anlamıyla birlikte sergileyerek, dili hem malzeme hem de konu olarak bizlere sunmaktadır. Nesnenin anlamını açıklayan “tanımı” büyük puntolar ile duvara pano şeklinde taşıyarak, kavram ile nesne arasındaki ayrımı göstermektedir.

Yılmaz (2001)’e göre; Bunu yapmaktaki amacım, sanatın işlevini ve olanaklarını incelemek. Bunu, benim ve diğer sanatçıların akıl yürütme yöntemlerini ve ‘Kavramsal Sanat’ı insanların daha iyi anlayabilmelerini sağlayacak bir şekilde yapıyorum (p186)

Resim 14. Joseph Kosuth, “Üç Tabure”, 1965

Antmen (2012)’de belirttiği gibi; Pistoletto’nun ünlü “Paçavralar İçinde Venüs”ü, değerli ile değersiz, tarihsel ile günceli bir araya getirerek ironik yaklaşımlar sergileyen Arte Povera sanatının tipik bir örneğidir. Tarihsel yapıtların meşrutiyet kazanması süreçlerini düşündüren “Paçavralar İçinde Venüs”., bir yandan da İtalya’nın zengin sanatsal mirası altında ezilen çağdaş sanatçının çıkmazını akla getirir.

Resim 15. Michelangelo Pistoletto, “Paçavraların Altın Venüs’ü”, 1967

Nesnenin sanatta kavramsal ifadesi, yabancı sanatçılar kadar Türk sanatçıları da etkilemiştir. 1974’te Paris’te başladığı “Fetiş Nesneler/Nesne Kadınlar” serisi ile tanınan

sanatçımız Nur Koçak (1941-), parfüm, oje, ruj gibi tüketim nesnelerini olduğundan daha büyük biçimlendirerek sıradan nesneleri belirgin hale getirir. Kadına karşı Türk toplumunun bakış açısını sorguladığı çalışmalarında siyasi ve politik mesajları da görmek olasıdır.

Resim 16. Nur Koçak, “*Doğal Harikalar ya da Fetiş Nesneler*”, 1978

1938 yılında doğan Füsun Onur, heykelde hazır nesneyi kullanan Türk sanatçılarımızdan biridir. 1970’li yıllarda çalışmalarında hazır nesne kullanmaya başlayan sanatçının, 1980 yılında cam, ayna ve tahta gibi malzemeleri de işlerinin bünyesine kattığı görülmektedir.

Füsun Onur çalışmalarını 1980 yılında malzemeleri odak noktasına alarak farklı bir yöne taşır. Tuval bezi, şase ve çerçeve gibi resmin boya dışındaki malzemelerini kullanarak ‘Sabah Jimnastiği’ adlı çalışmasını oluşturur. Tahta bir çerçeveye asılmış büyük bir kumaş parçasını deniz kenarında sergileyen sanatçı gündelik hayatta kullanılan malzemelerle çalışmasını gerçekleştirmiştir (Arslan,2010).

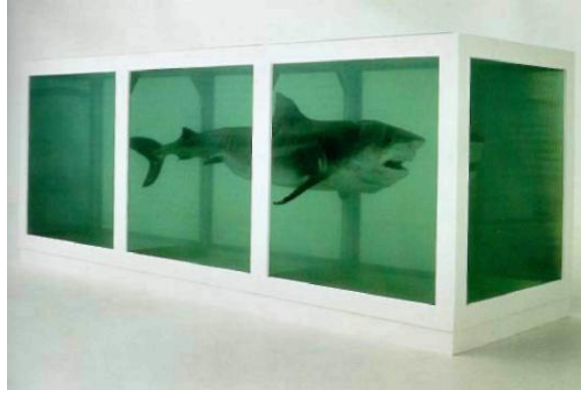

Resim 17. Füsün Onur, “*Sabah Jimnastiği*”, 1980, Tahta, Kumaş.

Hazır nesnelerin sanat eserlerinde kullanımı, hiç kuşkusuz, Tracey Emin (1963-) kadar skandal yaratmamıştır. 1999’ da gerçekleştirdiği “My Bed” (Yatağım) adlı eserinde, bir hafta süren hastalığı boyunca kullandığı yatağını ve günlük kullanım eşyalarını sergilemiştir. Kağıt mendiller, sigara kutuları, prezaratifler ve kitaplarıyla yatağın tamamı bir halı üzerinde sergilenmiştir. Sanatçının özel dünyasını bu denli açık sunumu, izleyicide şok etkisi yaratmış, kadın kimliği ve cinselliği üzerinden özgün bir ifade yolu denenmiştir.

Resim 18. Tracey Emin “*Benim Yatağım*”, Hazır Malzeme, 1999.

Resim 19. Damien Hirst, “*Köpek Balığı*”, 2008

Genç Britanyalı Sanatçılar grubunun öncü sanatçısı Damien Hirst (1965-), Tim Noble (1966-), Tracey Emin (1963-), Sarah Lucas (1962-), Gary Hume (1962-) ve Gavin Turk (1967-) de hazır nesneyi sıkça kullanan sanatçılardır.

Eserlerinde ölüm ve yaşam arasındaki ilişkiyi irdeleyen Damien Hirst, genellikle ölü hayvan bedenlerini kimyasallarla (formaldeit) dolu cam ve çelikten yapılmış tanklarda sergilediği işler üzerinde yoğunlaşmıştır. 2008 yılında yaptığı “Köpek Balığı” çalışmasından sonra, aynı tekniği uyguladığı koyun, inek, kuzu, midilli gibi hayvanlarla da bu seriyi sürdürmüştür. Çağımızın en çok kazanan sanatçılarından biri olan Hirst, İngiliz çağdaş sanat piyasasında en çok talep gören işlere imzasını atmıştır.

Hirst güncellenmiş bir Warholsa eğer, veya Adalı Koons ise, onlara eklediği en önemli özelliklerinden biri de sahiçilik hissiyle oynama becerisi (Artam global art& design, 130,2014) .

Resim20. Jeff Koons “*Can Kurtaran Botu*” 1985

Hazır nesneyi kullanan diğer bir sanatçı ise Jeff Koons’ tur. Koons, 1980’li yıllarda gerçekleştirdiği enstalasyon çalışmalarında elektrik süpürgeleri, basketbol topları, oyuncaklar, bot, çiçeklerle bezediği köpek heykelleri ve balon köpekleriyle sanat dünyasının tüm dikkatini üzerine çekmiştir. Koons heykellerinde M.Duchamp’ a göndermeler yapar. Onun nesneleri sergilendikten sonra tekrar kullanılabilecek şekilde deformasyona uğramadan olduğu gibi korunur.

Resim21. Jeff Koons, *Çatlak Yumurta (Magenta)*, 165.1 x 159.1 x 159.1 cm (bottom), 100 x 159.1 x 159.1 cm (top) 1994-2006

Müzayede öncesinde sergilendiğinde kalabalıkların büyük ilgisini çeken Jeff Koons'a ait devasa "Mor Kırık Yumurta", sanatçının yirmi yıl önce başladığı Kutlama serisine ait bir çalışma, Koons'un Londra'da alıcı karşısına çıkan en etkileyici heykellerinden biri olan "Çatlak Yumurta" 14.4 milyon sterline satıldı (Artam global art& design ,27, 2014).

Resim 22. Daniel Buren, "Rüzgar Ölçeği", 2009

Daniel Buren, 1960'lı yıllardan itibaren, birbirine paralel 8,7 cm genişliğe sahip şerit bant kullanarak mekân yüzeylerini renklendirmiştir.

"...Buren'in yapıtları önünde, seyirci çalışmanın rastlantısal bir şey olmadığını da farkındadır; gördüğü çizgiler Buren adlı sanatçının isteği doğrultusunda tasarlanmış ve gerçekleştirmiş. Durumun bilincinde olsa dahi, seyirci ne sanatçının ustalığına, ne kompozisyonun dengesine, ne renklerin yumuşaklığına, ne de içeriğin derinliğinde hayran kalabilir. Çünkü bu acımasız paralel çizgiler tüm değerleri bir kenara itmekte ve yalnızca 'yüzey'i vurgulamaktadır.. Bu uzlaşmaz tavrı Buren'in uzlaşmaz tavrıyla Buren'in düşüncesi sanatın doğası (Resim nedir? İfade yollarından hangisi gerçektir?) olduğu kadar sanatın işlevini (Sanatın yaratan uzmanlar hangileridir?) de sorgular. Sanatçı paralel bantlarını müze dışındaki mekânlarda da sergileyerek, müzenin bir kültür kurumu olarak rolünün ve sınırlarının ne olduğunu sorar, müzenin yapıtı barındırmaya gücü olup olmadığını tartışır" (Germaner.S,1997).

2.2. Sanat Eğitimi

Eğitimli insan kavramı günümüzde yeni bir anlam ihtiva etmektedir. “Geleneksel anlamda eğitimli insan denildiğinde okuma-yazma bilen aritmetik bilgileri olan kişi anlaşılmaktayken, bilgi toplumunda ise; eğitimli insan kendisi ile ilgili gelişme ve değişimleri takip edebilen, yaşama uygulayan, sorgulayan, yaratıcı, gelişime açık, bilgi teknolojilerini aktif olarak kullanabilen kişi anlamına gelmektedir (Arslan, 2010).”

Sanat eğitimi, çağdaş eğitimin önemli yapı taşlarından biri konumundadır. San’a göre; “Kavramsal ve genel anlamda güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcılık eğitimidir (San, 2003).” Yine sanat eğitimi; “bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitim bütünlüğü içinde estetik kaygı, düşünce ve görüşlerinin geliştirilmesini, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılmasını, sanatsal değerlere hoşgörü ile yaklaşma çabasını esas aldığı ifade edilmektedir” (Artut, 2004).”

Sanat eğitiminin kişiye kazandırdığı değerler San’a göre şöyle sıralamaktadır.

Çağdaş sanat eğitimiyle, sanat denen çok yönlü ve boyutlu olgu ve sanat sorunlarına tüm biçimleriyle yaşayarak eğilen ve yetişen çocuk ve gencin olay ve olguları çok yönlülük ve boyutlulukları, içinde görüp yorumlayan, kavrayan yeniliklere, çağdaş her türlü gelişmeye, her tür yeni biçim ve biçimlendirmeye açık, çağındaki gerek bilim ve teknolojiye gerekse toplumsal ve kültürel değişme süreçlerindeki yeni gelişmeleri anlamaya yatkın, hoşgörümlü aynı zamanda dinamik bir kişilik geliştireceği kesindir. (San, 1984).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Kılavuzunda da açıkça belirttiği gibi;

Geleceğin aydın kuşaklarını yetiştirmeyi hedefleyen bu programla;

- Toplumların bugünü ve geleceğini oluşturan yaşam anlayışını benimsemiş,
- Bir duyarlık eğitimi olarak, yaşamın bütün dinamiklerine karşı duyarlılık kazanmış,
- Dünyayı algılama ve yorumlama yeteneği gelişmiş,
- Toplumdaki gelişmelere, doğaya duyarlılıkla yaklaşan,

- Günümüzde iletişim ve etkileşim ortamının ve imkânlarının, hızla değişerek bireyin ve toplumun yaşam dinamiklerine kattığı yeni etkiler ve açılımlara cevap veren,
 - Sorgulama bilincine sahip,
 - Bilimsel ve teknolojik değişim ve dönüşümlerin toplumda sebep olduğu olumsuzluklara karşı yeni çözümler üretebilen,
 - Olumlu niteliklerle donanarak kendini ifade edebilen,
 - Sanatın bireylere ve toplumlara onur kazandıran bir değer olduğunun farkında olabilen,
- bireyler ve bu bireylerden oluşan bir toplum amaçlamaktadır.

2.3. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları

Görsel sanatlar dersinin amaçları bireysel, toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar başlıkları altında gruplanabilir.

A. Bireysel ve toplumsal amaçlar

- 1-Öğrenciye yaşamı ve doğayı gözlemleme duyarlılığı kazandırmak,
- 2-Öğrenciye seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme becerileri kazandırmak; analiz ve sentez yeteneği ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
- 3-Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusunu kazanmasını ve kendini geliştirmesini sağlamak,
- 4-Öğrencinin görsel biçimlendirme yolları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
- 5-Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihi eser vb.) ve bu yolla geçmişine sahip çıkma ve geleceğini yapılandırma bilinci kazandırmak,
- 6-Öğrencinin her alanda kullanabilecek yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
- 7-Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,
- 8-Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,

- 9-Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden haz alma ve onur duyma hassasiyeti kazandırmak,
- 10-İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendi işine saygı duyduğu kadar başkalarının işine de saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,
- 11-Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç dünyasını anlatma, duygusal tepkilerini ortaya koyma ve bedenine saygı duygu bilinci geliştirmesini sağlamak,
- 12-Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmaktır.

B. Algısal amaçlar

- 1-Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
- 2-Öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,
- 3-Öğrencinin birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
- 4-Öğrenciye bilgiyi birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme yeteneği kazandırmak,
- 5-Öğrenciye yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmaktır.

C. Estetik amaçlar

- 1-Öğrencinin, sanatın ve sanat eserinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,
- 2-Öğrenciye geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden ve doğadan haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
- 3-Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliği kazandırmak,
- 4-Öğrenciye, doğadan seçtiği veya insan eli ile üretilen nesneleri estetik birikimini kullanarak değerlendirme bilinci kazandırmak,
- 5-Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmaktır.

Ç. Teknik amaçlar

- 1-Öğrenciye her türlü araç-gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırarak kendini geliştirmesine imkân tanımak,
- 2-Öğrenciyi değişik tekniklerle elde edile sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencilerin farklılıklardan zevk alabilmelerini sağlamak,
- 3-Öğrenciye farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,
- 4-Öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,
- 5-Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemeden anlam çıkarma becerisi kazandırmak,
- 6-Öğrenciye kendini ifade etme süresince çıkacak sorunlara teknik çözümler üretme becerisi ve güveni kazandırmaktır.

Bu araştırmada, yukarıdaki 4 genel amaç içerisinde seçilen, aşağıda belirtilen amaçlar doğrultusunda bir eğitim-öğretim süreci uygulanmıştır.

Bu amaçlardan bazıları:

- 1-Öğrenciye seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme becerileri kazandırmak: analiz ve sentez yeteneği ile eleştirel bakış açısını geliştirmek, (BVTA-2)
- 2-Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve geliştirmesini sağlamak, (BVTA-3)
- 3-Öğrencinin görsel biçimlendirme yolları ile kendini ifade etmesini sağlamak, (BVTA-4)
- 4-Öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,(AA-2)
- 5-Öğrenciye bilgiyi ve birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme yeteneği kazandırmak, (AA-4)
- 6-Öğrenciye yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmak,(AA-5)

7-Öğrencinin, sanatın ve sanat eserinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak, (EA-1)

8-Öğrenciye doğadan seçtiği veya insan eli ile üretilen nesneleri estetik birikimini kullanarak değerlendirme bilinci kazandırmak, (EA-4)

9-Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmaktır,(EA-5)

10-Öğrenciye her türlü araç ve gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırmak ve öğrencinin gelişmesine imkân tanımak, (TA-1)

11-Öğrenciye farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,(TA-3)

12-Öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,(TA-4) (MEB, 2006)

İlköğretim görsel sanatlar dersi programında “öğrenme alanları” üç ana başlık altında verilmiştir.

Tablo 2.1 Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme Alanları

a) Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

Doğan (1998)'de değindiği gibi; sanatın amacını “duyduğumuzu başkalarına ulaştırmak” olarak kabul ederken, estetik güzelliği, sanatçının bu duyguları başkalarına ulaştırmak için yarattığı biçimler, imgeler, yaratılar olarak düşünebiliriz. Çizgi, biçim, doku, leke, yapı, mekân, renk gibi ile denge, vurgu, ahenk, değişiklik, hareket, ritim, dereceleme, oran orantı gibi sanatsal düzenleme kullanarak; seçilen etkinlik, yöntem ve teknikler doğrultusunda, duyuşsal ve devinimsel kazanımlara yönelik uygulamalar içinde, sezdirildiği ve geliştirildiği öğrenme alanı olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2006).

b) Görsel Sanat Kültürü

Bu alanda “sanat eleştirisi”, “sanat tarihi” ve “estetik” gibi varlığını sanattan alan disiplinlerin bir arada verilmiştir. Böylelikle sanatsal uygulamalar sanat yapmaktan zevk alan bireylerin geliştirilmesi, bunun yanında eser çözümleyebilen, nitelikli sanat eserlerini değerlendirebilen, sanatçı ve zanaatçı arasındaki farkı görebilen ve değer verebilen çağdaş bir nesil yetiştirmek amaçlanmıştır (MEB, 2006).

c) Müze Bilinci

MEB (2006)'ya göre; Müzeler, ulusların geçmişte yaşadıkları tecrübelerin, sosyal ve kültürel birikimlerin maddi kalıntılarını muhafaza eden, ulusal benliğin oluşmasında etkili kurumlardır. Buyurgan' a göre; “müze, sanatsal ve bilimsel geleneğe ait tarihi, teknoloji ve doğaya ait alanlarda, geçmişin, bugünün ve geleceğin izlerini barındıran, görerek, işiterek, uygulama yaparak, hatta yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği, heyecan verici öğrenme alanlarıdır (Buyurgan, 2007).

Tarihsel ve kültürel zenginliklerinin toplandığı ve sergilendiği bu kurumlar alternatif öğrenme ortamları olarak kabul edilmektedir. “Görsel sanatlar dersi programında müze bilinci alanıyla eğitimde aktif olma, tecrübe sahibi olma, çevre, inşa

ve etkileşim kavramlarının ön plana çıkması ile müzeler çocuk eğitiminde önem taşıyan kurumlardır (MEB, 2010)’’.

2.4. Üç Boyutlu Sanat Eğitimi

Aşlıoğlu (2012) ‘ye göre Türkiye’ de görsel sanatlar ders saatinin az olması nedeniyle müfredatta belirtilen ama Görsel sanatlar öğretmenleri tarafından uygulanamayan konular içermektedir. Baskı, seramik ve üç boyutlu çalışmaların özellikle uygun atölye ortamına sahip olmayan okullarda işlenmesi mümkün olmamaktadır. Ders öğretmenleri iki boyutlu çalışmaları üç boyutlu çalışmalara göre daha fazla tercih etmektedir. Kalabalık sınıflar, yazı yazma amaçlı sıralar, yapılan çalışmaların saklama amaçlı mekânların olmayışı, dersliklerin temizlenmesi problemi ve lavabo eksikliği gibi sebepler ders öğretmenlerini iki boyutlu çalışmalara yönlendirmektedir.

Çoğunluğu iki boyutlu çalışmalara yönelik öğrenim almış ders öğretmenlerinin, üç boyutlu çalışmaları uygulatabilme donanımına sahip olmaması ise diğer bir sorundur (Çapar.M, 2012).

2009 yılında yayımlanan ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar Görsel Sanatlar (resim) Dersi Öğretim Programında yer alan “Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” öğrenme alanının alt öğrenme alanı olan üç boyutlu çalışmalar konusunun kazanımları aşağıda belirtilmiştir.

Kazanımlar:

1. Doğadaki üç boyutlu biçimlere ve bunların hareketlerine ilgi duyar.
2. Tanınmış heykel sanatçılarını ve eserlerini tanır.
3. Heykelin kabartmadan (rölyef) farkını açıklar.
4. Sanat değeri taşıyan Atatürk heykellerini ve anıtlarını tanır.
5. Üç boyutlu çalışma tekniklerini açıklar.
6. Üç boyutlu çalışmalarda sanatsal düzenleme ilkelerini uygular.
7. Çeşitli formlarla üç boyutlu çalışmalar yapar.

Programda, açıklamalar bölümünde ise;

“Kazanım nu. : 1 Peri bacaları, insan vücudu, çeşitli hayvanlar, ilginç ağaçlar vb.

-Üç boyutlu çalışmalar öğrenci, atölye, çevre şartları dikkate alınarak istenilen malzemelerle yapılabilir.

Kazanım nu. : 4 Üç boyutlu çalışma teknikleri; kâğıt mukavva işleri, ağaç işleri, metal işleri, kil, alçı ve seramik çalışmaları olarak verilmelidir” denilmektedir.

2.5. Yaratıcılık

Sanat plastik etkisinin yanı sıra zihinsel yönünün de ağır bastığı, bireysel ve toplumsal etkileri olan bir eylemdir.

İnsanlık tarihinin gelişiminin temel tetikleyicisi olan yaratıcılığı, sadece sanat alanında düşünmek yanlış bir yaklaşımdır. San’ın da belirttiği gibi, “Yaratıcılık süreci, tüm duyuşsal ve düşünsel etkinliklerde, her türlü çalışma ve uğraşın içerisinde vardır. Yaratıcılık, sadece sanatsal süreçte yer alan bir yetenek olmayıp, insan hayatının tüm yönlerini etkileyen temel elemandır (Buyurgan,2007).

Paul Klee’nin şu sözleri “çocuk ve yaratıcılık” arasındaki güçlü bağı ortaya koyar: “Çocuklar büyüklerden daha yaratıcıdır. Büyüklerin çoğu kez almaya cesaret edemediklerini onlar özgürce kullanır. Aslında katıksız yaratmak için çocukluğa dönmek gerekir” (Gökaydın,1998).

Yaratıcı düşünme eylemini tanımlayan San, “Sanat Eğitimleri Kuramları” kitabında “Bir sanatsal yaratma sürecinde rol oynayan duyu, duyum, duygu, izlenim, imge, algı, bellek, çağrışım, imgeleme ve düşlem gücü, anlama, kavrama gibi yeti ve yeteneklerde, usa vurma, yargılama, kavramsallaştırma güç ve yetileri ve tüm düşünme yetileri ve tüm düşünme biçimleri, insan zihninde geçen, orada oluşan, gelişen süreçlerdir ” olarak tanımlamıştır (San, 2003).

Yaratıcı eylemi Balzac : “ Her şeyden önce sanatta en büyük başarıyı hak eden nitelik cesarettir; basit zihinlerin algılamayacağı ve belki de ilk defa burada tanımlanan bir tür cesaret... Güzel eserler planlamak, hayal etmek ve düşlemek hoş bir eylemdir. Ve zihnin yaratıcı dakikaları sıra takip etmez. Eğer sanatçı kendini işe adamazsa... o eser hiçbir zaman tamamlanmayacak ve üretim sanatçının gözleri önünde yok olup gidecektir.” diyerek açıklar (May,1998).

Sanat eğitiminde yaratıcılığın önemini ve zorunluluğunu San şöyle açıklamaktadır; “Sayısız bilgilerin üstesinden gelebilmek için, bireyin bilgiler arasındaki etkileşimi görebilecek, kimi kalıpların geçici olduğunu fark edecek biçimde eğitilmesi gerekmektedir. Bağımsızca farklı düşünebilen, cesur, doğru ve eleştirel sorular sorabilen yanıtlara eleştirel bakış açısı ile bakabilen öğrencilerin yetiştirilmesi artık bir zorunluluktur (San, 2004).”

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Çalışmanın yöntemi seçilirken öğrenci sayısı ve yapılacak uygulama etkinliği göz önünde bulundurularak, nitel araştırma tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013)'e göre, nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım, Şimşek, 2013). Bu çalışmada Durum Çalışması modeli uygulanmıştır.

Durum Çalışması: (Örnek Olay) : Araştırmanın modelini durum çalışması oluşturmaktadır. Bir duruma ilişkin etmenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Ayrıca bir durumda meydana gelen değişimleri ve süreçleri anlamak önemli ise bu durumların uzun dönemli çalışılması söz konusu olabilir.

Durum çalışmalarında mümkün olduğunca birden fazla veri toplama aracı (gözlem-görüşme vs.) bir arada kullanılmalıdır. Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliği önemli ölçüde artacaktır (Yıldırım, Şimşek, 2013).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada örneklem yerine çalışma grubu kullanılmıştır. Örneklem yerine çalışma grubu kullanılmasının nedeni; bir evrene genelleme kaygısı güdülmeden var olan durumun tespit edilmesidir. Ayrıca çalışma grubunun sayı olarak küçük oluşu verilere derinlemesine ulaşabilmeyi de beraberinde getirecektir.

Bu araştırmanın çalışma grubu Kdz. Ereğli ilçesinde, Anadolu Lisesi 10.sınıfa devam etmekte olan 14-15 yaş aralığında gönüllü öğrencilerden oluşturulmuş 10 kişilik bir grup ile çalışılmıştır. Yapılacak uygulama için, Zonguldak İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden **(Ek 10)**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurul'undan **(Ek 11)** ve Zonguldak Valiliği'nden **(Ek 12)** gerekli izinler alınmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada alanyazın tarama aşaması; hazır nesne ve sanat eğitimi ana başlıklarından oluşturulmuştur.

3.3.1. Alanyazın(Literatür) tarama

Bu araştırmanın giriş bölümünde Hazır Nesne kavramı geniş bir şekilde açıklanarak örneklerle desteklenecektir. Hazır nesne kavramının dışında, sanat eğitimi, yaratıcılık gibi kavramları irdeleyen kitap, tez, internet vs. kaynaklar taranarak araştırma doğru temeller üzerine oturtulmaya çalışılmıştır.

3.3.2. Veri toplama araçları

Görüşme: Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar.

Görüşme, oldukça esnek bir araştırma aracıdır. Bu araç, araştırma sürecinin her basamağında kullanılabilir. Örneğin:

- Hipotez üretmek veya daha detaylı bir araştırmanın başlangıç aşamasında,
- Diğer veri toplama araçlarının pilot uygulamalarında veya doğrulanmasında,
- Temel veri toplama aracı olarak,
- Verilerden elde edilen çıkarımların doğrularının ve temsil edilebilirliğinin kontrolünde yer alabilir.

Görüşmeler, anket ve gözlem gibi birçok yöntemle birleştirilerek de kullanılabilir. Görüşme, bütün araştırma yöntemlerinde olduğu gibi hatalara ve kişisel eğilimlere açıktır. En önemlisi de güvenilir ve geçerli sonuçlar elde etmenin zorluğudur.(Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel,2014)

Bu araştırmada kullanılan görüşme veri toplama araçları şunlardır;

- **Görüşme Formu (Hazırbulunuşluk):** Araştırmacı, hazırbulunuşluk görüşme formu ile üç boyutlu çalışmalarda öğrencilerin hazırbulunuşluklarını belirlemeye çalışacaktır. İlgili amaç doğrultusunda açık uçlu bir soru sorulacaktır. Cevaplar öğrencilerden yazılı olarak alınmıştır. Görüşme formu **Ek 2**'de verilmiştir.

- **Görüşme Formu (Duyuşsal):** Öğrencilerin uygulama sürecine dair duyuşsal ifadelerin ortaya çıkarılması amacıyla görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşme formu **Ek 3**'de verilmiştir.

İlgili form, ses kaydı alınarak yapılacaktır. Ses kaydı dijital bir kayıt cihazıyla gerçekleştirilecektir. Bunun için öğrencilerden ve velilerinden izin alınmıştır.

- **Görüşme Formu (Uygulama Süreci)** :Öğrencilerin uygulama sürecine dair duyuşsal ifadelerin ortaya çıkarılması amacıyla, görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşme formu **Ek 4**'de verilmiştir.

Gözlem: Gözlem nitel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan bir veri toplama yöntemidir. En önemli özelliği de araştırmacıya, veriye ilk elden ulaşma olanağı sağlamasıdır. Ancak gözlem, basit anlamda, sadece normal durumlarda sık görülmeyen davranışları ortaya çıkarmak için kullanılmaz. Eğer araştırmacı, herhangi bir ortamda oluşan bir davranışa ilişkin ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir resim elde etmek istiyorsa gözlem yöntemini kullanabilir (Bairley,1982,aktaran:Yıldırım ve Şimşek,2013:199).

Bu araştırmada kullanılan gözlem veri toplama aracı şudur;

- **Gözlem Formu (Duyuşsal)** :Öğrencilerin uygulama sürecine dair duyuşsal verilerinin ortaya çıkarılması amacıyla, gözlem formu hazırlanmıştır. Gözlem formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Araştırmacı, araştırmanın uygulama sürecinde (6 hafta boyunca) öğrencilerin süreçlerini 7 başlık altında gözlemlemiş ve gözlem verilerini yazarak kayıt altına almıştır. Gözlem formu **Ek 5**'te verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi yapılırken, betimsel analiz, doküman analizi ve içerik analizi kullanılmıştır.

Betimsel Analiz: Elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Elde edilen bulguları, düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmak için;

- 1.Elde edilen verilerin mantıklı ve anlaşılır biçimde betimlenmesi,
- 2.Yapılan bu betimlemelerin yorumlanması,
- 3.Neden-sonuç ilişkileri irdelenip ve birtakım sonuçlara ulaşılması,
- 4.Araştırmacının yapacağı yorumlar arasında ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması işlemleri vardır.

İçerik Analizi: Amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır.

- 1-Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir.
- 2-Toplanan verilerin önce kavramsallaşması,
- 3-Ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmesi,
- 4-Buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir.

Doküman Analizi: Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelenmesi, hemen her araştırma için kaçınılmaz olan bir veri toplama tekniğidir. Burada kastedilen, öğrencinin sürece yayılan çalışmalarının genel bir değerlendirmesidir (Ürün Dosyası, uygulama çalışması ya da araştırma sonuçlarının sunumları). Ayrıca doküman analizi, okul müfredat programları, gazete, dergi, kitap

gibi yazılı materyallerin yanı sıra fotoğraf, video vb. görsel materyallerin incelenmesini ve analizini de kapsamaktadır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik:

Bu araştırmada geçerliğin ve güvenirliliğin sağlanması amacıyla;

- a) Yapılması planlanan uygulamaya dönük veri toplama araçları hazırlanmıştır,
- b) 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde 10.sınıfa devam etmekte olan gönüllü 5 öğrenci ile pilot uygulama yapılmıştır,
- c) Pilot uygulama sonunda, gönüllü öğrencilerle önceden hazırlanan veri toplama araçları uygulanmıştır,
- d) Öğrencilerden alınan dönütler ışığında veri toplama araçları düzenlenerek uzman görüşüne sunulmuştur,
- e) Kullanılan gözlem ve görüşme formları, 3 alan uzmanı tarafından incelenmiş ve gerekli ifade değişiklikleri yapılmıştır. Öğrencilerin, algıladı zorlandıkları ifadeler belirlenmiş ve düzeltilmiştir.
- f) Uygulama sürecinde ortaya çıkan ham veriler uzmana sunulmuştur. Ham verilerin %25'i uzman tarafından içerik analiziyle kodlanmıştır. Aynı zamanda araştırmacının kendisi de verileri bağımsız olarak içerik analizine tabi tutmuş ve bu şekilde kodlara ulaşılmıştır.
- g) Verilerin güvenirliliğinin sağlanması için 4 ayrı veri toplama aracı ve uygulama değerlendirme formu hazırlanmıştır. Ortaya çıkan kodlar farklı veri araçları ile desteklenmiştir.
- h) Öğrenci uygulamalarına puan vermek üzere; üniversitede görev yapmakta olan 1 uzman, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde çalışmaya devam eden 1 resim öğretmeni, uygulamanın yapıldığı okula denk olan ilçedeki diğer bir Anadolu lisesinden emekli olan 1 resim öğretmeninden yardım istenmiştir. Aynı zamanda araştırmacının kendisi de uygulamalara puan vererek toplamda 4 uzmana ulaşmaya çalışılmıştır.

Verilerin analizi sürecinde, belirtilen araştırmacı dışında 2 alan uzmanı tarafından betimsel ve analizi içerik yapılmıştır.

Tablo 3.1 Veri Toplama Araçları Güvenilirlik

Veri Toplama Araçları	Kod Sayısı	%
Görüşme Formu (Hazırbulunuşluk)	4	%5,7
Görüşme Formu (Uygulama Süreci)	15	%21,4
Görüşme Formu (Duyuşsal)	27	%38,5
Gözlem Formu (Duyuşsal)	24	%34,2
Toplam:		70

3.6. Verilerin Kodlanması ve Uzmanlar Arası Güvenilirlik

Verilerin analizi sürecinde, belirtilen araştırmacı dışında 2 alan uzmanı tarafından içerik ve betimsel analizi yapılmıştır. İçerik analizinde ulaşılan kod ve temalar karşılaştırılmıştır. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirliğe ise Miles ve Huberman'ın $\text{Görüş birliği} / (\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}) \times 100$ formülü kullanılarak ulaşılmıştır.

Aşağıda Görüşme Formu (Hazırbulunuşluk), Görüşme Formu (Uygulama Süreci), Görüşme Formu (Duyuşsal) ve Gözlem Formu (Duyuşsal) olmak üzere 4 ayrı ölçeğin Görüş birliği/ Görüş ayrılığı tabloları yer almaktadır.

Tablo 3.2. Görüşme Formu (Hazırbulunuşluk) Uzmanlar Arası Güvenirlilik

Toplam Kod Sayısı		FŞ ile CD	%
4	Görüş birliği	4	%100
	Görüş ayrılığı	0	

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini ölçmek amacıyla yöneltilen “Ortaöğretimde veya İlköğretimde herhangi bir malzeme kullanarak özgün (size özel) bir tasarım gerçekleştirdiniz mi? ” sorusuna verilen cevaplardan elde edilen 4 kodun, araştırmacı ve uzman görüş birliği/Görüş ayrılığı uymu %100’dür.

Tablo 3.3. Görüşme Formu (Uygulama Süreci) Uzmanlar Arası Güvenirlilik

Toplam Kod Sayısı		FŞ ile CD	%
15	Görüş birliği	13	%86,7
	Görüş ayrılığı	2	%13,3

Görüşme Formundan (Uygulama Süreci) elde edilen kodların araştırmacı ile uzman Görüş birliği/görüş ayrılığı uyumu %86,7’dir.

Tablo 3.4. Görüşme Formu (Duyuşsal) Uzmanlar Arası Güvenirlik

Toplam Kod Sayısı		FŞ ile CD	%
27	Görüş birliği	24	%88,9
	Görüş ayrılığı	3	%11,1

Görüşme Formundan (Duyuşsal) elde edilen Görüş birliği ve Görüş ayrılığı uyumu %88,9'dur. Öğrencilerin yanıtlarına göre oluşturulan kodların katılımcı gözlemci ve bağımsız gözlemci uyumunun yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 3.5. Gözlem Formu (Duyuşsal) Uzmanlar Arası Güvenirlik

Toplam Kod Sayısı		FŞ ile CD	%
24	Görüş birliği	22	%91,7
	Görüş ayrılığı	2	%8,3

Katılımcı gözlemcinin 6 hafta süreli gözlemleriyle oluşturulmuş Gözlem Formunda (Duyuşsal) belirlenen kodların Görüş birliği/ Görüş ayrılığı uyumu %91,7'dir.

3.7. Uzman Değerlendirme

Yapılan uygulama sonunda, öğrencilerin çalışmaları, 1 emekli resim öğretmeni, 1 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde görev yapmakta olan resim öğretmeni, Anadolu Lisesinde çalışmakta olan araştırmacı ve alanında uzman üniversite öğretim üyesi tarafından değerlendirilmeye alınmıştır. Değerlendirme kriterleri; kompozisyon, düzen, tasarım gücü, malzeme kullanım gücü ve özgünlük olarak 5 ayrı grupta ele alınmıştır. Uzmanların öğrencilerin ürünlerini değerlendirirken verebilecekleri en yüksek puan 20, en düşük puan ise 5'tir. Uzman değerlendirme formu **Ek 1.**'de verilmiştir.

Aşağıda öğrencilerin uygulama çalışmalarını kompozisyon, düzen, tasarım gücü, malzeme kullanım gücü ve özgünlük olarak değerlendirmeye alan uzmanların görüşlerinin yer aldığı ortak tablo bulunmaktadır. Bu tabloda yer alan uzmanlar, yukarıda belirtilen sıraya göre verilmiştir

Tablo 3.6. Uzman değerlendirme ortak tablo

	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
UZMAN 1	17	15	18	19	18	16	17	17	16	17
UZMAN 2	12	18	19	17	17	11	9	14	16	9
UZMAN 3	19	19	20	20	20	20	20	20	19	20
UZMAN 4	16	19	20	19	20	20	18	20	16	20
TOPLAM	64	71	77	75	75	67	64	71	67	66

Tablodan görüldüğü gibi uzmanların verdikleri notlardan en yüksek olan 77'yi Ö3 alırken en düşük not 64'ü Ö7 almıştır. Verilen puanlar arasında anlamlı bir fark olmaması, değerlendirme kriterlerinin paralellliğini göstermektedir.

BÖLÜM IV

4. Bulgular Ve Yorumlar

Bu bölümde, “Üç Boyutlu Çalışmalarda Hazır Nesnenin Öğrenci Uygulama Sürecine Etkisi” araştırılmış ve elde edilen veriler açıklanmıştır. Veriler öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, uygulama sürecindeki gözlem ve görüşmelerin yanında duyuşsal süreçle ilişkili temalar da (bulgular) içermektedir.

4.1 Ana Tema ve Alt Temalar

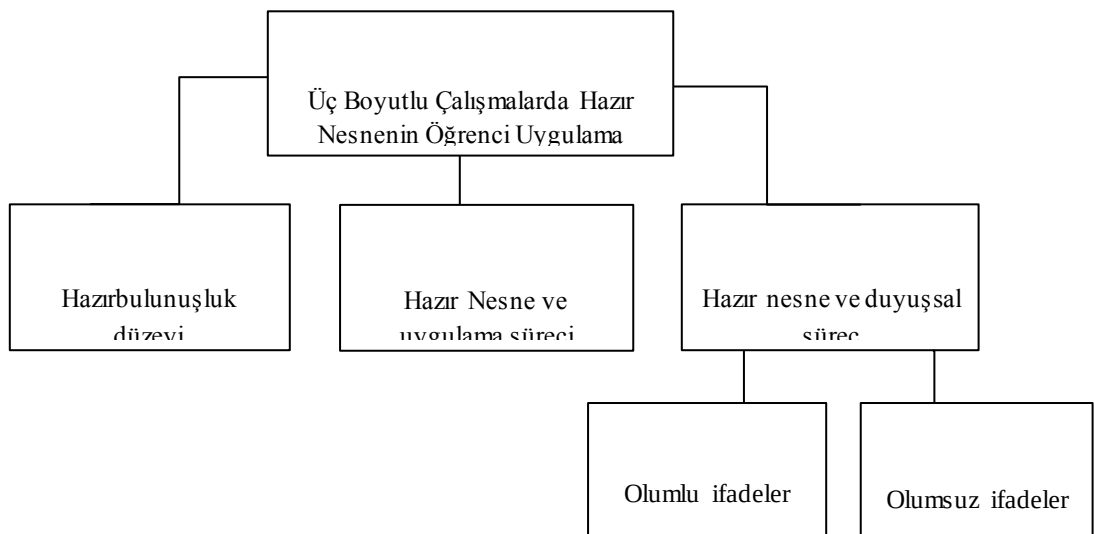
Ana Tema: Üç Boyutlu Çalışmalarda Hazır Nesnenin Öğrenci Uygulama Sürecine Etkisi

4.1.1.Alt tema: Hazırbulunuşluk düzeyi

4.1.2.Alt tema: Hazır Nesne ve uygulama süreci

4.1.3Alt tema: Hazır nesne ve duyuşsal süreç

Tablo 4.1. Ana Tema ve Alt Temalar

4.1.1 1.Alt tema: Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeyleri ile İlgili Bulgular

Bu bölümde çalışmaya katılan 10 öğrenciye hazırbulunuşluk düzeylerini değerlendirmek amacıyla “Ortaöğretimde veya ilköğretimde herhangi bir malzeme kullanarak özgün (size özel) bir tasarım gerçekleştirdiniz mi? ” sorusu yöneltilmiş aşağıda belirtilen kodlar oluşturulmuştur.

Tablo 4.2. Hazırbulunuşluk kodları ve kullanım sıklıkları

Hazırbulunuşluk kodları	Kullanım Tekrarı	%
Yapılan ilk uygulama	7	%43,75
Araştırma öncesi uygulama	5	%31,25
Araştırma öncesi atık materyal ile uygulama	3	%18,75
Uygulamanın kişiye katkısı	1	%6,25
Toplam:	16	%100

Yapılan ilk uygulama kodu %43,75 oranında tekrar edilmiştir. Öğrencilerin bu kod ile ilişkili ifadeleri aşağıda belirtilmiştir.

Ö1- Bu çalışmayı ilk defa lisede yapmaktayım.

Ö2-İlköğretim ve Ortaöğretimde kullanmadım.

Ö4-...ilk defa böyle bir çalışma içerisinde bulunuyorum.

Ö6-Hayır yapmadım.

Ö7-Lisede yaptım.

Ö8-Lisede de heykel çalışması yapmaya başladım ve hala devam ediyorum.

Ö9-...atık malzemelerden kullanılan bir çalışma yapmadım.

“Yapılan ilk uygulama” kodu çalışmaya katılan 10 öğrenciden 9’u tarafından tekrar edilmiştir. İlköğretim ve ortaöğretimde uygun atölye ortamına sahip olmayan,

kalabalık sınıflarda üç boyut içeren uygulamalar yapamayan branş öğretmenleri ile öğrenim gören öğrenciler, üç boyutlu çalışmalara karşı yabancıdır.

Çapar (2012)'ye göre; bütün bu olumsuz etkilere rağmen, istekli öğretmenlerin özverili çabalarıyla kâğıt hamuru, tel, bulunmuş nesne gibi malzemeler kullanılarak çocukların üç boyutlu çalışma yapma olanakları az da olsa sağlanmaktadır.

Araştırma öncesi uygulama %31,25 oranında tekrar edilmiştir. Bu kod ile ilişkili Ö4, Ö5, Ö8 ve Ö9 şu ifadeleri kullanmışlardır.

Ö4-Ortaokulda üç boyutlu çalışmalar yaptım.

Ö5-Atık malzemelerden değil ama heykelsi, maketsi cisimler yaptık. Mesela; avize, dolap, yatak gibi şeyler.

Ö8-İlköğretimde yapmadım. Ortaöğretimde ise birkaç ödev dolayısıyla el aşinalığım vardı.

Ö9-Karton ve mukavvadan üç boyutlu çalışmalar yaptım.

Araştırma öncesi uygulama koduna ilişkin öğrenci verilerine bakıldığında, çalışmaların genellikle kâğıt- karton ağırlıklı maket çalışmaları yönünde olduğu görülmüştür. Sınıf ortamında kolay bulunabilen ve şekil verilebilme özelliğine sahip kâğıt çalışmaları görsel sanatlar öğretmenleri tarafından tercih edilmektedir.

Gökaydın şöyle tanımlar; Bir tabaka kâğıdın ne kadar sakın ve düz bir susmuşluğu vardır. Bu durgunluk bizde ona biçim verme isteği uyandırır. Elimize aldığımızda değişir. Yüksek ve alçak girintileri ışık- gölge oluşmasına yardım eder. Artistik bir görüntü ve üç boyutluluk kazanır (Gökaydın,1998).

Araştırma öncesi atık materyal ile uygulama kodu %18,75'tir. Öğrencilerin koda ilişkin açıklamaları şunlardır;

Ö1-Ortaöğretimde teknoloji-tasarım dersinde kullanılmış pet şişelerden bir çalışma yaptım.

Ö3-Evet. Balonun üzerini gazete ve sargı bezleriyle kaplamıştım. Atık ilaç ve şurup kutularından ev maketleri yapmıştım. Sonra boyayıp ve evleri birleştirip şehir oluşturmuştum.

Ö10-Evet, günlük nesneler kullandım. Kürdan, pipet, plastik bardak vb. kullanarak üç boyutlu çalışmalar yaptık.

Araştırma öncesi öğrencilerin yaptığı uygulamalara dair ifadeler incelendiğinde; önceki çalışmaların günlük kullanım nesneleri olduğu görülmektedir. Öğrencinin kolayca ulaşabileceği, maliyeti az malzemeler kullanarak, kağıt, karton, plastik ürünlerle inşa çalışmaları yaptıkları belirlenmiştir. Ortaöğretimde haftada iki saat olan Teknoloji ve Tasarım derslerinde bu tür üç boyutlu çalışmaların daha sık yapıldığı bilinmektedir.

Uygulamanın kişiye katkısı kodunun tekrar oranı %6,25'tir. Görüşme Formunda (Hazırbulunusluk) görüş bildiren Ö4, yaptığı uygulamanın kendisine kattığı değerleri belirtme gereği duymuştur.

Ö4-“Bana yararı olduğunu düşünüyorum.

- Hayal gücümü
- El becerimi
- Kendime güvenimi sağladığımı düşünüyorum.” diyerek çalışmaya olan inancını açıklamaktadır.

4.1.2. 2.Alt Tema: Öğrencilerin Hazır Nesne Uygulama Süreçleri İle İlgili Bulgular

Bu bölümde çalışmaya katılan 10 öğrenciye araştırmacı tarafından hazırlanan Görüşme Formu (Uygulama süreci) uygulanmış, 6 hafta süren çalışmada öğrencilerin uygulama süreçleri hakkında sorular sorulmuştur. Kullanılan ölçekte öğrencilere 4 adet soru yönlendirilmiş ve yazılı olarak cevaplanması istenmiştir. Görüşme Formunda (Uygulama süreci) yöneltilen sorular şunlardır:

1-Ortaöğretim (6-7-8) Görsel sanatlar dersinde yaptığınız üç boyutlu çalışmalar ile şimdiki uygulama çalışması arasında ne tür benzerlikler ve farklılıklar vardır? Açıklayınız.

2- Uygulama yaparken tasarım ilkelerini (birlik, bütünlük, tekrar, zıtlık, denge vurgu vs.) göz önünde bulundurduğunuzu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

3-Üç boyut kavramını tanımlayabilir misiniz?

4-Yaptığınız çalışmaya bir isim vermeniz gerekseydi ne olurdu? Niçin?

Katılımcı öğrencilere yöneltilmiş sorulardan alınan cevaplar kodlanarak kullanma sıklığına göre sıralanmıştır.

Tablo 4.3. Görüşme Formu (Uygulama süreci) kodları ve kullanım sıklıkları

Uygulama Süreci Kodları	Kullanım Tekrarı	%
Uygulamada tasarım ilkeleri kullanımı	10	%15,6
Üç boyut ve anlamı	10	%15,6
Araştırma öncesi uygulama	9	%14
Çalışmaya isim verme	9	%14
Yapılan ilk uygulama	7	%10,9
Materyal çeşitlilik	5	%7,8
Araştırma öncesi atık materyal ile uygulama	4	%6,2
Çalışmaya isim verememe	2	%3,1
Tasarım	2	%3,1
Çalışmasına karşı önyargı	1	%1,5
Çalışmasını beğenmeme	1	%1,5
Uygulama sürecinden alınan haz	1	%1,5
Uygulama sürecinde değişiklik	1	%1,5
Kendini yansıtırma	1	%1,5
Çalışmanın anlamı	1	%1,5
Toplam: 64		%100

Uygulamada tasarım ilkeleri kullanımı kodunu ifade eden öğrencilerden (%15,6) alınan cevaplara bakıldığında; zıtlık, bütünlük ve ritmin ilkelerinin sıkça tekrarlandığı göze çarpmaktadır.

Ö1- Çünkü kendi tasarımımda genellikle zıtlık kullandım. Bazı yerlerinde çok fazla yumuşak dokunuşlar, bazı yerlerde de sert dokunuşlar yaparak bir zıtlık yarattım.

Ö2- Hiç birbiriyle zıt bir şey kullanmadım.

Ö3- Süngerleri aynı sırada yapıştırmaya çalıştım. Ayakkabımın tamamının kaplı olmasına özen gösterdim. İçini gazeteyle doldururken eşit dağıtmaya çalıştım.

Ö5-...çoğu yerlerine çivi monte ettim. Bu da bütünlüğü ifade eder bence.

Ö6- Yaptığım çalışmada bütünlük, birlik, tekrar vb. tasarım ilkelerini kullandığımı düşünüyorum.

Ö7- Çünkü bütünlük o parçayı gösterir. Kabukların bütünlüğü ile görsellik kazandı çalışmam.

Ö8- Bu uygulamada birlik ve bütünlük ama aynı zamanda da zıtlık ilkesini göz önünde bulundurduğumu ve heykelimi ona göre yaptığımı düşünüyorum. Çünkü kullandığım malzemeler değiller fakat heykelin tamamına baktığımda şaşırtıcı bir bütünlük vardı diye düşünüyorum.

Ö9- Mesela renk uyumuna dikkat ederek zıtlığa önem vererek parçaları birleştirmeye özen gösterdim.

Ö10- Bütünlük olması gerektiğini düşündüm.

Sanatta tasarım ilkeleri 6 ayrı alanda incelenmektedir. Bunlar; ritim, denge, vurgu, kontrast, birlik (bütünlük) ve çeşitlilik olarak sıralanmaktadır. Ritim tekrarları, denge uyumu, vurgu ilgi merkezini, kontrast zıtlığı, birlik bütünlüğü, çeşitlilik ise farklılığı ifade etmektedir.

Gökaydın ritimle ilgili şunları belirtir; Binlerce yıl önce insan, kalp atışlarında ritmi sezmış ve bundan ilkel bir müzik doğmuştur. Sonradan, meydana gelen bu müziğe uyarak, vücuduna hareket vermiş, müziğin ve hareketin bu uyumu dansı meydana getirmiştir (Gökaydın,1998).

Üç boyut ve anlamı kodunun tekrarlanma oranı %15,6'dır. Öğrencilerin üç boyut kavramı ile ilgili verdikleri cevaplar aşağıda verilmiştir. En, boy, derinlik, hacim, büyüklük, bütün, gerçeklik (elle tutulabilen, gözle görülebilen), boyut gibi kavramları kullanan katılımcıların üç boyutun tanımını yeterli düzeyde yapabildikleri görülmüştür.

Ö1-

- Enine, boyuna büyütme
- Bir bütün yaratmak

Ö2- Bakıldığında bazen hiçbir şey anlatmayan, bazen de birçok anlam çıkarılan şey.

Ö3-

- Gerçekçiliği olan nesneler.
- Genişliği, boyu, derinliği olan nesnelerdir.

Ö4-

- Derinliği,
- Hacmi,
- Büyüklüğü,
- Boyutu olan cisimlere...

Ö5-

- Elle dokunulabilen,
- Hacmi olan cisimlere...

Ö6-

- Boyu,
- Genişliği,
- Derinliği olan cisimlere...

Ö7- Herhangi bir şeyin el ile tutulur hale gelmesi.

Ö8- Herhangi bir görselin şekil alıp elle tutulur hale gelmesi.

Ö9-

- Bence üç boyut resmi canlandırmaktır.
- Normal bir resmin cisim hale gelmesidir.

Ö10-

- Elle dokunulabilen,
- bir hacmi olan,
- şekil olarak bir şeye benzeyen cisimlerdir

“Heykeltıraş, hem boşlukta üçboyutlu bir biçim yaratan hem de yarattığı biçimle boşluğa biçim veren, boşluğu yeniden tanımlayan biri olarak tanımlayabiliriz.” (Yılmaz.M, 2006) “ Üç boyut; boy, en ve derinliğin bulunduğu durumdur”

Araştırma öncesi uygulama kodunun tekrarlanma oranı %14’tür. Öğrencilerin yapılan araştırma öncesi yaptıkları çalışmalara bakıldığında ise genellikle teknoloji tasarım derslerinde birim tekrarları ve üst üste yığma tekniğıyle yapılmış maketlerin ağırlıkta olduğu görülmüştür. Üç boyutlu çalışmaların görsel sanatlar dersinden daha çok teknoloji tasarım dersinde uygulandığı söylenebilir.

- Ö1- Ortaöğretimde teknoloji tasarım dersinde buna benzer şeyler yapmıştım.
- Ö2- Ortaöğretimde maket ev ve akvaryum yaptım.
- Ö3- Ortaöğretimde bir çalışma yapmıştık. Balonun üstünü tutkallı sargı bezleriyle kaplayıp kuruyunca sprey boyalarla süslemiştik.
- Ö4- Daha çok pastel, karakalem vb. çalışmalarda bulundum. Resim dersinde baskı çalışmaları yaptım. Üç boyutlu çalışmaları daha çok teknoloji ve tasarım derslerinde yaptım.
- Ö5- Şimdi yaptığımızla bir benzerliği yok. Çünkü Ortaöğretimde bir cismi başka bir şeye dönüştürme amacımız yoktu.
- Ö6- 6-7-8’ de maket yel değirmeni yapmıştık.
- Ö8- 7.sınıfın ilk dönemi Fen Dersi için deri modeli yapmıştım ve bu aynı zamanda görsel sanatlar dersi ödevimdi.
- Ö9- Ortaokulda Teknoloji ve Tasarım dersinde kartonlardan üç boyutlu geometrik şekiller yapıp örüntü şeklinde alt alta, üst üste birleştirmiştim.
- Ö10- Öncekiler hayal ürünüydü.

Çalışmaya isim verme kodu %14 oranında tekrar edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde; uygulamada kullanılan malzemelerin, uygulamaya verilen isimle doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

- Ö1-“Papyonlu Garson “ olurdu. Çünkü yaptığım çalışmada papyon detayı kullandım.
- Ö2-“Metal Torbası” Çünkü yaptığım çalışmada hep metal üzerine yoğunlaştım.
- Ö3-“ Batık” olurdu. Çünkü telleri süngerlerin üzerine batırdım ve zincirleri tellerin dikenlerinin üzerinden geçirdim.
- Ö5-“ Diken” Çünkü ayakkabımın etrafında çiviler var ve bu dikenli bir cisme benziyor.
- Ö6- İsmine “Deniz” koyardım. Çünkü Deniz ismini severim ve yaptığım çalışma insana benziyor.
- Ö7-“Pıtrak”. Çünkü pıtrak otu vardır ve onun da yapısı çevresini kaplayan dikenlerle doludur.

Ö8-“Düğmeli Güzel” Kullandığım malzemeyi ve şu an aklıma hiçbir şey gelmediğini varsayarsak bu ismi kullandım.

Ö9-“Parçadan Bir Bütün” ismini verebilirim. Çünkü küçük parçaları birleştirerek bir bütün oluşturdum.

Ö10-“Düğün Dernek” Yaptığım çalışma daha çok düğün arabasına benzediği için.

Yapılan ilk uygulama koduna ilişkin cevapların, tekrar oranının %10,9 olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmaya benzer bir uygulamanın, öğrencinin ilköğretim veya ortaöğretimde yapıp yapılmadığına dair sorulan soruda, öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde; birçok öğrencinin daha önce üç boyutlu bir uygulama yapmadığı söylenebilir.

Ö1- Ortaöğretimde üç boyutlu çalışma hiç yapmadım.

Ö2-. Şimdiki uygulama çalışmasıyla farklılıklar var. Daha önce ayakkabı üstüne bir şeyler yapmamıştım.

Ö4- Üç boyutlu çalışma yapmadım.

Ö6-. Şu anki yaptığımız çalışmalarla bir benzerliği yok.

Ö7- Hayır yapmadık...

Ö8- Şimdiki yaptığım çalışma ise bir ayakkabı boyamaktan çok onu bir heykele dönüştürmek.

Ö9- Önceden hiç bunun gibi hazır bir nesneyi heykele dönüştürme gibi bir çalışmamız olmamıştı.

Ö10- Şimdi yaptığımız daha gerçekçi.

Uygulama sürecini çözümleyebilmek amacıyla hazırlanan Görüşme Formunda, öğrenciler, bazı bölümlerde kullandıkları materyallerle ilgili ifadeler kullanmışlardır. **Materyal çeşitlilik** %7,8'dir. Bu ifadeler incelendiğinde, öğrencilerin kullandığı materyallerin birbirinden farklı olduğu söylenebilir. Ö1, Ö2, Ö3 ve Ö4 bununla ilgili şunları yazmıştır.

Ö1-... Ama bu çalışmada çok fazla malzeme kullandım.

Ö2-

- ... ayakkabıda bambaşka malzemeler kullandım.
- ... Hepsi metal malzemeler.

Ö3- Bu sefer ayakkabımın etrafını süngerlerle kapladım.

Ö4-...yaptığım heykelde en can alıcı yerinde tam ortasında parlak, sivri oklar var.

Araştırma öncesi atık materyal ile uygulama kodunun tekrar oranı % %6,2'dir. Öğrencilerden alınan veriler incelendiğinde; Ö3, Ö4, Ö5 ve Ö6'nın araştırma öncesi ilköğretim ve ortaöğretimde yaptıkları üç boyutlu uygulamalarda genellikle atık materyal ile çalıştıkları belirlenmiştir. Öğrenciler aşağıdaki ifadeleri kullanmışlardır:

Ö3- Başka bir çalışmada kürdanları birbirine yapıştırıp geometrik şekillerle örüntü benzeri şeyler oluşturdum.

Ö4- Hazır malzemeler kullandım, kürdan, kulak pamuğu, makarnalar, çöp şiş vb. malzemeler kullandım.

Ö5- Karton gibi maddelerden üç boyutlu, teknolojik, icat gibi şeyler yapmaya çalışıyorduk.

Ö8-. Karton, renkli kalem ve boyalar, oyun hamuru, mukavva ve sim kullandım.

Çalışmaya isim verememe koduna ilişkin Görüşme Formu (uygulama süreci) ölçeği incelendiğinde, uygulamaya katılan öğrencilerin %3,1'nin yaptığı uygulamaya karşı önyargı ve çalışmasına bir isim verememe davranışı tespit edilmiştir.

Ö4-

- Yaptığım çalışmaya bir isim vermek çok zor olurdu.
- Açıkçası isim koymada zorlandım.

Tasarım; bir tasarlama eylemi sonucunda beliren ve asıl eserin gerçekleştirilmesi sırasında yönlendirici olan proje, çizim, maket gibi ürünlerin tümüdür (Buyurgan,2007:294).

Sanatın, bireye kendini ifade etmede vereceği ayrıcalıklardan bir diğeri ise ürün ortaya koymak sureti ile yaratıcılığı harekete geçirme özelliğidir. Duygu ve düşüncelerini sözleri ile ve yaptıkları ile yaratıcı bir şekilde ortaya koyabilmek, aynı zamanda bir özgüven duygusunun da gelişmesine olanak verecektir (Demir,C,2009).

Tasarım kodunun tekrar oranının %3,1 olduğu görülmektedir. Uygulamaya katılan öğrencilerden Ö4 ve Ö8, yaptıkları uygulamada kendilerini yönlendiren tasarım unsurunu şu şekilde ifade etmişleridir.

Ö4- Yaptığım çalışmada bir bütünlük sağlamaya çalışmadım. Yani şu buraya uygun şu böyle olsun değil, kendimi nasıl hissettiysem, kafama nasıl estiyse öyle yaptım.

Ö8-...heykel işinde tamamen benim yaratıcılığım ön plandaydı.

“Ön yargı” halk arasında genellikle bir kişinin kararlarının ağırlıklı bir şekilde tek taraflı olarak ortaya çıkmasında kullanılmaktadır. Gene halk arasında ön yargı, bir kişinin kararlarının nesnel olmayıp öznel olduğunu ifade etmek için kullanılmaktadır.

Çalışmasına karşı ön yargı koduna, araştırmaya katılan öğrencilerden Ö4, kullandığı ifadelerde kendi çalışmasına ve uygulama sürecine dair olumsuz görüşler belirtmiştir. Uygulamada yaşadığı aksaklıklar ve çalışmasını beğenmeme eğilimi göstermiştir. Çalışmasına karşı ön yargı kodunun tekrar oranı %1,5’tir. Aşağıda yer alan ifadesinde Ö4’ün çalışmasına karşı önyargı açıkça görülebilmektedir.

Ö4- Çünkü benim çalışmamın bir bütünlüğü, bir uyumu, bir ahengi yok.

Uygulama sürecinde yaşanan olumsuzluklar, öğrencide, çalışmasına karşı ön yargı, çalışmasına isim verememe ve çalışmasını beğenmeme gibi durumlar yaratabilir. **Çalışmasını beğenmeme** kodunun tekrar oranı %1,5’tir. Ö4, “Bir şeye benzeseydi, uyumu olsaydı koymayı düşünürdüm ama...” diyerek çalışmasını beğenmediğini belirtmiştir.

Uygulama sürecinden alınan haz kodunun tekrar oranı %1,52'dir. Uygulama sürecinde, katılımcı öğrencilerden Ö1, yaptığı uygulamadan dolayı duyduğu memnuniyeti “O yüzden bu yaptığım çalışmadan çok memnunum.” diyerek ifade etmiştir. Burada öğrencinin sürecinde duyduğu haz açıkça görülebilmektedir.

Uygulama sürecinde değişiklik kodunun tekrar oranı % 1,5'tir. Ö4 uygulamada karşılaştığı aksaklıklar ve olumsuz ön yargılardan dolayı sürekli tasarım ve materyaller üzerinde değişikliklere başvurmuştur.

Ö4- Önceden kurguladığım şeylerden de yararlandım ama sonradan fikrim değişti, çalışmam başka boyutlara ilerledi.

Yavuzer (2007)'ye göre; Çocuklar yaratıcı çalışmalar yapmak için özel bir dürtüye ihtiyaç duymazlar. Her çocuk, kendinde var olan derin yaratıcılık dürtülerini kullanır. Çalışmaya katılan Ö8, Görüşme Formunda (uygulama süreci) “Bu yüzden özgün ve kendi irademle yapıyorum” ifadesini kullanarak, yaptığı uygulamanın çıkış noktasının kendisi olduğunu, hiçbir etki altında kalmadan tam bir kararlılıkla çalışmasını sürdürdüğünü belirtmiştir. **Kendini yansıtma** kodunun tekrar oranı 1,5'tir.

Çalışmanın anlamı kodunun tekrar oranının % 1,5 olduğu görülmüştür.. Ö4 görüşme formunda, yaptığı uygulamaya soyut anlamlar yükleyerek, çalışmasında yaşadığı karmaşık duyguları ve yansıttığı kavramları acı, öfke, sevinç, hayal kırıklığı ve umut gibi ifadelerle anlatarak iç dünyasını yansıtmıştır.

Ö4- Kalbe saplanmış hançer gibi. Sanırım benim çalışmam hayatı anlatıyor. Acıyı, öfkeyi, sevinci. Hayal kırıklıkları var biraz. Belki bir umut.

4.1.3.1. 3.Alt Tema: Öğrencilerin Hazır Nesne ve Duyuşsal Süreçleri İle İlgili Bulgular

Bu bölümde çalışmaya katılan öğrencilere Görüşme Formu (Duyuşsal) uygulanmış, 6 hafta süren uygulamanın sonunda görüşleri alınmıştır. Kullanılan ölçekte öğrencilere 4 adet soru yönlendirilmiş ve cevaplar ses kayıt cihazı kullanılarak alınmıştır. Görüşme Formunda (Duyuşsal) yöneltilen sorular şunlardır:

1-Görsel sanatlar dersine istekle katılıyor musunuz?

*Derse istekle katılmıyorsanız niçin?

2-Görsel Sanatlar dersinde gerçekleştirdiğiniz uygulama esnasında kendinizi nasıl hissettiniz?

*Sıkıldınız mı?

*Yoruldunuz mu?

*Yaptığınız uygulamayı benimsediniz mi?

*Uygulama esnasında hayal kırıklığı/umutsuzluk hissettiniz mi?

3-Yaptığınız uygulama sizi ifade ediyor mu?

*Uygulamanın sizin iç dünyanızı yansıttığını düşünüyor musunuz?

*Projeyi yeniden yapmanız gerekseydi proje de neleri değiştirmek isterdiniz?

4-Proje sonunda arkadaşlarınızdan/ velilerinizden/ öğretmenlerinizden aldığınız eleştiriler sizi memnun etti mi?

Katılımcı öğrencilere yöneltilmiş sorulardan alınan cevaplar kodlanarak kullanma sıklığına göre sıralanmıştır.

Tablo 4.4. Görüşme Formu (Duyuşsal) Kodları ve Kullanım Sıklıkları

Görüşme Formu (Duyuşsal)kodlar	Kullanım Tekrarı	%
Çalışmasını beğenme	30	%18,75
Kendini yansıtmama	21	%13,12
Uygulama sürecinden alınan haz	11	%6,87
Derse istekle katılım	11	%6,87
Kararsızlık/fikir bulmada zorluk	10	%6,25
Teknik sıkıntı	9	%5,62
Fikir paylaşımı	9	%5,62
Uygulama sürecinde değişiklik	8	%5
Teknik çözüm becerisi	6	%3,75
Tasarım	6	%3,75
Kararlılık	5	%3,12
Materyal çeşitlilik	5	%3,12
Umutsuzluk	4	%2,50
Kaygı	3	%1,87
Çevresel destek	3	%1,87
Gizli rekabet	2	%1,25
Çalışmasına karşı ön yargı	2	%1,25
Yapılan ilk uygulama	2	%1,25
Uygulamanın kişiye katkısı	2	%1,25
Araştırma öncesi uygulama	2	%1,25
Materyal azlığı	2	%1,25
Özgünlük	2	%1,25
Görsel sanatlar dersine ilgi	1	%0,62
Uygulama öncesi ön yargı	1	%0,62
Olumsuz eleştiri	1	%0,62
Zaman yetersizliği	1	%0,62
Kendini yansıtmama	1	%0,62
Toplam:	160	%100

Öz değerlendirme, öğrencinin kendi öğrenme sürecini ve öğrenme sonuçlarını değerlendirmesidir. Burada temel amaç, kişinin kendini değerlendirme becerisini geliştirmeyi sağlamaktır. Çünkü yaşam boyu öğrenme yaklaşımı kişinin kendi güçlü ve eksik yanlarını görmesini ve becerileri hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar. Bir eğitim ve öğretim sürecinde, öğrencinin yapacağı öz değerlendirme kendini ifade etmenin de açık bir göstergesidir. (MEB, 2007)

Çalışma sonunda uygulanan görüşme formunda, katılan öğrencilerden alınan verilere bakıldığında, öğrencilerin tamamının yaptığı uygulamayı beğendiği görülmüştür. **Çalışmasını beğenme** kodunun tekrar oranı %18,75'tir. Öğrencilerden, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 birden fazla ifade kullanarak yaptıkları çalışmalarını beğendikleri yönünde ifadeler kullanmışlardır.

Ö1- Gayet de güzel oldu yani.

Ö2- Yaptığım çalışma içime sindi.

Ö3-

- Ben sünger yapınca kendimi bir değişik hissettim bir özel özel. Tel, mel çok garip duruyor şu an.
- Evet çok güzel oldu bence, en güzeli de benimki.
- Hiçbir şeyi değiştirmek istemezdim herhalde. Yine aynısını yapardım. Tam istediğim gibi oldu.
- Hani onlar bunu düşünemezlermiş. Ben düşünmüşüm. Hoş bir şey sonuçta. Çok memnunum hatta.

Ö4-

- Benim eserim olduğu için gurur duyuyorum.
- Bundan gurur duyuyorum.

Ö5-

- ...sonra içime biraz daha sindi.
- İçime sindi. Güzel bir şey oldu.
- Herkes beğendi.

- Bir şeyleri değıştirmezdım, aynısını yapardım.

Ö6-

- ...güzel bir şey oldu.
- Daha iyi oldu.
- ...sonra iyi oldu, düzeldi.
- ...ama sonra fikri bulunca düzeldi
- Yine o insanı yapmayı seçerdim. Pek bir şey değıştirmezdım.
- (memnun) etti. Evet.

Ö7-

- Çok beğendim.
- ...ama sonra böyle de güzel durduğı için iyi olabilirdi.
- ...yüzden sevdim.
- Evet. Çok (memnun) etti.

Ö8-

- Yine de bence güzel bir çalışma çıktı ortaya.
- Çalışmamdan gayet çok memnunum.

Ö9-

- Evet. Benimsedim. Çünkü onu ben yarattım. Benim eserim. İyi veya kötü benim eserim.
- Memnun etti. Sonuçta bir iş yaptım.
- ...elbette beni mutlu etti.

Ö10-

- ...o yüzden güzel bir çalışma oldu.
- Benim dedim yani. Benimsedim. Bu benim olmalı derdim yani.
- . Benim için güzeldi. Yaptığım çalışma beni memnun ettiğı için...

Beceri; öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu kabiliyetlerden bir tanesi de kendini ifade etmedir. Öğrenci katıldığı etkinliklerde kişisel yeteneklerini ve yatkınlıklarını

ortaya koyarak, bilgi birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme olanağı bulur. (MEB, 1-8, 2006: 32)

Yapılan araştırmada, öğrencilerin tasarım ve malzeme açısından tamamen serbest bırakılmasıyla, öğrencide var olan becerileri ortaya çıkarmak için gerekli ortam sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin çalışma sonunda yapılan görüşmede en sık tekrarlanan kodlardan biri ‘kendini yansıtma’ dır. Kodun tekrar oranı %13,12’dir.

Öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıdadır:

Ö1-

- Evet. Bir bakıma farklı farklı şeyler kattım kendimden.
- Bu da beni yansıttığını düşünüyorum.
- Beni yansıtıyor.
- Sonuçta ben yaptım, ben tasarladım, bana özgü bir şeydi.

Ö2

- Evet, kendi düşüncelerimi ifade ettiğimi düşünüyorum. Hayal ettiğim şeyleri gerçekleştirebildiğimi düşünüyorum.
- Düşünüyorum. Yani kafamdakini oraya yansıttığımı düşünüyorum.

Ö3-

- Yani az-çok. Hiç öyle gotik bir tarzım da yok ama.
- Evet. Kesinlikle düşünüyorum. Çünkü dışı böyle karman-çorman duruyor. Aynen ben yani.

Ö4-

- Tamamen kendi hayal dünyamı yansıttığı için...
- Benim olduğu için, benim eserim olduğu için...
- Beni ifade ediyor evet. Kendi hayal dünyam üzerine kurulu olduğu için, tamamen kendi ruh hayalime bağlı bir şey oldu.
- Evet. İç dünyamı tamamen yansıtıyor.

Ö8-

- ...öyle daha güzel oldu benim için fark etmeden kendimi yansıttım aslında ayakkabıda.
- Yani evet. Fark etmeden aslında arkadaşlarım kendimi yansıttığımı söylemişler.
- Fark etmeden kendimi yansıtmışım.
- Kesinlikle beni ifade ediyor.
- Aslında şöyle düşünüyorum. Belki saçma gelebilir ama bir tarafı renkli kişiliğimi yansıtıyor diğer tarafı tek başıma kaldığımda hüznü ama insanlara karşı olan sert duruşum ki öyle derler çoğu insanlar, onu yansıttığımı düşünüyorum.
- ...onlar da beni yansıttığını belirtti.

Ö9-

- Biraz ediyor.(ifade)
- Evet. Renklilik, karmaşa benim hayatımda olan şeyler.

Ö10- Neşeli, renkli, benim gibi böyle mutlu. Çiçekler, böcekler yani ben.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1996 yılında yayımladığı Öğretmen Eğitimi (ortaöğretim) ders materyalinde açıkça ifade edildiği gibi; “sanat eğitiminin hedefi; öğrencilerin algısal ayımsama yetilerini geliştirmek, düşüncelerini görsel biçimlere dönüştürmelerine yardım etmek, onlara sanatın dilini öğretmek, kültürler ile sanat yapıtları arasındaki ilişkileri doğru değerlendirebilmelerini sağlamaktır. Bugün sanat eğitiminde ağırlık, özgürce sanat yapmaktan çok sanatı öğrenmeye verilmiştir. Yalnız sanat yapan uygulayıcılar değil, sanattan haz alan, sanatı çözümleyebilen, kültürü anlayan bireyler yetiştirmek” denilmektedir. (MEB, 1996:) Bu yaklaşıma göre sanattan haz alan birey yetiştirmek sanat eğitiminde vaz geçilmez bir unsurdur.

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin uygulamaya dair değerlendirmelerinin pozitif yönde olduğu ve etkinlikten duyuşsal hazlar aldıkları saptanmıştır. **Uygulama sürecinden alınan haz** kodunun kullanıma oranının %6,87 olduğu görülmektedir.

Ö1- Çok eğlendim.

Ö2- Güzel bir şey oldu benim için de.

Ö3-Evet. Hiç sıkılmadım.

Ö4-... için zevk duydum bu çalışmada.

Ö5- Sıkılmadım hiç. Eğlenceli geçti. Değişik.

Ö7- Yani o yüzden kolay oldu.

Ö8- ...ama o yolu bulduktan sonra gerisi geldi zaten. Genel olarak doğaçlamaya bıraktım, öyle daha güzel oldu benim için

Ö9-

- Bu anlamda derslerden zevk alıyorum.
- Mutlu hissettim. Çünkü zevk aldığım bir işi yapıyordum.
- Hayır sıkılmadım. Bilakis zevk aldım.

Ö10- Sıkıldığım zaman oldu ama daha çok mutlu oldum.

Bireyin öğrenme sürecindeki ilgi ve merakı öğrenmeyi doğrudan etkileyen özelliklerdir. Öğrencinin öğrenmeye istekli ve açık olması onun etkinliğe karşı tavrını belirler. Güdüleme, öğrenciyi etkinliğe yönelten, öğrencinin kavram ya da sanat formu üzerindeki dikkatini azami seviyeye çıkaran, süreci rutinlikten kurtaran faaliyetlerdir.

Derse istekle katılım kodunun tekrar oranı %6,87'dir. Çalışmaya katılan öğrencilerin, etkinlik sürecindeki güdülenme ve uygulamadan aldıkları hazlara ilişkin ifadeler şu şekildedir.

Ö1, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10 Evet istekle katıldım”.

Ö2- Evet katıldım. Kendi tasarımıımı yapmak istiyordum.

Ö3- Tabi ki. Hatta müzik sınıfındaydım. Sırf sizinle ders işleyebilmek için seçtim ayakkabı yapmayı.

Ö4-

- Evet. Tamamen kendi isteğimle katıldım.

- Sıkılma gibi bir şey olmadı. Siz her çağırdığınızda ben buraya isteyerek geldim. Zaten boş derslerimde de mümkün olduğunca çalışmaya devam etmeye çalıştım.

Ö7- Evet. Yani istekli olmasam katılmazdım...

Ö8-Kesinlikle istekle katıldım ki istemediğim bir şeye kesinlikle katılmam

Tasarım, bir sanat yapıtının düzenlenme sürecidir.

Bir ürünün tasarlanma süreci; fikir bulma, deneme, çıkarım yapma, organize etme, yoğunlaşma, orijinallik, ustalık, düzen ve kompozisyonun yanı sıra, zamanı iyi kullanma, etkili sunum gibi unsurları da içerir.

Öğrenciler, tasarım aşamasında karşılaştıkları zorlukları şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö1-

- Sadece fikir bulmada zorlandım. O kadar.
- Yani çok fikir ayrılıklarına düştüm. O yüzden, onda zorlandım sadece.

Ö5- Yani değişik bir şey olsun diye uğraştım.

Ö6-

- İlk başta kararsız hissettim. Tam ne yapacağıma karar veremedim.
- Daha çok fikirde, ayakkabıya ne yapacağım konusunda kapılmıştım.

Ö7-... çünkü kapatabilirdim, yuvarlak yapabilirdim diye düşündüm...

Ö8-... bir yol bulmaya çalışırken zorlandım,

Ö10-

- Beyin olarak yoruldum. Hani şimdi ne olur? Şimdi ne yaparım?
- Üstünde daha çok düşünmek isterdim.
- Hani arkadaşlarımdan etkilenmek değil de tamamen kendim olmak isterdim.

Kararsızlık/fikir bulmada zorluk kodunun kullanılma oranı 6,25'dir.

Teknik sıkıntı kodunun tekrar oranı 5,62'dir. Öğrenciler, uygulama sırasında yaşadıkları teknik sıkıntıları şu şekilde belirtmişlerdir.

Ö1-Özellikle o ayakkabı kısmında gazeteyle kapladığım kısmı direk oradan kesmek isterdim. Çünkü oradan çok zorlandım, ne yapacağımı bilemedim, içine mi soksam, dışında mı braksam diye. Orayı kesmek isterdim.

Ö2- Bir keresinde olmuştu. İlk yaptığım zamanlarda başladığımda çıkarmak zorunda kaldım.

Ö3-

- Sadece süngerleri boyarken bir ara sıkılmıştım
- Evet. En son hele o telleri geçirirken çok fazla yoruldum.

Ö4-

- ...mesela; o talaşlarla çok boğuştum. Onları(talaşlar)boyarken, yapıştırırken.
- Öncelikle talaştan farklı bir malzeme kullanırdım. Talaş çok zorluk çıkardı bana. Onun dışında değiştirebileceğim hiçbir şey yoktu. Bir tek talaşlardan şikâyetçiyim.

Ö7-

- Aslında sıkılmadım. Sadece bazen böyle yapışmadığında, olumsuzluklardan sıkılma noktasına geldim.
- Dil kısmını yuvarlak yapmak isterdim. Bir de ön kısmında bir çöküklük vardı onu da daha yuvarlak-bombeli olabilirdi.

Ö9- Tabi bazı aksaklıklar yaşandı, yapışma konusunda falan sinir bozucu şeyler oldu.

Fikir paylaşımı kodunu tekrar eden katılımcı öğrencilerin, yapılan uygulama sürecinde ve bitiminde, aileden, arkadaşlarından ve diğer katılımcılardan aldıkları eleştirilere dair verdikleri cevaplar aşağıda belirtilmiştir.

Ö1-

- Ben bu fikirleri kardeşimle düşündüm tasarladım yani kardeşim de bana yardımcı oldu. Ö1-Evet.
- Bu da beni güzel etkiliyordu açıkçası. Kardeşim falan ilk önce negatif şeyler (eleştiriler) yapmıştı. Ben sana bunları anlattığımda böyle bir şey düşünmemiştim falan filan demişti. İlk önce O beni kötü etkiledi tabi yani sonradan nasıl olsa bu benim onlara ne ki demeye başladım. Öyle yani. Çok negatiflik şeyinde etkilemedi, çoğunlukla pozitif oldu.

Ö2- Çok memnun oldum. Paylaşım bence daha iyi, daha ileriye götürüyor bizi tasarımıımızda.

Ö3- Arkadaşlarıımın eleştirileri iyi yöndeydi ama çok fazla kişi de görmedi şu ana kadar.

Ö4- Çok eleştiri almadım aslında. Şunu şöyle yap, bunu böyle yap, keşke böyle yapsan gibi bir şey duymadım arkadaşlarıımdan. Aksine çok güzel oldu, devam et diye teşvik edici laflar duydum hep. Çalışmam da beğenildi açıkçası.

Ö7- Çünkü herkes böyle ilk gören hatta uzaktan bile görse, onu görmeye geliyorlardı. Eleştiriler hep pozitifti.

Ö8- ...herkes de destekledi. Grup arkadaşlarıım gayet beğendi...

Ö9- Etrafıımdaki insanların olumlu eleştirileri elbette...

Ö10- Güzel olmuş dediler de bence bunu yapan arkadaşlarııma sordum ben.

Uygulama sürecinde karşılaşılan teknik sıkıntılar, tasarım değişiklikleri, yeni fikirler ve farklı yaklaşımlar öğrencilerin çalışmalarında problem çözme denemelerinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin uygulamaya dair karşılaştıkları problemlere çözüm bulabilme yetilerinin gelişmesi açısından bakıldığında oldukça önemli bir yere sahiptir. **Uygulama sürecinde değişiklik** kodunun oranı %5'dir. Uygulama sürecindeki değişikliklere dair veriler şu şekildedir.

Ö1-Saçma geldi sonra değiştirdim. İşte birçok şey daha yapmaya çalıştım. Saçma oldu onları da değiştirdim.

Ö2- Arkadaşlarıımın söylemleriyle de bazı şeyleri değiştirdim mesela.

Ö4- İlk baştakinden farklı bir şey oldu.

Ö5-

- Sonra değiştirdim, başka bir şeye dñnüştürdüm ama...
- İlk ayakkabımı pamukla kaplamıştım. O da güzel durmamıştı istediğim şeyi verememiştim.

Ö6- İlk başta böyle sinmemişti, rengini beğenmemiştim sonra değiştirdim.

Ö8-. Daha önceden tasarladığım şeyler vardı aslında kafamda olan. Onları bilmiyorum neden yapamadım ama elime geçen ilk şey çubuk olduğu için, bir de aklıma çubukla ilgili bir şeyler gelince onları hemen uygulamaya koymak amacıyla onları denedim. Asıl aklımdakiler başka şeydi.

Ö10- ...biraz değiştirdim.

Teknik çözüm becerisi, öğrencinin bilişsel gelişiminin en belirgin göstergesidir. Uygulamaya katılan öğrencilerin çalışmada karşılaştıkları problemlere dair çözüm yaklaşımları aşağıda belirtilmiştir.

Ö1- ama ondan sonra tabi şeyleri görmüştüm, parlak yuvarlak şeyleri. Onları yapıştırdınca bütün umutsuzluğum bitti yani. Oldu işte dedim.

Ö2- Sonradan yeni yeni fikirler düşündüm, o yüzden yeniden başlamak zorunda kaldım ama bende hayal kırıklığı oluşturmadı.

Ö3- Sonra onun da saçma olduğunu fark ettim.

Ö4-... ama üstesinden geldim.

Ö9-

- ... ama halledildi.
- Onunla 5 hafta boyunca uğraştım. Bir emek harcadım.

Tasarım, Sanat eleştirmeni Elliot Eisner dört yaratıcılık türü önermiştir. Bunlar şöyle sıralanır:

- 1.Sınırları zorlama (Duchamp'ın hazır objeleri)
- 2.Sınırları kırma (Picasso'nun yeni akımlardaki öncülüğü)
- 3.İcat etme (Leonardo'nun makinaları)
- 4.Estetik düzenleme (MEB,1996)

May, Yaratma Cesareti kitabında, yaratıcılığı; gömülme, emilmek, kapılıp gitmek, bütünüyle dalıp gitmek., ne isimle adlandırılırsa adlandırılın has yaratıcılık, yoğun bir farkındalık ve bir bilinç artışıdır ifadeleriyle açıklamaktadır (May,2001). Sınırları zorlama, sınırları kırma, icat etme ve estetik düzenleme tasarımla iç içe geçmiş süreçleri kapsar. Tasarlama edimi, yeni bir ürün ortaya koyma çabasını gerektirir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaptıkları tasarımlara dair ifadeleri şöyledir.

Ö1-

- Sadece işte fikir buluyorsun, o konuda yapmaya çalışıyorsun.
- Yani bir bütün yerine çok farklı şeyler kattım bir taraftan baktığımda başka bir şey, başka taraftan baktığımda bir başka bir şey.

Ö6-...sonra kafama göre takıldım,

Ö8- Ne yapsam acaba, nasıl ayakkabı olmaktan çıkarabilirim? diye düşündüm hep.

Ö9-

- Hayal gücümü biraz zorladım ama fiziksel olarak yorulmadım.
- Daha çok düşünebilir, daha farklı malzemeler kullanabilirdim.

Bir kişinin verdiği kararları uygulamakta veya devam etmekte ısrarcı olması, kararları devam ettirebilme gücü olarak tanımlayabildiğimiz kararlılık, başarı için vazgeçilmez bir unsurdur. **Kararlılık** kodunun tekrar oranı %3,12'dir. Çalışmaya katılan Ö1, Ö7,Ö8 ve Ö10, kararlılıklarını aşağıdaki ifadelerle belirtmişlerdir.

Ö1- Onun dışında yine öyle başlardım. Değiştirmek istediğim pek bir şey olmazdı.

Ö7-

- ...ve aklımda bir şeyler varken katıldım.
- ...ama sonunda güzel bir şey olacağı için devam ettim.

Ö8- İlk başta yapamayacağımı düşünmüşler, hatta birkaç arkadaşım çok zor bir şey diye düşünmüşlerdi ama kırdım onların kafalarındaki düşünceyi.

Ö10-Bu eleştiriler daha çok içimi rahatlattı. Göreceli bir kavram ya ben de pek bir şey demek istemedim, çirkin olmuş diyenlere de aldırış etmedim.

Materyal çeşitlilik, kullandığı materyalleri belirtme ihtiyacı duyan Ö1,Ö5 ve Ö8'in açıklamaları şu şekildedir.

Ö1-Malzeme olarak çok farklı şeyler kullandım.

Ö5- İçimden gelenleri yapmadım da elimde olan malzemeleri kullandım.

Ö8-

- Yani mesela; bir tarafı çok renkli yaptım, bir taraf daha hüzünlü gibi duruyor diğer taraf zımbalı.
- Çünkü mesela; ayakkabının uç kısmını zımbalı yaptım, kenarlarının bir tarafını renkli, diğer tarafını karanlık.
- Örneğin; çubuk falan koydum ben. Malzemelerimin arasında çubuk vardı.

Umutsuzluk, Öğrencilerin uygulama sırasında yaşadıkları teknik sıkıntılar, kararsızlık, tasarım değişiklikleri, olumsuz eleştiriler gibi etkiler, katılımcılardan Ö1, Ö4, Ö5, Ö6 ve Ö7'yi umutsuzluk-endişe gibi duygular uyandırmıştır. Bu kodun tekrarlanma oranının %2,50 olduğu görülmektedir.

Ö1- Bu da umutsuzluğa kapılmama neden oldu açıkçası...

Ö4-.Burada umutsuzluğum oldu...

Ö5- İlk başta yaptığım ayakkabıda oldu biraz.

Ö6- İlk başta ne yapacağımı bilemediğimde hissetmiştim...

Ö7- İlk başta orta tarafta umutsuzluğa düştüm...

Taş (2005) ‘ ye göre; Kaygı, kişinin bir uyarana karşı karşıya kaldığında yaşadığı, bedensel, duygusal ve zihinsel değişimlerle kendini gösteren bir uyarılabilirlik durumudur. Kişinin olacağını düşündüğü herhangi bir durumdan korkması, çekinmesi ve yapamayacağına dair inanca sahip olması anlamına gelir. Sanatsal tasarı yapmaya uğraş gösteren kimi öğrenciler, kaygıya düşebilirler.

Öğrencilerden Ö8 “Çok az oldu evet. Tam dedim ki yapamayacağım. Mesela; heykele dönüştüremeyeceğim, bu ayakkabı olarak görülecek diye düşündüm...” diyerek, uygulama sırasında kapıldığı kaygıyı dile getirmiştir.

Ö10 ise; “...ama tedirgin oldum bitecek mi, bitmeyecek mi? diye “ ve “Bu gün hissetmedim ama bu güne kadar hissetmişim. Ya olmazsa, bitiremezsem, geride kalırsam duyguları hissettim.” diyerek yaşadığı endişeyi ifade etmiştir. **Kaygı** kodunun tekrarlanma oranı %1,87’dir.

Çevresel destek kodunu, çalışmaya katılan öğrencilerden Ö1, Ö8 ve Ö9’un tekrarladığı görülmüştür. Bu öğrenciler, uygulama sırasında sınıf arkadaşları, aile ve araştırmacı tarafından gördükleri destekleri belirtme ihtiyacı duymuşlardır.

Ö1, “ Çok negatiflik şeyinde etkilemedi, çoğunlukla pozitif oldu.”, Ö8, “ Zaten ailem de böyle şeyleri çok sever her zaman. Böyle sanatla, müzikle ilgilenmemi her zaman çok destekler.” ve Ö9 “Ayrıca başımızda bir hocanın olması beni daha çok mutlu etti. Çünkü bize bir yol gösterenimiz var. Her konuda O’na danışabiliyoruz.” İfadelerini kullanmışlardır.

Gizli rekabet, uygulamaya katılan öğrencilerden Ö10, grup içindeki rekabete değinerek;

- “Onlar daha çok uğraştı gibi geldi bana...”

- “Bence herkesin içinde bir rekabet hissi vardı. Benimki daha güzel olsun, daha çok beğenilsin duygusu vardı ama kimse göstermeye çalışmadı açıkçası. (gülüyor)”
- “Onlara kötü gelse de güzel dediler, benimkinden daha güzel olsun istemediler.” (gülüyor) ifadelerini kullanmıştır.

Araştırmacı tarafından doldurulan Gözlem Formunda da belirtilen gruptaki gizli rekabetin varlığını, sadece 1 öğrencinin vurguladığı görülmektedir.

Çalışmasına karşı ön yargı, çalışmaya katılan öğrencilerden Ö5 ve Ö10, uygulama sonucundan memnun olsalar bile, daha iyisini yapabileceklerini düşündükleri için var olan çalışmalarına karşı ön yargılı bir açısı sergilemişlerdir. Bu kodun oranı %1,25’tir. Öğrenciler ifadelerinde;

“Ö5- Değişik bir şey oldu işte.

Ö10- Ondan sonra tam olarak istediğim de olmadı malzeme açısından da. Düşün arabasına benzeyecekti de daha çok süs eşyası gibi oldu. Şimdiki de çok kötü olmadı bence” diyerek uygulamaya karşı yaklaşımlarını ortaya koymuşlardır.

Yapılan ilk uygulama, öğrencilerden Ö1, “ İşte böyle çalışmalar ilk defa yapıyorum.” ve Ö6 “ bu da yeni bir çalışma” diyerek uygulamanın, daha önce yapılmamış bir etkinlik olduğunu belirtmişlerdir.

Uygulamanın kişiye katkısı, yapılan çalışmanın, kendisi üzerindeki olumlu etkilerine değinme ihtiyacı duyan Ö4 ve Ö8, bu çalışma ile hayal gücü ve el becerilerinin geliştiğine ve yeni şeyler öğrendiklerine yönelik ifadeler kullanmışlardır. Bu kodun tekrar oranı %1,25’dir.

Ö4- Aksine bana faydası olduğunu düşünüyorum. El becerimi, hayal gücümü geliştirdiğini düşünüyorum.

Ö8- Farklı bir şey. Ben mesela; Şunu edindim özellikle, ayakkabı dedikleri zaman, o ayakkabı değil, “heykel” diyorum. Bunu öğrendim. Bana çok katkısı oldu,...

Araştırma öncesi uygulama; Ö9'un uygulama öncesi yaptığı çalışmalar ve sürecine yönelik açıklamalarında da görüldüğü gibi; bireyin kişisel beğenileri, yatkınlıkları ve tecrübeleri sonraki yapacağı tasarımlarda ve uygulamalarında belirleyici özellik olabilmektedir. Küçük yaşlarda ilgi duyduğu ve deneyim kazandığı materyalleri tercih eden Ö9, aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

- Çünkü ben küçüklüğümde beri el işlerine ilgin olmuştur. Maketler falan yapıyorum.
- Çalışmamda kumaşlardan yararlandım. Ben küçüklüğümde beri bu kumaşlarla bebeklerime elbiseler diktim yani kullandığım hâkim olduğum bir malzeme.

Materyal azlığı; öğrencilerden Ö10, yaptığı çalışmada karşılaştığı problemlerden birini materyal azlığı olduğunu belirtmiştir.

- ... olsun isterdim, daha çok malzeme.
- ... ama bir sürü seçenek olsun isterdim malzeme konusunda. Malzemeyi kendim de bulamadım yani malzeme bulamadım biraz değiştirdim

Özgünlük; bir sanat formunda aranan önemli özelliklerden biridir. Çalışmanın yalnız kendine özgü bir nitelik taşıması, kişiye özel olması, çevreden etkilenmenin en az olduğu durumdur.

Öğrencilerden Ö8, “ ...ama hemen toparladım kendimi, hiçbir yerden bakmadım, örnek almadım. Sadece kendi fikirlerimle devam ettim” diyerek çalışmasındaki özgünlüğü vurgulama isteği görülmüştür.

Görsel sanatlar dersine ilgi koduna ilişkin Ö1, “ Zaten resim dersini seviyorum ben. Çocukluğumdan beri hep sevdim” ifadesini kullanarak, görsel sanatlar dersine karşı tutumunu dile getirmiştir.

Katılımcı öğrencilerden Ö7, uygulamada kullandığı materyale karşı olan ön yargısını, “Aslında ben önceden altın rengini pek sevmiyordum” ifadesiyle belirtmiştir. Uygulama sonrası kullandığı tekniğe olan fikirlerinin değiştiğini, yeni çalışmanın kendisinde yarattığı farkındalığı vurgulamıştır. **Uygulama öncesi önyargı** kodunun tekrar oranının %0,62 olduğu görülmektedir.

Buyurgan (2007)’ ye göre; Eleştiri; sanat eserini her yönüyle tanımak, değerlendirmek amacıyla yazılan yazı türü, tenkit. Herhangi bir konuda bilgiye dayalı düşünce üretmek olarak tanımlanabilir. **Olumsuz eleştiri** koduna ilişkin, öğrencilerden Ö10, çevreden aldığı olumsuz eleştirilerden kaynaklı duygularını “Arkadaşlarımın olumsuz düşünceleri de beni üzdü açıkçası” şeklinde ifade etmiştir. Burada öğrencinin yaşadığı üzüntü belirgin bir şekilde görülebilmektedir.

Zaman yetersizliği; Öğrencilerden Ö10, “... daha çok zamanım olsun isterdim” ifadesini kullanarak, yaptığı uygulamada zamanın yetersiz olduğundan şikayet etmektedir.

Kendini yansıtmama; çalışmaya katılan öğrencilerden 7’si yaptığı uygulamanın kendisini yansıttığına dair açıklamalarda bulunurken, grup üyelerinden Ö6, çalışmanın kendi iç dünyasını yansıtmadığına dair yöneltilen soruya; “ Düşünmüyorum açıkçası. Çünkü hani düşünmüyorum. İnsan yapmaya çalıştım. İnsana benzetmeye çalıştım” diyerek ürünün içsel bir dışavurum olmadığını, sadece aklındaki belirli bir forma benzetme amacıyla olduğunu belirtmiştir.

4.1.3.2. 3.Alt Tema: Öğrencilerin Gözlem Formu (Duyuşsal) Süreçleri İle İlgili Bulgular

Bu bölümde, 6 hafta süren çalışma süresince öğrenciler, atölye ortamında gözlemlenmiş, araştırmacı gözlemci tarafından hazırlanan Gözlem Formu (Duyuşsal) çerçevesinde, 7 adet soru başlığı üzerinden cevaplar aranmıştır. Gözlem Formunda (Duyuşsal) yöneltilen sorular şunlardır:

- 1-Öğrenci derse istekle katıldı mı?
- 2-Öğrenci proje uygulama sırasında sıkılma/ yorulma gibi davranışlar gösterdi mi?
- 3-Öğrenci projede hangi materyalleri kullanmayı tercih etti?
- 4-Öğrenci uygulamasının ön çalışmalarını (eskiz) yaptı mı?
- 5--Öğrenci proje uygulama becerilerini kullanabildi mi?
- 6-Proje uygulama sırasında arkadaşlarından/ öğretmeninden aldığı eleştirilere nasıl tepkiler verdi?
- 7-Öğrenci proje çalışmasını sergilemekten haz aldı mı?

Katılımcı öğrencilerin atölye içi gözlemlerinden elde edilen veriler kodlanarak kullanma sıklığına göre sıralanmıştır.

Tablo 4.5. Gözlem Formu (Duyuşsal) Kodları ve Kullanım Sıklıkları

Gözlem Formu (Duyuşsal) kodları	Kullanım Tekrarları	%
Derse istekle katılım	11	%10
Materyal çeşitlilik	10	%9,09
Ön hazırlık eksikliği	9	%8,18
Teknik çözüm becerisi	9	%8,18
Fikir paylaşımı	8	%7,27
Çalışmasını beğenme	7	%6,36
Uygulama sürecinde değişiklik	6	%5,45
Uygulama sürecinden alınan haz	6	%5,45
Kendine güven	6	%5,45
Teknik sıkıntı	5	%4,54
Kararsızlık/fikir bulmada zorluk	5	%4,54
Dersten/uygulamadan uzaklaşma	5	%4,54
Fikir paylaşımından kaçış	4	%4,54
Gizli rekabet	3	%3,63
Çalışma başlangıcında eleştiriye kapalılık	2	%2,72
Çalışma tamamlama aşamasında eleştiriye açıklık	2	%1,81
Umutsuzluk	2	%1,81
Çevresel destek	2	%1,81
Uygulama becerisi gösterememe	2	%1,81
Kararlılık	2	%1,81
Çalışmanın ön hazırlığı	1	%0,90
Çevreden olumsuz etkilenme	1	%0,90
Çalışmasını beğenmeme	1	%0,90
Kendini ifade etmede zorluk	1	%0,90
Toplam: 110		%100

Derse istekle katılım kodu, gözlem formunda (Duyuşsal) %10 oranı ile en çok tekrar edilen koddur. Çalışmaya katılan Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10'un derse istekle katıldığı gözlemlenmiştir. Ö3 ise, aynı şubeden fakat seçmeli müzik dersini seçen bir öğrenci olmasına rağmen çalışmaya eksiksiz katılmıştır.

Ö5 ise gönüllü olarak katılmasına rağmen ilk hafta çok hızlı bir tasarım yaparak çalışmasını tamamladı. Üzerinde düşünülmemiş, hızlıca bir araya getirilmiş pamuk, yapıştırıcı, yapay göz ve yapay bıyıkla bir kedi formu oluşturmaya çalıştı. Grup arkadaşlarının çalışma performansından ve projelerindeki ayrıntıları fark ettiğinde 2 hafta boyunca derslere katılmadı.

Materyal çeşitlilik, uygulamaya katılan öğrencilerin, materyal tercihleri aşağıda verilmiştir. Materyal çeşitlilik kodunun tekrar oranı %9,09'dur.

Resim 23. Ö1'in hazır nesne uygulama çalışması

Ö1-Gazete, metal zımba, tutkal, talaş, akrilik boya, ayakkabı bağcığı ve papyon kullanarak tasarımını gerçekleştirdi.

Resim 24. Ö2'nin hazır nesne uygulama çalışması

Ö2- Metal üzerine yoğunlaştı. Anahtar, zımba ve çivi gibi tamamı metal malzemeler kullandı. Yüzeyi akrilik boya ile renklendirdi.

Resim 25. Ö3'ün hazır nesne uygulama çalışması

Ö3- Sünger ve tel. Birbiriyile oldukça zıt doku ve renge sahip malzemeleri kullanmayı tercih etti.

Resim 26. Ö4'ün hazır nesne uygulama çalışması

Ö4- Talaş, gazete, zımba, çöp şiş ve mum kullanan öğrenci Ö4, çalışmasını akrilik boya ile renklendirdi.

Resim 27. Ö5'in hazır nesne uygulama çalışması

Ö5- Az materyal kullanmayı tercih eden Ö5, uygulamayı akrilik boya, çivi ve musluk bandı ile sürdürdü.

Resim 28. Ö6'nın hazır nesne uygulama çalışması

Ö6- Akrilik boya, oyun hamuru, peruk ve kumaş kullanan Ö6, “heykel yapmaya çalıştım” diyerek, materyallerin seçiminde kendisine yol gösteren amacı belirtmiştir.

Resim 29. Ö7'nin hazır nesne uygulama çalışması

Ö7- Antep fıstığı kabukları, yapıştırıcı ve altın yıldız sprey boya kullanarak çalışmasını renklendirmiştir.

Resim 30. Ö8'in hazır nesne uygulama çalışması

Ö8- Akrilik boya, plastik renkli düğmeler, kumaş parçaları, metal zimbalar, çöp şişler ve renkli elektrik kabloları gibi farklı materyalleri bir arada kullanmayı tercih eden Ö8, kullandığı her bir materyale farklı anlamlar yüklediğini belirtmiştir.

Resim 31. Ö9'un hazır nesne uygulama çalışması

Ö9- Genellikle kumaş ağırlıklı bir çalışma yapmaya yöneldi. Zimbalar kullanarak zenginleştirmeye çalıştı. Yapıştırıcıyla renkli kumaş parçalarını tüm yüzeye yaydı

Resim 32. Ö10'un hazır nesne uygulama çalışması

Ö10- Akrilik boya, yapay çiçekler, oyuncak bebek, yapıştırıcı ve kurdele.

Eskiz, bir projeye başlamadan önce yapılan ön hazırlık veya taslakların bütünüdür. Asıl çalışmaya başlamadan önce çalışmanın bir eskizini ya da maketini yapmak, o çalışmada karşılaşılabilecek olumsuzlukları önceden tespit etmeyi kolaylaştırdığı gibi sürecin kesintisiz devamlılığını sağlar.

Ön hazırlık eksikliği kodunun tekrar oranı %8,18'dir. Öğrencilerden sadece Ö1, ilk hafta çalışma projesini planlamış ve eskiz yaparak katılmıştır. Çalışmaya katılan diğer 9 öğrenci, etkinliğe ön hazırlık yapmadan katılmışlardır.

Teknik çözüm becerisi kodunun tekrar oranı %8,18'dir. Çalışmaya katılan öğrencilerin, uygulama aşamasında karşılaştıkları problemlerde, bazı teknik çözümler geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Aşağıda katılımcı öğrencilerin uygulama dair çözüm arayışlarının, araştırmacı tarafından yapılan gözlemleri ve notları yer almaktadır.

Ö3-Evet, Bir zıtlık yaratmaya çalıştı ve başardı.

Ö4- Yaşadığı uygulama aksiliklerine rağmen çalışmayı sonlandırdığı...

Ö6- Evet. Oyun hamurunu kumaş malzemeyle başarıyla uyguladı.

Ö7- Evet.

- Doku üzerinden yürüttüğü bir tasarım gerçekleştirdi.
- Antep fıstıkları kabuklarıyla doku oluşturdu

Ö8- Kısmen evet. Çalışmayı daha sistematik planlayabilseydi daha iyi bir tasarım ortaya koyabilirdi.

Ö9- Yapıştırıcıyla renkli kumaş parçalarını tüm yüzeye yaydı.

Ö10- Tasarımında oldukça kararlıydı. En başta düşündüğü tüm fikirleri değiştirmeden uyguladı ve çalışmasını tamamladı.

Tansuğ'a göre eleştiri(1988:30,33), insanın kendi kendisini kavrama ve açıklama yöntemidir. Temel eleştirel eğilim insanla sanat eserinin iç içe kaynaşma sürecini kapsar. Eleştirel yargıların ve sonuçların kitlelere iletilmesindeki temel amacı insanlarda sanat eseri karşısındaki kişisel eğilimleri uyandırmak, onların kavrama ve açıklama çabalarına yardımcı olmaktır. Eleştiri, kendi değer yargılarını çerçeve kabul ettirmeye çalışan bir yöntem değildir (Akt.Şahan,2004)

Fikir paylaşımı; çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, yaptıkları uygulamaları arkadaşlarına, ailesine ve öğretmenlerine göstermekten haz aldıkları gözlemlenmiştir. Eleştiriden korkmadan, etrafındaki insanlarla fikir paylaşımına açık bir tutum sergilemişlerdir. Öğrencilerden yalnız Ö8'in, yaptığı uygulamayı, etrafındaki kişilere göstermekten kaçındığı gözlemlenmiştir. Araştırmacı tarafından tutulan gözlem formunda "Grup içindeki bazı arkadaşlarıyla daha az paylaşım içinde" ifadesi kullanıldığı görülmektedir. Araştırmacının, öğrencilerin fikir paylaşımı noktasındaki gözlemleri şu şekildedir.

Ö2- Evet. Diğer şubelerdeki ve sınıftaki öğrencileri atölyeye getirerek onlara da göstermeye çalıştı.

Ö3- Sınıf arkadaşlarının tepkilerinden çok mutlu oluyor.

Ö4- Evet.

- Uygulama sonunda aldığı eleştirilerden oldukça memnun görünüyor.
- Arkadaşlarıyla paylaşmak öğrenciyi mutlu etti.

Ö6- Evet. Eleştiriler olumlu yönde olduğu için...

Ö7- Evet.

- Eleştiriler olumlu yönde olduğu için...
- Eleştiriler pozitif olduğundan çevresindeki arkadaşlarıyla paylaşmaktan haz aldı.

Çalışmasını beğenme (%6,36); uygulamaya katılan öğrencilerden Ö3, Ö6, Ö7, Ö8 ve Ö10'un uygulama sürecinde, yaptıkları çalışmalara karşı tutumlarının pozitif yönde olduğu gözlemlenmiş ve araştırmacı tarafından aşağıdaki gözlem verileri elde edilmiştir.

Ö3-Evet.

- Çalışmasının farklı ve şaşırtıcı olduğunu düşünüyor. Arkadaşlarını şaşırttığı için gayet memnun.
- Projesiyle gurur duyuyor.

Ö6- ...paylaşmaktan zevk duydu.

Ö7-Eleştiriler olumlu yönde olduğu için oldukça mutlu oldu.

Ö8- Çalışmanın sonucundan oldukça memnun görünüyor.

Ö10- Evet.

- Projesinin “en iyisi” olduğunu belirtti.
- Projenin son halini kararlılıkla sundu.

Uygulama sürecinde değişiklik; Öğrencilerden Ö4, Ö5 ve Ö8'in, uygulama sürecinde karşılaştıkları bazı problemlerde materyal veya teknik açıdan kimi değişikliklere yöneldikleri gözlemlenmiştir.

Ö4'ün gözlem formunda “Bu süreçte uygulamanın başında kullandığı bazı materyalleri değiştirmek zorunda kaldı” ve “Hayır. Materyalleri doğru araç-gereçle

uygulamak yerine, kullandığı materyalleri sürekli değiştirmeyi tercih etti. Çözüm odaklı düşünmek yerine malzemeyi değiştirmeyi tercih etti” ifadeleri yer almıştır.

Ö5’in gözlem formunda ise ; “3. Hafta yepyeni bir tasarım ve malzemelerle derse katıldı” ve “Tasarımını bir kez değiştirmek zorunda kaldı” gibi ifadeler yer almaktadır.

Ö8’in, 2. Hafta çalışmasındaki malzemelerde değişiklikler yaptığı görülmüştür.

Uygulama sürecinden alınan haz kodunun tekrar oranı %5,45’tir. 6 hafta süren uygulamada, araştırmacının tuttuğu gözlem formlarında, öğrencilerin süreçten aldıkları duyuşsal hazza dair ifadeler şu şekildedir.

Ö2’nin gözlem formunda; Projesine inandı, çok yoğunlaştı ve kararlılığını hiç kaybetmedi” ve “Eleştiriler genelde pozitif yönde olduğu için Ö2 motivasyonunu hiç kaybetmedi”

Ö5’in gözlem formunda ise; “ Bu haftadan sonra daha ilgili ve odaklı çalışmaya başladı”

Ö6’da “ 4. hafta ise projesine dört elle sarıldı”

Ö8’de “ Tasarımı netleştirdiğinde keyifle çalıştı” ve Ö10’ da “ Genellikle ilgili bir tutum sergiledi ” cümleleri yer almaktadır.

Her insanın kendisine güven ve güvensizlik duyduğu genel bir tutumu, yaşama bakışı vardır. Kendine güven, insanın kendisi hakkında olumlu ama gerçekçi tutumda olmasıdır. İnsanlar yaşamlarının bazı alanlarında (akademik çalışma, atletizm, vb.) kendilerine fazla güvenirken, diğer bazı alanlarda (bedensel görünüm, sosyal ilişkiler, vb.) fazla güven duymayabilirler. Kendine güven kişiye yaşamın denetiminde duygusu verir. Bu duygu yine de insanın her şeyi yapabileceği değil, beklentilerin gerçekçi tutulduğu anlamına gelir.

Kendine güven, başarılı olmanın en önemli özelliklerinin başında gelir. Güvenli insanlar, bazı beklentileri gerçekleşme bile, kendilerini kabul etmeyi ve olumlu

düşünmeyi sürdürürler. Güvensiz kişilerin, kendilerine ilişkin duyguları başkalarına ve onlardan alacakları onaya bağlıdır. Başarılı değil başarısız olmayı bekler ve o korkuyla, risk almaktan kaçınırlar. Kendilerine düşük değer biçerler, kendilerine söylenen olumlu sözleri görmezden gelir ya da dikkate almazlar.

Sanatsal üretimde kendine güven, araştırma, deneme ve paylaşım gibi evrelerde sık sık ihtiyaç duyulan bir tutumdur. Yaratmak için cesaret ve özgüven şarttır. **Kendine güven** kodunun tekrar oranı %5,45'tir. Çalışmaya katılan öğrencilerin, uygulama sırasındaki tutum ve davranışları gözlemlendiğinde aşağıdaki bulgulara rastlanmıştır.

- Ö1- Kendine ve çalışmasına güvenen bir tavır sergiledi.
- Ö2- Diğer şubelerdeki ve sınıftaki öğrencileri atölyeye getirerek onlara da göstermeye çalıştı.
- Ö3-“En iyi” olarak tanınıyor. (uygulama)
- Ö7- Teneffüslerde arkadaşlarını atölyeye getirerek çalışmasını gösterdi.
- Ö10- Yaptığı çalışmadan ve kendisiyle gurur duyduğunu açıkça ifade etti

Teknik sıkıntı, uygulamaya katılan öğrencilerin %4,54'ünde tespit edilen ve bu öğrencilerin yaşadığı teknik sıkıntılarla ilgili gözlem bulgularını içermektedir.

Ö1-Evet.

- II. hafta kullandığı materyallerde teknik sıkıntılar yaşadı.
- Bazı malzemelerde yaşadığı teknik sorunlar...

Ö3- Uygulamaya başlamadan önce ön hazırlık aşamasında süngerleri boyarken çok sıkıldı. Boyadığı süngerlerin yetmeyeceğini fark ettiğinde...

Ö4- Projede kullanmayı düşündüğü malzemelerle ilgili sorunlar yaşadı.

Ö7- Uygulama yaparken materyalleri yapıştırma sırasında problemler yaşadı

Kararsızlık/fikir bulmada zorluk; öğrencilerin, tasarım aşamasında yaşadıkları kararsızlıklarla ilgili gözlemler şu şekilde ifade edilmiştir:

Ö1-... ve kararsızlığa düştü.

Ö8- Tasarım aşamasında sıkıldı. Tasarımı netleştirdiğinde...

Ö9- Evet.

- Tasarımda bazı kararsızlıklar yaşadı.
- Tasarımını netleştiremediği zamanlarda atölyede arkadaşlarının yanında zaman geçirdi.
- Üzerinde çok fazla düşünmeden aklına gelen ilk malzemeleri kullanmayı tercih etti.

Dersten/uygulamadan uzaklaşma Uygulama esnasında yaşanan teknik sıkıntılar, motivasyon kaybı, materyal azlığı ve ya eksikliği, ilginin başka alanlara kayması, olumsuz eleştiriler ve kararsızlık gibi durumları yaşayan öğrencilerde, yapılan uygulamadan uzaklaşma, türlü bahaneler öne sürerek çalışmaya katılmama gibi davranışlar gözlemlenmiştir. Gözlem formlarında belirtilen bulgular şu şekildedir.

Ö5-

- ... fark ettiğinde 2 hafta boyunca derslere katılmadı.
- ...2 hafta derse girmeyerek gruptan uzaklaştı.

Ö6-2. ve 3.hafta derse malzeme getirmeden grup arkadaşlarının çalışmalarına yardım ederek geçirdi.

Ö9- Bu süreçte derslere girmemeyi tercih etti.

Ö10- 2. ve 3. Haftalarda yazılı sınavlarını gerekçe göstererek derse katılmadı.

Fikir paylaşımından kaçış kodunun tekrar oranı %3,63'tür. Katılımcı öğrencilerin, yaptıkları uygulama çalışmasını, diğer grup üyeleri ve grup dışı arkadaşlarıyla paylaşmaktan kaçındıkları gözlemlenmiştir. Gözlem formunda "fikir paylaşımından kaçış" olarak belirlenen kodun kullanım sıklığı ve analizi şu şekildedir.

Ö5-Evet.

- Genellikle sessiz kalmayı tercih etti. Tasarımını insanlarla paylaşmaktan kaçındı.

- Özellikle çevresine göstermek gibi bir davranışa yönelmedi.

Ö9-Evet.

- Arkadaşlarından ve benden negatif eleştiriler alabileceği endişesi taşıdığını görüyorum.
- Tamamladığı projeyi arkadaşlarıyla paylaşmak gibi bir istek göremedim.

Gizli rekabet öğrenciler arasında sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu çalışmaya katılan öğrenciler arasındaki rekabet oranı %2,72'dir. Grup içinde kendiliğinden oluşan gizli rekabet, gözlemci tarafından tespit edilmiş ve şu ifadelerle belirtilmiştir.

Ö8- Yaptığı uygulamayı yakın arkadaşlarından birkaç kişiyle paylaşıyor.

Ö9- Grup içinde oluşan gizli rekabetin öğrenci üzerinde baskı oluşturduğunu gözlemledim.

Ö10- Grup içinde oluşan gizli rekabeti açık yüreklilikle ifade etti.

Çalışma başlangıcında eleştiriye kapalılık; öğrencilerden Ö1 ve Ö2, çalışmanın ilk haftalarında, dışa kapalı bir tutum sergileyerek uygulamalarını paylaşmaktan kaçındıkları gözlemlenmiştir. Gözlem formunda belirtilen bu bulgular şu şekilde ifade edilmiştir.

Ö1- İlk haftalarda aldığı eleştirilerden memnun değildi. Genellikle “kime ne” tarzında yaklaştı.

Ö2- Yaptığı çalışmayı sakladı. Arkadaşlarının ve benim göremeyeceğim yerlerde tuttu.

Çalışma tamamlama aşamasında eleştiriye açıklık kodunun sıklık oranı %1,81'dir. Öğrencilerden Ö1, çalışma başlangıcında eleştiriye kapalılık eğilimi göstermesine rağmen, çalışmanın son haftalarında, yaptığı uygulamadan haz aldığı ve çalışmasına güvendiği için paylaşma tutumu geliştirdiği gözlemlenmiştir. Gözlem

formunda; “Ö1, son haftalarda çalışma gün yüzüne çıkmaya başladığında ise eleştirilere karşı daha yapıcı bir tutum sergiledi.” tümcesi yer almaktadır.

Yine Ö10, uygulamanın sonlandırıldığı durumunu paylaşmayı tercih etmiştir. “Ö10, çalışmanın son halini paylaşmayı tercih etti.” denilmektedir.

Umutsuzluk; öğrencilerin uygulama sürecinde karşılaştıkları problemlerde kimi zaman umutsuzluğa kapıldıkları gözlenmiştir.

Ö1- Hayal kırıklığı, umutsuzluk...

Ö3-... hayal kırıklığına düştü.

Çevresel destek kodunun sıklık oranının %1,81 olduğu gözlemlenmiştir. Uygulama katılan öğrencilerden Ö6 ve Ö8’in gözlem formunda, grup içi katılımcılardan, sınıf arkadaşlarından, aile ve öğretmenlerden aldıkları olumlu eleştiriler aldıkları ve destek gördükleri tespit edilmiştir.

Ö6-... çevresindeki arkadaşlarından büyük ilgi topladı.

Ö8- Eleştiriler genellikle pozitif.

Uygulama becerisi gösterememe; çalışmaya katılan öğrencilerden Ö1 ve Ö5’in uygulama sürecinde, becerilerini tam olarak gösteremedikleri gözlemlenmiştir. Ö1’in gözlem formunda yer alan “...becerilerini tam olarak ortaya koymasını engelledi.” ifadesiyle belirtilen durum, Ö5’te “ Tam anlamıyla odaklanamadı.” olarak vurgulanmıştır.

Kararlılık; öğrencilerin uygulama esnasında, genellikle çeşitli sebeplerle (materyal eksikliği, teknik sıkıntılar, olumsuz eleştiriler, kararsızlık, umutsuzluk vs.) tasarım değişikliklerine gittikleri görülmektedir. Katılımcı öğrencilerden yalnız Ö7 ve Ö10’un tasarımda kararlılık gösterdikleri ve değiştirmedikleri gözlemlenmiştir. Gözlem formunda;

“Ö7- ...ayakkabının formunu değiştirmek gibi bir düşünceye yönelmedi.

Ö10- Tasarımında oldukça kararlıydı./ En başta düşündüğü tüm fikirleri değiştirmeden uyguladı.” ifadeleri belirtilmiştir.

Çalışmanın ön hazırlığı; öğrencinin projeye başlamadan önce yaptığı ön hazırlıklar (eskiz, işlem basamakları hazırlama, maket, araç-gereç tamamlama vb.) uygulama sürecinin kesintisiz ve verimli geçmesinin en önemli unsurlarından biridir. Öğrencilerin birçoğunun, proje öncesi duydukları heyecan, uygulamaya bir an önce başlama isteği gibi faktörlerden dolayı ön çalışma yapmadıkları görülmüştür.

Katılımcı öğrencilerden yalnız Ö1’in ön hazırlık yaparak derse katıldığı tespit edilmiştir. Gözlem formunda, “Projenin bir planını yaparak ilk derse katıldı. Bir kâğıda çalışmanın işlem basamaklarını yazmıştı ve malzemeleri tamdı.” denilmektedir.

Çevreden olumsuz etkilenme; Yukarıda belirtilen grup içi gizli rekabetin, öğrenciler üzerinde yarattığı olumsuz etkilerden birinin de uygulamadan uzaklaşma tutumu olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin üzerinde oluşan çevresel baskının sonucu oluşan bu duruma dair bulgulara Ö5’in gözlem formunda rastlanmaktadır.

“Ö5, grup arkadaşlarının çalışma performansından ve projelerindeki ayrıntıları fark ettiğinde 2 hafta boyunca derslere katılmadı.”

Çalışmasını beğenmeme; Çalışmaya katılan Ö5’in gözlem formunda “Ö5, yaptığı ilk tasarımın yeterli etkiye sahip olmadığını düşündüğü için...” cümlesine yer verilmiş ve öğrencinin kendi uygulamasından memnun olmadığı belirtilmiştir.

Kendini ifade etmede zorluk; “Öğrencide konuşma özü (kekemelik) olduğu için görüşme yapılmasını ve ses kaydı alınmasını istemedi. Görüşme Formu (Duyuşsal) ölçeğini yazılı olarak cevaplamayı tercih etti.” ifadesinde görüldüğü gibi, uygulamaya

katılan Ö9'un, konuşma özrü sebebiyle, görüşme yapmaktan kaçındığı, bu sebeple formdaki sorulara yazılı cevap vermek istediği tespit edilmiştir.

4.2. Olumlu ve Olumsuz İfadeler (Duyuşal)

Öğrencilerin üç boyutlu çalışmalarda hazır nesne kullanımının öğrenci sürecine etkisine yönelik yapılan bu çalışmada, hazır nesne kullanarak uygulama gerçekleştiren öğrencilerin, üç ayrı ölçme aracında tespit edilen kodların olumlu ve olumsuz ifadelerin dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.6. Uygulamaya İlişkin Olumlu ve Olumsuz Görüşlerin Yüzdelik Dağılımı

Üç Boyutlu Çalışmalarda Hazır Nesnenin Öğrenci Uygulama Sürecine Etkisi					
Görüşme Formu (Uygulama Süreci)15		Görüşme Formu (Duyuşsal)27		Gözlem Formu (Duyuşsal)24	
Olumlu ifadeler	Olumsuz ifadeler	Olumlu ifadeler	Olumsuz ifadeler	Olumlu ifadeler	Olumsuz ifadeler
12	3	17	10	13	11
%80	%20	%62,9	%37,1	%54,2	%45,8

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi; öğrencilerin uygulamaya ilişkin görüşleri olumlu yöndedir. Öğrencilerin Görüşme Formuna (Uygulama Süreci) verdikleri cevapların % 80'i olumlu ifadeler içerirken olumsuz görüşler %20 oranındadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin verdikleri cevaplara göre yapılan kodların kullanım sıklığına bakıldığında, ilk yedi sırada olumlu ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Kodlar sırasıyla; uygulamada tasarım ilkeleri kullanımı (10), üç boyut ve anlamı (10), araştırma öncesi uygulama (9), çalışmaya isim verme (9), yapılan ilk

uygulama (7), materyal çeşitlilik (5), araştırma öncesi atık materyal ile uygulama (4) şeklindedir.

Görüşme formunda (uygulama süreci) yer alan ifadelerin başında çalışmaya isim verememe (2) gelmektedir. Uygulamaya katılan bir öğrenci yaptığı çalışmaya isim vermekte zorlanmış ve formda iki ayrı bölümde bu tutumunu açıklamıştır. Olumsuz ifadelerin diğeri ise çalışmasına karşı önyargı (1) kodudur. Çalışmasını beğenmeme (1) kodu ise olumsuz ifadelerden sonuncusudur.

Görüşme formunda (Duyuşsal) tespit edilen 27 kodun %62,9'unda olumlu ifadeler yer alırken %37,1'inde olumsuz tutumlar göze çarpmaktadır. Öğrencilerin uygulama sonunda çalışmaya ilişkin değerlendirmelerini içeren görüşme formunda, ilk sıralarda olumlu ifadeler yer almaktadır ve kullanım sıklıkları şu şekildedir. Çalışmasını beğenme (30), kendini yansıtırma (21), uygulama sürecinden alınan haz (11), derse istekle katılım (11).

Görüşme formunda (duyuşsal) yer alan olumsuz ifadelerin kullanım sıklığına bakıldığında, kararsızlık/fikir bulmada zorluk (10) ifadesinin ilk sırada olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin tasarım yaparken özgün bir çalışma ortaya koymaya yönelik arayışlarını ifade eden bu kod, öğrenciler tarafından yaşanan en zorlayıcı duyuşsal etmenlerin başında gelmektedir.

Görüşme formunda (duyuşsal) görülen 2. olumsuz kod ise; Teknik sıkıntıdır (9). Çalışmaya katılan öğrencilerin yaptıkları tasarımlarda, gerek materyal bakımından gerekse ürünün bütününe ait olumsuz giden işleyişler, bazı teknik sıkıntılar yaşanmalarına sebep olmuştur. Burada, çalışmaya bir ön eskiz veya maketin yapılmadan başlanmış olmasının negatif etkisi oldukça açık bir şekilde görülmektedir. Süreç içinde yaşanan bu tür aksaklıklar, öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Bunlar; çalışmadan uzaklaşma, eleştiriye kapalılık, çalışmasına karşı ön yargı, çalışmasına isim verememe vb. sıralanabilir. Teknik sıkıntı yaşayan öğrenciler genellikle uygulama sürecinde bazı değişiklikler yaparak karşılaştıkları bu problemlerle

başına çıkmaya çalıştıkları görülmüştür. Öğrencilerin uygulamalarında, süreç içinde değişiklik kodunun tekrar sıklığı 8'dir.

Umutsuzluk (4), Görüşme formunda (duyuşsal) görülen olumsuz ifadelerden bir diğeridir. Tasarımda zorlanan, özgün bir çalışma ortaya koyamayacağını düşünen, teknik sıkıntılar yaşayan veya çevresinden aldığı olumsuz eleştirilerden etkilenen kimi öğrencilerin umutsuzluğa kapıldıkları görülmüştür.

Umutsuzluk gibi kaygı (3) da çalışmada yer alan katılımcı öğrencilerin en sık yaşadıkları duygudur. Daha sonra sırasıyla; çalışmaya karşı ön yargı (2), materyal azlığı (2), uygulama öncesi ön yargı (1), olumsuz eleştiri (1), zaman yetersizliği (1) ve kendini yansıtmama (1) gelmektedir.

Gözlem formunda (Duyuşsal), araştırmacı gözlemcinin, uygulama süresince yaptığı gözlemler ışığında tespit edilen 24 kodun dağılımına bakıldığında %54,2'sinin olumlu tutumlar içerirken %45,8'in olumsuz tespitlerden oluştuğu görülmüştür. Burada en sık tekrarlanan kodların; ön hazırlık eksikliği (9) dışında pozitif yönde gözlemlerden oluştuğu görülmektedir. Daha sonra sırasıyla, derse istekle katılım (11), materyal çeşitlilik (10), teknik çözüm becerisi (9), fikir paylaşımı (8), çalışmasını beğenme (7), uygulama sürecinde değişiklik (6), uygulama sürecinden alınan haz (6), kendine güven (6) kodlarıdır.

Araştırmacı tarafından tutulan gözlem formunda, öğrencilerin yaşadıkları olumsuz duygulara dair gözlem kodlarının kullanım sıklığına göre sıralanışı şu şekildedir:

Ön hazırlık eksikliği (9) ifadesi, çalışmaya katılan öğrencilerde görülen olumsuz bir tutum olarak ilk sırada yer almaktadır. Öğrencilerden sadece birinin, çalışmanın ön hazırlığını yaparak derslere katıldığı görülmüştür. Ön hazırlık eksikliğinin yarattığı olumsuz durumlardan en sık görüleni ise teknik sıkıntıdır (5). Çalışma esnasında hesapta olmayan aksilikler ve öngörülemeyen materyal yetersizlikleri, öğrencilerin uygulamada teknik sıkıntılar yaşamasına sebep olmuştur.

Kararsızlık/fikir bulmada zorluk (5), bir diğer olumsuz tutumdur. Ön hazırlık yapmayan ve tasarımını tam olarak netleştirmeyen öğrencilerin birçoğu, uygulama esnasında kararsızlığa ve ya tasarım değişikliklerine yöneldikleri görülmüştür.

Uygulama sırasında teknik sıkıntılar yaşayan, olumsuz eleştiriler alan ya da hayal ettiği çalışmayı gerçekleştiremediğini düşünen kimi öğrencilerin, zaman zaman dersten/uygulamadan uzaklaşma (5) eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Fikir paylaşımından kaçış (4), çalışma başlangıcında eleştiriye kapalılık (2), çalışma tamamlama aşamasında eleştiriye açıklık (2), umutsuzluk (2), uygulama becerisi gösterememe (2), çevreden olumsuz etkilenme (1), çalışmasını beğenmeme (1), kendini ifade etmede zorluk (1) gibi tutumlar da gözlemlenen diğer olumsuz kodlardır. Bunlardan, “kendini ifade etmede zorluk”, gözlem formunda da belirtildiği gibi, öğrencinin kekemelik probleminden kaynaklanan bir durumdur.

Gizli rekabet (3) kodu, gözlemci tarafından, uygulama sürecinde zaman zaman gözlemlenmesine rağmen, katılımcı öğrencilerden yalnız biri var olan gizli rekabeti açık yüreklilikle ifade edebilmiştir. Ö10, “Onlar daha çok uğraştı gibi geldi bana...”, “Bence herkesin içinde bir rekabet hissi vardı. Benimki daha güzel olsun, daha çok beğenilsin duygusu vardı ama kimse göstermeye çalışmadı açıkçası.”, “Onlara kötü gelse de güzel dediler, benimkinden daha güzel olsun istemediler.” diyerek tutumunu göstermiştir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar alt temalarla bağlantılı olarak açıklanmıştır.

- 1.Alt Probleme Ait Sonuçlar
- 2.Alt Probleme Ait Sonuçlar
- 3.Alt Probleme Ait Sonuçlar

5.1.1. 1.Alt Probleme Ait Sonuçlar

Hazırbulunuşluk düzeyi ile ilişkili alt temada, öğrencilerin üç boyutlu çalışmalardaki hazırbulunuşluklarının yeterli olmadığı söylenebilir.

Hazırbulunuşluk düzeylerini görebilmek adına uygulanan Görüşme formunda, “Yapılan ilk uygulama” kodunun, çalışmaya katılan 10 öğrenciden 7’sinde tekrar edilmesinden de anlaşılacağı gibi; öğrencilerin ilköğretimde görsel sanatlar derslerinde genellikle üç boyutlu çalışmalardan yoksun bir süreç geçirdikleri söylenebilir. İlköğretimde çoğunlukla atık materyallerle yapılan uygulamalarda karton, kağıt, kürdan, pipet ve ambalaj kutularını kullanan öğrencilere verilmek istenen kazanımlar maket çalışmaları ve işlevselliği gerektiren uygulamalarla sınırlı kaldığı söylenebilir.

İlköğretimde ders saatinin haftada 2 saat olduğu Teknoloji ve Tasarım derslerin tercih edilen üç boyutlu çalışmalarda öğrencilerin yaratıcılıklarını yeterince

gösteremedikleri kompozisyonlar oluştururken, birim tekrarlarına dayanan, tasarım ve hayal gücü öğelerinden yoksun uygulamalara yöneldikleri görülebilmektedir.

5.1.2. 2.Alt Probleme Ait Sonuçlar

Üç boyutlu çalışmalarda, hazır nesnenin öğrenci uygulama sürecine etkisi teması ile ilişkili; hazır nesnenin öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği gözlemlenmiştir.

Gözlem formundan elde edilen veriler ışığında oluşturulan kodlardan en fazla tekrarlanan; “Derse istekle katılım” ın olduğu görülmüştür. Katılımcı öğrencilerin hepsinin gönüllü olarak çalışmaya dahil oldukları gerçeğinden yola çıkarak, bu kodun tekrarı tutarlı bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmaya gönüllü olarak gelen öğrencilerin, uygulama boyunca (6 hafta) derslere istekli katılmaları, öğrencilerin bu süreçten duyuşsal bir haz aldıklarını gösterebilir.

Uygulamada gözlemlenen diğer önemli unsur, materyal çeşitliliğidir. Öğrencilerin, öğretmen tarafından yönlendirilmedikleri halde, farklı materyalleri kullanma cesareti göstererek, metalden ahşaba, plastikten süngere kadar çok çeşitli malzemelerle deneysel bir süreç yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu deneysel süreçte sık sık materyal değişikliklerine yönelen öğrencileri, uygulama sürecinde çözüm arayışlarına da devam ettikleri görülmektedir.

Uygulama sırasında materyal değişikliklerine yönelen öğrencilerin yaşadıkları aksaklıkların en önemli sebebinin “ön hazırlık eksikliği” olduğu görülmüştür. Bu durumun öğrencide çalışma öncesi etrafıca yapılmış bir proje taslağının olmaması, kullanılacak malzemede hakimiyet azlığı ve tasarımın yeterince geliştirilmemiş olması gibi sebeplerden kaynaklandığı söylenebilir.

Fikir paylaşımının öğrenci uygulama sürecinde sık tekrarlanan bir tutum olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılan öğrenciler gerek uygulama aşamasında gerekse uygulamanın sonunda arkadaşlarıyla, aileleriyle ve araştırmacıyla sürekli fikir alışverişinde bulunmuşlar ve çalışmalarını sergilemekten çekinmemişlerdir. Bu durumun sıkça karşılaşılan “Çalışmasını beğenme” kodunun açık bir yansımasıdır.

Hazır Nesne ve Uygulama Süreci ile ilişkili olarak ortaya çıkan alt temada, öğrencilerin hazır nesne uygulama sürecinde tasarım becerilerinin geliştiği gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin uygulama çalışmaları sırasında ritim, denge, vurgu, zıtlık, birlik (bütünlük) ve çeşitlilik gibi kavramları göz önünde bulundurarak ilerledikleri, ritim tekrarları, denge uyumu, vurgu ilgi merkezi, zıtlığı, birlik bütünlüğü ve çeşitliliğin arayışı içinde oldukları görülmüştür.

Öğrencilerin üç boyutlu kavramı ile ilgili verdikleri cevaplara bakıldığında; en, boy, derinlik, hacim, büyüklük, bütün, gerçeklik (elle tutulabilen, gözle görünebilen), gibi kavramları, üç boyutun tanımını yeterli düzeyde yapabildikleri söylenebilir.

Uygulama sürecinde, öğrencilerden 9’u çalışmasına bir isim vermiştir. Verilen isimlere bakıldığında, öğrencinin kullandığı materyalin onun zihninde oluşan kavram üzerindeki etkisinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin uygulamada kullandıkları malzemelerle, uygulamaya verdikleri ismin doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin uygulama sürecine dair olumlu ifadelerinin fazla olduğu görülmüştür.

Uygulama süresince ve uygulama sonunda yapılan tüm görüşme ve gözlemler sonunda elde edilen kodlara genel olarak bakıldığında, öğrencilerin etkinliğe dair görüşleri olumlu yöndedir.

Öğrencilerin görüşme formuna (Uygulama Süreci) verdikleri cevapların % 80'i, görüşme formunda (Duyuşsal) tespit edilen 27 kodun %62,9'u ve gözlem formunda (Duyuşsal), araştırmacı gözlemcinin, uygulama süresince yaptığı gözlemler ışığında tespit edilen 24 kodun %54,2'si olumlu tutumları içermektedir.

5.1.2. 3.Alt Probleme Ait Sonuçlar

Hazır nesne ve duyuşsal süreç ile ilişkili olarak ortaya çıkan, hazır nesnenin öğrenci uygulama (duyuşsal) süreci üzerinde olumlu etkileri olduğu yönünde bilgilere ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerle yapılan Görüşme Formunda (Duyuşsal) tekrarlanan kodlara bakıldığında, öğrencilerin yaptıkları uygulama çalışmasını beğendikleri, çalışmada kendilerini yansıttığını ifade ettikleri, uygulama sürecinden haz aldıkları ve derse istekle katıldıkları gözlemlenmiştir. İlköğretimde heykel anlayışında uygulama fırsatı bulamayan öğrencilerin ifadeleri, çalışma sürecinin tüm aşamalarında (tasarım, materyal seçimi vs.) öğretmen tarafından yönlendirilmeden, özgün ve çözüm odaklı ilerleme gösterdiklerini desteklemektedir.

Öğrencilerin uygulama sürecinde karşılaştıkları problemler incelendiğinde ilk sıradakilerin “Kararsızlık/fikir bulmada zorluk” ve “Teknik sıkıntı” olduğu görülmektedir. Öğrencilerin bu problemleri yaşamalarının ana sebebi; uygulama sürecinde öğrencilerden özgün tasarım ortaya koyma beklentisidir. Aynı zamanda öğretmen yönlendirmesi olmaksızın çözüm üretme odaklı bir yaklaşım sergilenmesi de öğrenciyi zorlayan yönlerdendir. İlköğretimde öğretmenlerin, daha önce tekrarlanan materyal ve örnekler göstererek yürüttükleri çalışmalarla öğrencilerin tasarım/ yeni bir şey ortaya koyma becerisini geliştirmesini beklemek yanlış bir tutumdur. Çalışmanın tamamına (tasarım, materyal seçimi, araç-gereç tedarik etme, teknik sıkıntılara çözüm getirme vs.) hakim olmayan bir öğrencinin, çalışmanın kendini ifade ettiğini, anlatmak

istediğini veya göstermek istediğini yansıttığını ifade etmesi, üzerinde tekrar düşünülmesi gereken bir durumdur.

Yukarıda bahsettiğimiz, yaşadıkları teknik sıkıntılarla başa çıkmaya çalışan katılımcıların büyük bir kısmının uygulama sürecinde değişikliğe yöneldikleri görülmektedir. Bu da öğrencinin uygulamada çözüm odaklı yaklaşım sergilediğinin de bir diğer göstergesidir.

5.2. Öneriler

Çalışmamız, sanat eğitimi alanında okullarımızda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin çoğunlukla iki boyutlu uygulamalar olduğu gerçeğinden yola çıkmıştır. Uygun atölye imkanlarına sahip olmayan görsel sanatlar öğretmenleri, haftada 1 ders (40 dakika) saatinde kıl, kağıt hamuru, alçı, tel ve atık materyallerle üç boyutlu uygulamalar yapmaya çalışmaktadır.

Yapılan uygulama çalışmasında, üç boyutlu sanat eğitiminde hazır nesne kullanımının hem öğrencinin duyuşsal sürecinde hem de sanatsal becerilerini geliştirmesi bağlamında olumlu veriler elde edilmesine yardımcı olduğu gözlenmiştir. İlköğretim veya lisede görev yapmakta olan görsel sanatlar öğretmenleri için örnek teşkil edebilecek bu çalışmada, günlük kullanım nesnelerinden biri olan ayakkabı tercih edilmiştir. Ayakkabı formunun üç boyutundan faydalanan öğrenciler farklı tasarımlar gerçekleştirmişlerdir.

Okullarında üç boyutlu çalışmalar yapmak isteyen görsel sanatlar öğretmenleri, ders içeriğini zenginleştirme, öğrencide materyal çeşitliliği üzerinde farkındalık yaratma ve heykelsi formlar üretme amacıyla hazır nesnenin yaratıcılığa yönelik imkanlarından faydalanabilirler.

KAYNAKÇA

- Akgün, S.(2012) "*Modern Kaygılar: 20.yy.Sanatında Hazır Nesne Kullanımı ve Tüketim Toplumuna Eleştirel Bir Bakış*", Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Antmen, A. (2012). *20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, İstanbul, Sel Yayıncılık
- Arslan, G.(2010). *Yüzyıl Resim Sanatında Tüketim Nesnesi Ve Hazır Nesne*, Kütahya Dumlupınar Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Ana Sanat Dalı
- Artut, K. (2004). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, Ankara, Anı Yayınları
- Aşılıoğlu, E. (2012). *İlköğretim İkinci Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının Sanat Eğitimi İlkelerinin İncelenmesi*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 11,2012 Sayfa 231-240
- Batur, E. (1999). *Modernizmin Serüveni*, İstanbul, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
- Baykam, B. (1999). *Maymunların Resim Yapma Hakkı ve Duchamp Sonrası Krizi*, İstanbul, Literatür Yayıncılık
- Buyurgan, S. (2007). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*, Ankara, Pegem A Yayıncılık
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç, E. Akgün, Ö. Karadeniz, Ş. ve Demirel (1014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Pegem Akademi
- Çapar, M.(2012). *İlköğretim İkinci Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Üç Boyutlu Çalışmaların Önemi*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 11, 2012, Sayfa 231-240
- Danto, A.C (2010). *Sanatın Sonundan Sonra*, İstanbul, Ayrıntı Yayınları

- Demir,C. (2009). *Görsel Sanatlar Dersinde Sanat Eleştirisi Yönteminin Üç Boyutlu Çalışmalarda Öğrencilerin Öğrenme Süreçlerine Etkisi*, Doktora Tezi, Ankara Gazi Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı
- Foster, H. (2009). *Gerçeğin Geri Dönüşü*, İstanbul, Ayrıntı Yayınları
- Germaner, S.(1997). *1960 Sonrasında Sanat Akımar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar*, İstanbul, Kabalcı Yayınevi
- Gökaydın, N.(1998). *Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı*, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları:3021
- Gökhan, A.(2010). *XX. Yüzyıl Resim Sanatında Tüketim Nesnesi ve Hazır Nesne*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- İprişoğlu, N. (2000). *Alımlama Boyutları ve Çeşitlemeleri I Resim*, İstanbul, Papirüs Yayınevi
- Kandemir, H.(2014) . *Resim ve Heykelde Parçacılık İlkesi Açısından Hazır Nesne Kullanımının Günümüz Sanatına Yansımaları*: Gazi Güzel sanatlar Enst. Yüksek Lisans Tezi
- Kandinsky, W.(2005). *Sanatta Ruhsallık Üstüne*, İstanbul, Altıkkırbeş Yayın
- May, R.(1998). *Kendini Arayan İnsan*, İstanbul, Kuraldışı Yayıncılık
- May, R. (2001). *Yaratma Cesareti*, İstanbul, Metis Yayınları
- MEB. (2006). *Görsel Sanatlar Dersi (1-8.) Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

MEB.(2009). *Görsel Sanatlar Dersi (9-12.) Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

O'Doherty, B. (2013). *Beyaz Küpün İçinde*, İstanbul, Sel Yayıncılık

San, İ. (2003). *Sanat Eğitimi Kuramları*, Ankara, ÜtopyaYayınevi 2.Baskı

San, İ.(2004). *Sanat ve Eğitim*, Ankara, ÜtopyaYayınevi 3.Baskı

Şahan, M (2004) *İlköğretim 6.Sınıflarda Üç Boyutlu Çalışma Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Uygulanması*, Doktora Tezi, Ankara Gazi Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı

Stokrocki, M, Kırıçoğlu.O.(1996). *Ortaöğretim Sanat Öğretimi*, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

Şenyapılı, Ö. (2003). *Otuz Bin Yıl Öncesinden Günümüze Heykel*. Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık İletişim A.Ş.

Türkmençalıkoğlu, S.(2012). *Sanat Eserindeki Özgünlük Kavramı Ve Hazır Nesne*", Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri

Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık

Yılmaz ,M.(2001). *Sanatçıları Okumak ya da Hayali Söyleşiler*, Ankara,Ütopya Kitabevi

Yılmaz, M. (2006). *Heykel Sanatı*, Ankara, İmge Kitabevi

Yavuzer, H. (2007). *Resimleriyle Çocuk*, İstanbul, Remzi Kitabevi

Zırlı, K.(2009). “*Atık ve Hazır Nesnelerin Sanat Objesine Dönüşümü*”, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Dergiler

Evren, S. (2012). *Ölümünden Hemen Sonra, Damien Hirst*, Sanat Dünyamız sayı 130: Eylül-Ekim 2012, İstanbul

Artam global art& design. (2014). *Çağdaş Eserlerin Gecesi*, sayı27: Mart-Nisan, İstanbul

EKLER

EK-1. Uzman Değerlendirme Formu

UZMAN DEĞERLENDİRME FORMU (Üç Boyutlu Uygulama-Heykel):

“Üç Boyutlu Çalışmalarda Hazır Nesnenin Öğrenci Uygulama Sürecine Etkisi”

Öğrenci adı:

Sınıfı:

Tarih:

Performans Düzeyi Boyutlar	4 (Örnek olacak nitelikte)	3 (Yeterli)	2 (Kabul edilebilir)	1 (Geliştirilmeli)
KOMPOZİSYON				
DÜZEN				
TASARIM GÜCÜ				
MALZEME KULLANIM GÜCÜ				
ÖZGÜNLÜK				

Öğrenci ürün değerlendirmede alınabilecek en yüksek puan 20; en düşük puan ise 5’ tir.

Değerlendiren Uzman:

Ad-Soyad:

EK-2. Görüşme Formu (Hazırbulunuşluk)

Görüşme Formu (Hazırbulunuşluk)

Ad-Soyad: (Ö-3)

	KOD
Ortaöğretimde veya İlköğretimde herhangi bir malzeme kullanarak özgün (size özel) bir tasarım gerçekleştirdiniz mi? <i>Evet. Balonun üzerini gazete ve sargı bezleriyle kaplamıştım. Atık ilaç ve şurup kutularından ev maketleri yapmıştım. Sonra boyayıp ve evleri birleştirip şehir oluşturmuştum./</i>	Araştırma öncesi atık materyal ile uygulama

EK-3. Görüşme Formu (Duyuşsal)

Ad-Soyad: (Ö-1)

GÖRÜŞME FORMU (Duyuşsal)

	KOD
1-Görsel Sanatlar dersine istekle katılıyor musunuz? Evet istekle katıldım./ Zaten resim dersini seviyorum ben. Çocukluğumdan beri hep sevdim./ İşte böyle çalışmalar ilk defa yapıyorum / Gayet de güzel oldu yanı.	Derse istekle katılım Görsel sanatlar dersine ilgi Çalışmasını beğenme
*Derse istekle katılmıyorsanız niçin?	Yapılan ilk uygulama
2-Görsel Sanatlar dersinde gerçekleştirdiğiniz uygulama esnasında kendini nasıl hissettiniz? Çok eğlendim./	Uygulama sürecinden alınan haz
*Sıkıldınız mı? Sıkıldığım olmadı./ Sadece fikir bulmada zorlandım. O kadar./	Kararsızlık/fikir bulmada zorluk
*Yoruldu mu? Yorulduğum da pek olmadı. Yani zaten yorucu bir iş değil. Sadece işte fikir buluyorsun, o konuda yapmaya çalışıyorsun./	Tasarım
*Yaptığınız uygulamayı benimsediniz mi?	Kendini yansıtmı
<i>Evet. Bir bakıma farklı farklı şeyler katım kendimden./ Yani bir bütün yerine çok farklı şeyler kattım bir taraftan baktığımda başka bir şey, başka taraftan baktığımda bir başka bir şey./ Malzeme olarak çok farklı şeyler kullandım./ Bu da beni yansıttığını düşünüyorum./</i>	Tasarım Materyal çeşitlilik Kendini yansıtmı
*Uygulama esnasında hayal kırıklığı/umutsuzluk hissettiniz mi?	Uygulama sürecinde değişiklik
<i>Oldu. Yani bazı şeyi yaptığımda çok zorlandığım da oldu. Mesela; ayakkabının alt kısımlarına ne yapacağımı şey yapamadım. Raptiye koyuyorum olmuyor, iğne. Ondan sonra bir ara lastik koymayı falan düşündüm. Saçma geldi sonra değiştirdim./ İşte birçok şeyler daha yapmaya çalıştım. Saçma oldu onları da değiştirdim. Yani çok fikir ayrılıklarına düştüm. O yüzden, onda zorlandım sadece./ Bu da umutsuzluğa kapılmama neden oldu açıkçası/ ama ondan sonra tabi şeyleri görmüştüm, parlak yuvarlak şeyleri. Onları yapıştırınca bütün umutsuzluğum bitti yani. Oldu işte dedim./</i>	Kararsızlık/fikir bulmada zorluk Umutsuzluk
3-Yaptığınız uygulama sizi ifade ediyor mu? Evet. Ediyor.	Teknik çözüm becerisi
*Uygulamanın sizin iç dünyanızı yansıttığını düşünüyor musunuz? Evet. Beni yansıtıyor./	Kendini yansıtmı
*Projei yeniden yapmanız gerekseydi proje de neleri değiştirmek isterdiniz? Özellikle o ayakkabı kısmında gazeteyle kapladığım kısmı direk oradan kesmek isterdim. Çünkü oradan çok zorlandım, ne yapacağımı bilemedim, içine mi soksam, dışında mı bıraksam diye. Orayı kesmek isterdim./ Ondan sonra onun dışında pek bir şey yok zaten. Ben bu fikirleri kardeşimle düşündüm, tasarladım yani kardeşim de bana yardımcı oldu./ Karışık karışık şeyler yapmak istedim. Böyle çıktı yani. Sadece gazete kısmında biraz zorlandım bir de alt kısmında fikir ayrılıklarına düştüm./ Onun dışında yine öyle başladım. Değiştirmek istediğim pek bir şey olmadı./	Teknik sıkıntı Fikir paylaşımı
4-Proje sonunda arkadaşlarınızdan/ velilerinizden/ öğretmenlerinizden aldığınız eleştiriler sizi memnun etti mi? Genellikle eleştiriler pozitif. Yani bir şeyi yapıyorum. Oldu mu dediğinde, arkadaşlarıma sorduğumda oldu diyorlardı yani./ Bu da beni güzel etkiliyordu açıkçası. Kardeşim falan ilk önce negatif şeyler (eleştiriler) yapmıştı. Ben sana bunları anlattığımda böyle bir şey düşünmemişim falan filan demişti. İlk önce O beni kötü etkiledi tabi yani sonradan nasıl olsa bu benim onlara ne ki demeye başladım. Öyle yani. Çok negatiflik şeyinde etkilemedi, çoğunlukla pozitif oldu./ Sonuçta ben yaptım, ben tasarladım, bana özgü bir şeydi./	Kararsızlık Kararlılık Fikir paylaşımı
	Çevresel destek Kendini yansıtmı

EK-4. Görüşme Formu (Uygulama Süreci)

Ad-Soyad: (Ö-1) GÖRÜŞME FORMU (Uygulama Süreci)

	KOD
1-Ortaöğretim (6-7-8) Görsel sanatlar dersinde yaptığınız üç boyutlu çalışmalar ile şimdiki uygulama çalışması arasında ne tür benzerlikler ve farklılıklar vardır? Açıklayınız. <i>Ortaöğretimde üç boyutlu çalışma hiç yapmadım. İlk defa bu uygulamada yapmaktayım./ O yüzden bu yaptığım çalışmadan çok memnunum./ Ortaöğretimde teknoloji tasarım dersinde buna benzer şeyler yapmıştım. Ama tam olarak 3 boyutlu olduğu söylenemez. Bu yaptığım ve önceki yaptığım çalışma arasındaki fark; önceki yaptığım çalışmanın sadece karton kullanmamdı./ Ama bu çalışmada çok fazla malzeme kullandım./</i>	Yapılan ilk uygulama Uygulama sürecinden alınan haz Araştırma öncesi uygulama Materyal çeşitlilik
2- Uygulama yaparken tasarım ilkelerini (birlik, bütünlük, tekrar, zıtlık, denge vurgu vs.) göz önünde bulundurduğunuzu düşünüyor musunuz? Açıklayınız. <i>Evet düşünüyorum. Çünkü kendi tasarımımda genellikle zıtlık kullandım. Bazı yerlerinde çok fazla yumuşak dokunuşlar, bazı yerlerde de sert dokunuşlar yaparak bir zıtlık yarattım./</i>	Uygulamada tasarım ilkeleri kullanımı
3-Üç boyut kavramını tanımlayabilir misiniz? <i>Bana göre bir malzemeyi enine boyuna birleştirip büyütmek demektir. Ve sonunda bir bütün yaratmaktır./</i>	Üç Boyut ve Anlamı
4-Yaptığınız çalışmaya bir isim vermeniz gerekseydi ne olurdu? Niçin? <i>İsim vermem gerekseydi “Papyonlu Garson “ olurdu. Çünkü yaptığım çalışmada papyon detayı kullandım./</i>	Çalışmaya isim verme

EK-5. Gözlem Formu (Duyuşsal)
 Ad-Soyad: (Ö-2) GÖZLEM FORMU (Duyuşsal)

	KOD
1-Öğrenci derse istekle katıldı mı? Evet.	
2-Öğrenci proje uygulama sırasında sıkılma/ yorulma gibi davranışlar gösterdi mi? Hayır. Proje uygulama aşamalarında, başından sonuna kadar ilgisi ve heyecanı hiç sönmedi./	Derse istekle katılım
3-Öğrenci projede hangi materyalleri kullanmayı tercih etti? Metal üzerine yoğunlaştı. Anahtar, zımba ve çivi gibi tamamı metal malzemeler kullandı. Yüzeyi akrilik boya ile renklendirdi./	Materyal çeşitlilik
4-Öğrenci uygulamasının ön çalışmalarını (eskiz) yaptı mı? Hayır./ 1. Hafta atölyeye geldiğinde tüm araç-gereçleri ve malzemeleri hazırda./	Ön hazırlık eksikliği
5-Öğrenci proje uygulama becerilerini kullanabildi mi? Evet. Projesine inandı, çok yoğunlaştı ve kararlılığını hiç kaybetmedi./	Derse istekle katılım
6-Proje uygulama sırasında arkadaşlarından/ öğretmeninden aldığı eleştirilere nasıl tepkiler verdi? Eleştiriler genelde pozitif yönde olduğu için Ö2 motivasyonunu hiç kaybetmedi./	Uygulama sürecinden alınan haz
7-Öğrenci proje çalışmasını sergilemekten haz aldı mı? Evet. Diğer şubelerdeki ve sınıftaki öğrencileri atölyeye getirerek /onlara da göstermeye çalıştı./	Uygulama sürecinden alınan haz
	Fikir paylaşımı
	Kendine güven

EK-6. Öğrenci Uygulama Örnekleri

EK-7. Veli İzin Belgesi Örneği**VELİ İZİN BELGESİ**

Velisi bulunduğum.....numaralı, 10/B sınıfı öğrencilerinden 'in Resim atölyesinde Görsel Sanatlar Öğretmeni Funda ŞİŞCİ tarafından 6 hafta süreyle uygulanacak olan “Üç Boyutlu Çalışmalarda Hazır Nesnenin Öğrenci Uygulama Sürecine Etkisi” konulu araştırmaya katılmasına ve araştırma sonunda ses veya görüntü alınmasına izin veriyorum.

Adres :

...../...../.....

Ad-Soyad

Telefon :

Not:1- Araştırmaya katılan gönüllü öğrenciler istediklerinde bu uygulamadan çekilebilir.

Not:2-Görsel Sanatlar öğretmeni Funda ŞİŞCİ (0506 531 57 56)

EK-8. Öğrenci Uygulama Süreci Fotoğrafları

EK-10. Milli Eğitim İzin

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 45865702-605.01-E.10581329
Konu: Araştırma İzni.

19.10.2015

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 05/10/2015 tarihli ve 26073066-605-1210 sayılı yazınız.

Müdürlüğünüzün Güzel Sanatlar Eğitim Anabilim Dalı, Resim İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Funda ŞİŞÇİ tarafından planlanan **“Hazır Nesnenin Öğrencilerin Uygulama Sürecine Etkisi”** konulu tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla araştırma anket çalışmasını, Müdürlüğümüze bağlı, ilimiz Ereğli İlçesinde bulunan **İMKB Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte olan öğrencilere** uygulamak istediği ilgi yazınız ile Müdürlüğümüze bildirilmiş olup, Planlanan çalışmalar için Valilik Makamından alınan 16/10/2015 tarihli ve 45865702/605.01/10511248 sayılı olur ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Turgut ÖZBEK
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EK/EKLER :

- 1- Valilik Oluru (1 sayfa)
- 2- Onaylı Anket Formları (5 sayfa)

20/10/2015
Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.
Hayrettin KÜÇÜK
V.H.K.

EK- 11. Etik Kurul Onayı

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Funda ŞİŞÇİ
 Abant İzzet Baysal Üniversitesi
 Eğitim Bilimleri Enstitüsü
 Güzel Sanatlar Eğitimi ABD
 Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı

Sayın Funda ŞİŞÇİ,

“Hazır Nesnenin Öğrencilerin Uygulama Sürecine Etkisi” konulu araştırmanız ile ilgili olarak Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2015/100) Kurulumuzun 21.07.2015 tarihli ve 2015/100 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunarız.

 Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

 Doç. Dr. Mithat DURAK (Üye)

 Yrd. Doç. Dr. Dilşad ÇOKNAZ (Üye)

 Doç. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

 Doç. Dr. Altay EREN (Üye)

 Yrd. Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

Av. Zuhale DEMİRCİ (Üye)

EK- 12. Zonguldak Valilik Onayı

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 45865702/605.01/10511248
Konu: Araştırma İzni.

16/10/2015

VALİLİK MAKAMINA

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 05/10/2015 tarihli ve 26073066-605-1210 sayılı yazısında; Güzel Sanatlar Eğitim Anabilim Dalı, Resim İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Funda ŞİŞÇİ tarafından planlanan "**Hazır Nesnenin Öğrencilerin Uygulama Sürecine Etkisi**" konulu tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla araştırma anket çalışmasını, Müdürlüğümüze bağlı, ilimiz Ereğli İlçesinde bulunan **İMKB Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte olan öğrencilere** uygulamak istediği belirtilmektedir.

Millî Eğitim Müdürlüğünde toplanan komisyonumuz, Güzel Sanatlar Eğitim Anabilim Dalı, Resim İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Funda ŞİŞÇİ tarafından planlanan "**Hazır Nesnenin Öğrencilerin Uygulama Sürecine Etkisi**" konulu tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla araştırma anket çalışmasını, **15 Ekim 2015 - 30 Ocak 2015** tarihleri arasında Müdürlüğümüze bağlı, ilimiz Ereğli İlçesinde bulunan **İMKB Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte olan öğrencilere** uygulanmasında sakınca olmadığına karar vermiş olup, 07/03/2012 tarihli ve 3616 sayılı "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama (2012/13 nolu) Genelgesi" doğrultusunda Okul Müdürlüğünün uygun gördüğü tarih ve saatlerde Okul Müdürlüğünün denetiminde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Turgut ÖZBEK
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
16/10/2015

Hüseyin ERGİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

16/10/2015
Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.
Şeniz ÇİMŞİR
Mentor

EK- 13. KOD LİSTELERİ

A)Hazırlanışluk Kodları

- 1.Yapılan ilk uygulama
- 2.Araştırma öncesi uygulama
- 3.Araştırma öncesi atık materyal ile uygulama
- 4.Uygulamanın kişiye katkısı

B)Uygulama Süreci Kodları

- 1.Uygulamada tasarım ilkeleri kullanımı
- 2.Üç boyut ve anlamı
- 3.Araştırma öncesi uygulama
- 4.Çalışmaya isim verme
- 5.Yapılan ilk uygulama
- 6.Materyal çeşitlilik
7. Araştırma öncesi atık materyal ile uygulama
- 8.Çalışmaya isim verememe
- 9.Tasarım
- 10.Çalışmasına karşı önyargı
- 11.Çalışmasını beğenmeme
- 12.Uygulama sürecinden alınan haz
- 13.Uygulama sürecinde değişiklik
- 14.Kendini yansıtma

15.Çalışmanın anlamı

C)Görüşme Formu (Duyuşsal) Kodları

1.Çalışmasını beğenme

2.Kendini yansıtmı

3.Uygulama sürecinden alınan haz

4.Derse istekle katılım

5.Kararsızlık/fikir bulmada zorluk

6.Teknik sıkıntı

7.Fikir paylaşımı

8.Uygulama sürecinde değişiklik

9.Teknik çözüm becerisi

10.Tasarım

11.Kararlılık

12.Materyal çeşitlilik

13.Umutsuzluk

14.Kaygı

15.Çevresel destek

16.Gizli rekabet

17.Çalışmasına karşı ön yargı

18.Yapılan ilk uygulama

19.Uygulamanın kişiye katkısı

20.Araştırma öncesi uygulama

21.Materyal azlığı

22.Özgünlük

23.Görsel sanatlar dersine ilgi

24.Uygulama öncesi ön yargı

25.Olumsuz eleştiri

26.Zaman yetersizliği

27.Kendini yansıtmama

D)Gözlem Formu (Duyuşsal) Kodları

1.Derse istekle katılım

2.Materyal çeşitlilik

3.Ön hazırlık eksikliği

4.Teknik çözüm becerisi

5.Fikir paylaşımı

6.Çalışmasını beğenme

7.Uygulama sürecinde değişiklik

8.Uygulama sürecinden alınan haz

9.Kendine güven

10.Teknik sıkıntı

11.Kararsızlık/fikir bulmada zorluk

12.Dersten/uygulamadan uzaklaşma

- 13.Fikir paylaşımından kaçış
- 14.Gizli rekabet
- 15.Çalışma başlangıcında eleştiriye kapalılık
- 16.Çalışma tamamlama aşamasında eleştiriye açıklık
- 17.Umutsuzluk
- 18.Çevresel destek
- 19.Uygulama becerisi gösterememe
- 20.Kararlılık
- 21.Çalışmanın ön hazırlığı
- 22.Çevreden olumsuz etkilenme
- 23.Çalışmasını beğenmeme
- 24.Kendini ifade etmede zorluk

EK- 14. ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Sivas/Şarkışla'da doğdu. İlkokul ve Ortaokul öğrenimini Şarkışla'da lise öğrenimini ise Malatya'da tamamladı. 1997 yılında Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği bölümünü kazandı. 2001 yılında mezun olarak aynı yıl Düzce ili Cumayeri ilçesinde Resim-İş öğretmenliğine başladı. Zorunlu hizmet dolayısıyla Zonguldak ili Alaplı ilçesine atandı. Anadolu Lisesi Öğretmenliği sınavını kazanarak Kdz. Ereğli ilçesinde çalışmaya başladı. 2013 yılında İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalında yüksek Lisans eğitimine başladı. Yabancı dili İngilizce olup evli ve bir çocuk annesidir.